

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus

**UCHWAŁA NR LVIII/777/10
RADY MIEJSKIEJ BIAŁEGOSTOKU**

z dnia 13 września 2010 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146 i Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675)

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Włodzimierz Leszek Kusak

Spis treści

1. Wstęp 7

2. Metodologia..... 9

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza Białegostoku – wybrane elementy15

4. Analiza scenariuszowa zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta 35

 4.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta 36

 4.2. Scenariusze stanów otoczenia..... 43

5. Analiza SWOT51

 5.1. Mocne strony..... 53

 5.2. Słabe strony 61

 5.3. Szanse..... 67

 5.4. Zagrożenia 73

6. Warianty strategiczne 79

7. Misja i wizja..... 87

8. Cele strategiczne, priorytety, kierunki działań..... 91

 8.1. Cel strategiczny w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu 91

 8.1.1. Priorytety 92

 8.1.2. Kierunki działań 94

 8.2. Cel strategiczny w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego 100

 8.2.1. Priorytety..... 100

 8.2.2. Kierunki działań 104

 8.3. Cel strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego 111

 8.3.1. Priorytety..... 111

 8.3.2. Kierunki działań 113

 8.4. Cel strategiczny w obszarze kultury, sportu i turystyki 118

 8.4.1. Priorytety..... 118

 8.4.2. Kierunki działań 121

 8.5. Cel strategiczny w obszarze metropolitalnym 130

 8.5.1. Priorytety..... 130

 8.5.2. Kierunki działań 133

9. Instrumenty polityki rozwoju Miasta Białegostoku.....139

10. Monitoring i ewaluacja Strategii.....143

11. Załączniki.....147

 Załącznik 1.147

 Wskaźniki monitorowania Strategii147

 Załącznik 2..... 166

 Analiza SWOT w poszczególnych obszarach problemowych..... 166

 Załącznik 3.....173

 Lista dokumentów towarzyszących opracowaniu Strategii.....173

 Załącznik 4.....174

 Struktura organizacyjna.....174

1.

Wstęp

Strategia jest kluczowym dokumentem z punktu widzenia rozwoju Miasta. Jest ona tworzona nie tylko dla władz samorządowych, ale również i przede wszystkim dla mieszkańców Białegostoku.

Aktualnie obowiązujący dokument – „Strategia Rozwoju Białegostoku”, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku Nr XL/327/96 z dnia 26 sierpnia 1996 roku wraz z jej aktualizacją przyjętą uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku Nr XLV/593/2001 z dnia 28 listopada 2001 roku, traci ważność z końcem 2010 roku.

Istotnym zadaniem Miasta jest stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego. Znaczenie tej sfery w kontekście aktywności władz jest szczególnie ważne. Od jakości przestrzeni, stopnia zagospodarowania przestrzennego, stanu i poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, efektywnego systemu komunikacyjnego – w dużej mierze zależy bowiem jakość życia w Mieście i sposób jego funkcjonowania. Rozwój Miasta bazuje także na kształtowaniu kapitału ludzkiego i społecznego, poprzez m.in.: wzrost jakości i innowacyjności kształcenia, rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców oraz wzrost zaangażowania społeczności w życie społeczne i gospodarcze. Zagadnienia kultury, sportu i turystyki stanowią przedmiot wyjątkowej uwagi władz Miasta, ze względu na obfitość działań oraz wielostronność problematyki w tej sferze. Również działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego, właściwym funkcjonowaniem opieki zdrowotnej, opieki społecznej, budownictwem socjalnym i komunalnym, wspieraniem rodzin, pomocą w zakresie integracji osób i grup szczególnej troski – są działaniami integralnie wpływającymi na jakość życia w Mieście.

Celem „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” jest określenie głównych kierunków działań w najbliższej dekadzie. Z uwagi na to wyodrębnione zostały główne obszary problemowe:

- A. Zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu.
- B. Infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego.
- C. Rozwoju gospodarczego.
- D. Kultury, sportu i turystyki.
- E. Metropolitalny.

Strategia składa się z dziesięciu części. Część pierwsza dokumentu zawiera opis metodologii zastosowanej do jej opracowania. W drugiej części zostały przedstawione uwarunkowania wewnętrzne rozwoju stolicy województwa podlaskiego w zakresie potencjału demograficznego, społecznego, gospodarczego, infrastrukturalnego i środowiskowego. Diagnoza skoncentrowana jest na określeniu pozycji Białegostoku wśród innych miast wojewódzkich w Polsce, a także, za pomocą wybranych wskaźników społeczno-gospodarczych, przedstawia dynamikę zachodzących zmian. Część trzecia zawiera analizę zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta, wykonaną w oparciu o metodę scenariuszową. W czwartej części zawarta jest analiza SWOT, wskazująca

2.

Metodologia

silne i słabe strony Miasta, a także szanse i zagrożenia. Kolejną część stanowią warianty strategiczne, będące wstępem do kluczowych rozdziałów Strategii – siódmego i ósmego, prezentujących misję i wizję rozwoju Białegostoku oraz cele strategiczne, priorytety i kierunki działań. Następna część zawiera instrumenty polityki rozwoju Białegostoku w postaci realizowanych programów operacyjnych, jak również propozycje nowych programów, stanowiących narzędzia realizacji celów strategicznych określonych w Strategii. Ostatnia część dotyczy monitorowania i ewaluacji Strategii, której elementy posłużą do oceny stopnia jej realizacji. Dokument kończą trzy załączniki zawierające: listę najistotniejszych wskaźników monitorowania, szczegółowe analizy SWOT w pięciu obszarach problemowych oraz strukturę organizacyjną prac nad Strategią.

„Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” została opracowana zgodnie z zasadami modelu partycypacyjnego. Podejście takie zapewnia wyższą skuteczność procesu tworzenia Strategii od spojrzeń tradycyjnych: urzędniczego i eksperckiego. Podejście urzędnicze, polegające na wykorzystaniu własnych zasobów kadrowych Urzędu, ma niewątpliwą zaletę, jaką jest znajomość wewnętrznych uwarunkowań instytucjonalnych rozwoju Miasta. Z drugiej jednak strony Strategia budowana w ten sposób będzie wynikiem postrzegania problemów tylko z jednego punktu widzenia. Sposobem wyeliminowania tego mankamentu jest wykorzystanie podejścia eksperckiego. Zaangażowani specjaliści posiadają wiedzę i narzędzia inne niż urzędnicy, a ich spojrzenie na problemy Miasta jest z reguły bardziej merytoryczne i analityczne. Jest to z jednej strony zaletą – może zwiększyć obiektywizm analiz i wniosków. Z drugiej strony strategię opracowywaną zgodnie z podejściem eksperckim skupiają się na kwestiach technicznych. Trudno w ten sposób zbudować strategię, która spełni ważny cel, jakim jest pobudzenie – aktywizacja społeczeństwa Miasta jako całości i poszczególnych środowisk do rozwiązywania wspólnych problemów. Można zauważyć, że strategię tworzone „na zamówienie” przez ekspertów dla różnych obszarów są często do siebie podobne. Charakteryzują się wysoką poprawnością metodologiczną, lecz bywają mało oryginalne, przez co nie mogą pełnić ważnej funkcji strategii – jaką jest zapewnienie Miastu konkurencyjności.

Podejście partycypacyjne łączy główną zaletę podejścia urzędniczego, jaką jest dostęp do unikatowej wiedzy o czynnikach rozwoju Miasta, z zaletami podejścia eksperckiego, czyli możliwością wykorzystania profesjonalnych narzędzi i obiektywnego, zewnętrznego spojrzenia. Kluczowe jest jednak to, że w ramach podejścia partycypacyjnego w tworzenie Strategii zaangażowana jest, wyjątkowo szeroko, trzecia strona, jaką jest społeczeństwo. To szczególnie istotne z punktu widzenia wdrażania w samorządzie zasad tzw. zarządzania publicznego, do których należą m.in. badanie oczekiwań społecznych, wykorzystywanie opinii obywateli w procesie zarządzania oraz zapewnienie dostępu obywateli do informacji o decyzjach władzy. Stosowanie rozwiązań, takich jak partycypacyjny model budowy strategii rozwoju, wiąże się z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Czynniki te powinny wpływać na zwiększanie gotowości obywateli do angażowania się w sprawy swojej miejscowości. Poziom tego zaangażowania jest sam w sobie istotnym uwarunkowaniem rozwoju. Zaangażowanie społeczeństwa w proces budowy strategii odbywa się w ramach podejścia partycypacyjnego w trakcie całego procesu i przy wykorzystaniu wielu narzędzi. Chodzi tu m.in. o badania i konsultacje, jak też udział w planowaniu rozwoju organizacji obywatelskich. Przedstawiona poniżej procedura budowy „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” wykorzystuje te możliwości w szerokim zakresie.

Prace nad Strategią odbywały się w ramach pięciu głównych etapów.

Pierwszy etap – organizacyjny – rozpoczął się po podjęciu przez Radę Miejską Białegostoku uchwały o zapoczątkowaniu prac nad Strategią¹.

¹ Uchwała nr XLVI/578/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 września 2009 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

Rysunek 2.1. Układ instytucjonalny prac nad Strategią

Źródło: opracowanie własne.

Na tym etapie Prezydent powołał pięć Zespołów Problemowych ds.²:

- A. Zagospodarowania Przestrzennego, Infrastruktury Technicznej i Transportu.
- B. Infrastruktury Społecznej i Kapitału Ludzkiego.
- C. Rozwoju Gospodarczego.
- D. Kultury, Sportu i Turystyki.
- E. Metropolii.

W skład zespołów weszli:

- **eksperti wiodący** – przedstawiciele środowisk naukowych, wiodący w regionie specjaliści w zakresie poszczególnych obszarów problemowych. W ich wyborze kierowano się posiadaną przez te osoby specjalizacją i doświadczeniami w zakresie prowadzenia badań i opracowywania ekspertyz uwzględniających specyfikę Miasta i regionu;
- **dyrektorzy Departamentów i kierownicy Biur Urzędu Miejskiego w Białymstoku**, których zakres zadań mieści się w ramach poszczególnych obszarów problemowych;
- **radni Rady Miejskiej Białegostoku**.

Powołano również Zespół Koordynacyjny złożony z Sekretarza Miasta, Doradcy Prezydenta ds. Strategii, Asystenta Prezydenta ds. Strategii, dyrektorów i pracowników Departamentu Strategii i Rozwoju UM. Do zadań Zespołu należało koordynowanie całości prac nad Strategią, zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i organizacyjnym.

Ponadto Prezydent zaprosił do Konwentu Strategicznego swoich Zastępców, Radnych, a także przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych, naukowych i politycznych.

Drugi etap prac nad Strategią to etap diagnostyczny. Przeprowadzono wewnętrzne i zewnętrzne analizy uwarunkowań rozwoju Miasta. Diagnozę czynników endogenicznych wykonali, pod kierunkiem Doradcy Prezydenta ds. Strategii, pracownicy Departamentu Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Dokonali oni także kompleksowej ewaluacji obowiązującej obecnie Strategii.

Zlecono przeprowadzenie badań społecznych w celu określenia ilościowych i jakościowych oczekiwań mieszkańców Białegostoku odnośnie najważniejszych problemów, z którymi się borykają oraz gotowości zaangażowania się przez nich w działania na rzecz rozwiązania tych problemów. Odrębne badania zostały skierowane do przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Wykorzystano narzędzia badawcze, takie jak CAPI (ang. Computer Assisted Personal Interviewing) oraz pogłębione wywiady grupowe.

Zlecono także badania typu desk research w zakresie spójności tworzonej Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie UE, kraju i regionu.

Metodą ekspercką, wykorzystującą elementy metody delfickiej, dokonano prognozy najbardziej prawdopodobnych trendów w otoczeniu zewnętrznym. Prezydent, Zastępcy Prezydenta, dyrektorzy jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego oraz wiodący eksperci niezależnie określili główne trendy mogące mieć wpływ na sytuację Miasta w okresie programowania w ramach wymiarów: administracyjno-prawnego, gospodarczego, społecznego, technologicznego i środowiskowego. Następnie szacowali kierunek i siłę wpływu każdego ze zidentyfikowanych trendów oraz prawdopodobieństwo jego wystąpienia. Na tej podstawie Zespół Koordynacyjny wraz z wiodącymi ekspertami zbudował najbardziej prawdopodobny scenariusz stanów otoczenia.

W ramach trzeciego etapu, koncepcyjnego, na podstawie raportów z przeprowadzonych wcześniej badań, Zespoły Problemowe przygotowały analizę silnych i słabych stron Miasta w ramach poszczególnych obszarów oraz analizę szans i zagrożeń dla rozwoju Białegostoku.

² Zarządzenie Nr 2773/09 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 21 listopada 2009 r. w sprawie powołania zespołów do prac nad Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus oraz ustalenia harmonogramu prac nad przygotowaniem Strategii.

Rysunek 2.2. Struktura celów

Źródło: opracowanie własne.

Analiza SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Służy rejestracji i klasyfikacji czynników warunkujących prognozowanie rozwoju organizacyjnego na podstawie wykorzystania szans w otoczeniu oraz minimalizowania bądź eliminowania występujących zagrożeń.

W odniesieniu do Strategii analiza SWOT ma na celu:

- zidentyfikowanie mocnych i słabych stron Miasta – w przypadku mocnych stron analiza winna wskazywać te elementy, które należy nadal rozwijać i doskonalić. W odniesieniu do słabych stron ma ona za zadanie doprowadzić do ich eliminowania bądź zreorganizowania,
- zidentyfikowanie występujących szans i zagrożeń – w przypadku szans analiza winna określić i wygenerować z otoczenia szanse rozwoju Miasta, jakie się pojawiają oraz wskazywać zagrożenia, którym należy zdecydowanie przeciwdziałać.

Zespół złożony z Prezydenta Miasta, jego Zastępców, Sekretarza i Skarbnika Miasta, ekspertów wiodących i członków Zespołu Koordynacyjnego sformułował wizję i misję rozwoju Miasta.

Zespoły Problemowe opracowały na tej podstawie cele strategiczne i priorytety. Następnie w ramach każdego obszaru strategicznego odbyły się spotkania panelowe, w których wzięli udział przedstawiciele najważniejszych w regionie środowisk naukowych i eksperckich zajmujących się problematyką danego obszaru, przedstawiciele środowisk społecznych, gospodarczych, władz rządowych i samorządowych różnych szczebli, przedstawiciele służby zdrowia, edukacji, instytucji kultury i sportu. W ramach paneli sformułowano kierunki działań oraz dokonano ich priorytetyzacji. W tym celu, w oparciu o metodologię General Electric (GE), zbudowano macierze, za pomocą których kierunki działań zostały sklasyfikowane z punktu widzenia wykonalności i zapotrzebowania. Jako szczegółowe kryteria w ramach kategorii „wykonalność” eksperci oceniali: pilność, długotrwałość pożytków, zgodność z tendencjami społecznymi, gospodarczymi, politycznymi i technologicznymi oraz powszechność korzystania. W ramach kategorii „zapotrzebowanie” eksperci oceniali: uzasadnienie kosztów, czas realizacji, zdolność do realizacji, możliwości obsługi, zgodność z istniejącymi programami strategicznymi, akceptację społeczną, dostępność funduszy na realizację. W ramach paneli eksperckich zweryfikowano także wyniki analizy SWOT oraz brzmienie celów strategicznych i priorytetów.

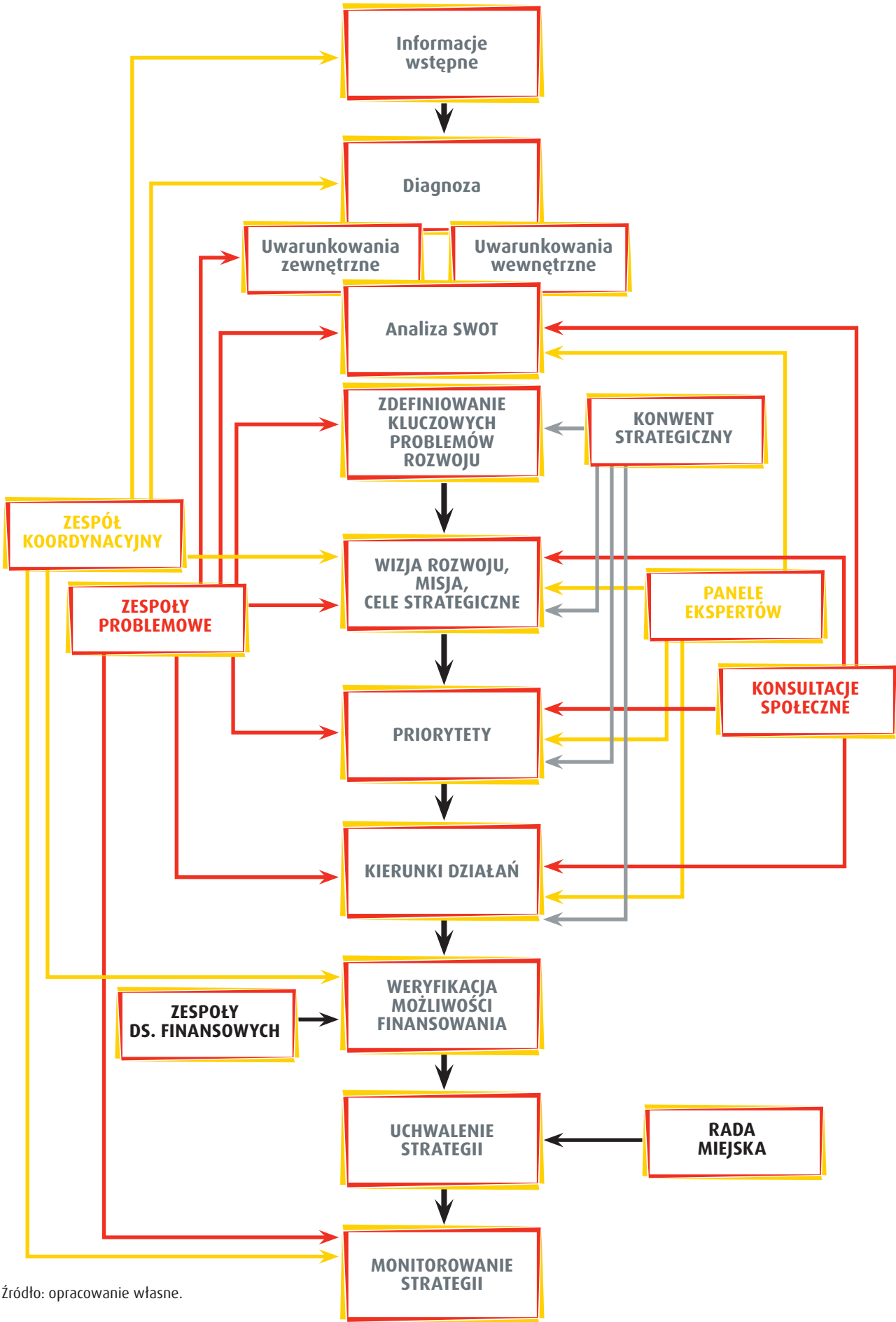
Misja, wizja, cele strategiczne, priorytety oraz kierunki działań zostały poddane konsultacjom społecznym. Łącznie odbyło się siedem spotkań, podczas których mieszkańcy mogli zgłaszać uwagi do Strategii. Przez cały okres jej opracowywania, na specjalnie utworzonej stronie internetowej funkcjonowała platforma konsultacyjna.

Prace zespołów problemowych zostały podsumowane raportami zredagowanymi przez ekspertów wiodących.

Podczas etapu czwartego – redakcyjnego, opracowano ostateczną treść całego dokumentu oraz dokumentów będących jego załącznikami (diagnoz, raportów itp.).

W ramach ostatniego, piątego etapu Strategia zostanie przedłożona do oceny środowiskowej i po jej uzyskaniu – Radzie Miejskiej Białegostoku celem uchwalenia.

Rysunek 2.3. Organizacja prac nad Strategią

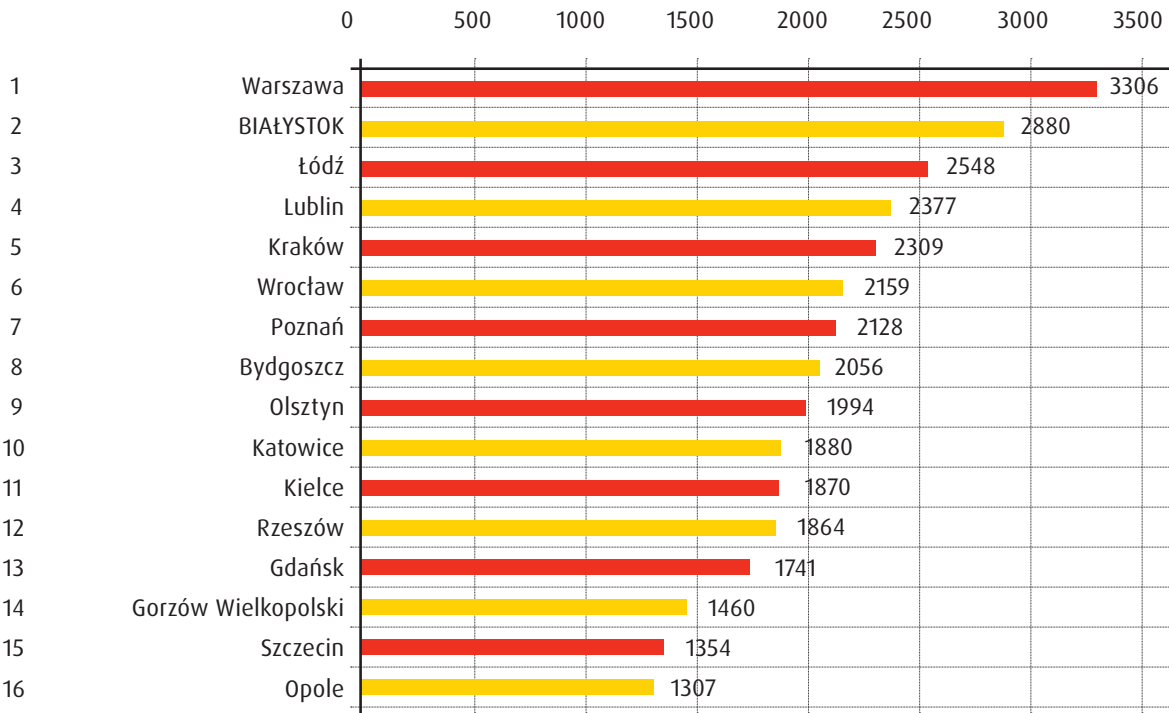

Źródło: opracowanie własne.

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza Białegostoku – wybrane elementy³

Białystok jest stolicą województwa podlaskiego i największym miastem północno-wschodniej Polski. Zajmuje obszar 102,12 km², co stanowi 0,5% powierzchni województwa podlaskiego. Białystok liczy 294 153 mieszkańców, zaś gęstość zaludnienia wynosi 2 880 osób na km² ⁴. W gronie miast wojewódzkich, Białystok jest 2. miastem (za Warszawą) o największej gęstości zaludnienia w Polsce, 11. pod względem liczby ludności i 12. pod względem powierzchni⁵. Wysoka gęstość zaludnienia świadczy o zwartości terytorialnej Miasta (wykres 3.1.). W porównaniu do 1996 roku gęstość zaludnienia w Białymstoku zmalała o 7,87%, jednak było to spowodowane głównie przyłączeniem do Miasta kilku obszarów: w 2002 roku obrębu ewidencyjnego Zawady (o powierzchni 4,2088 km²)⁶ oraz w 2006 roku obrębu ewidencyjnego Dojlidy Górne (o powierzchni 5,3158 km²), obrębu ewidencyjnego Zagórki (o powierzchni 1,4338 km²) i części obrębu ewidencyjnego Halickie (o powierzchni 1,58 km²)⁷.

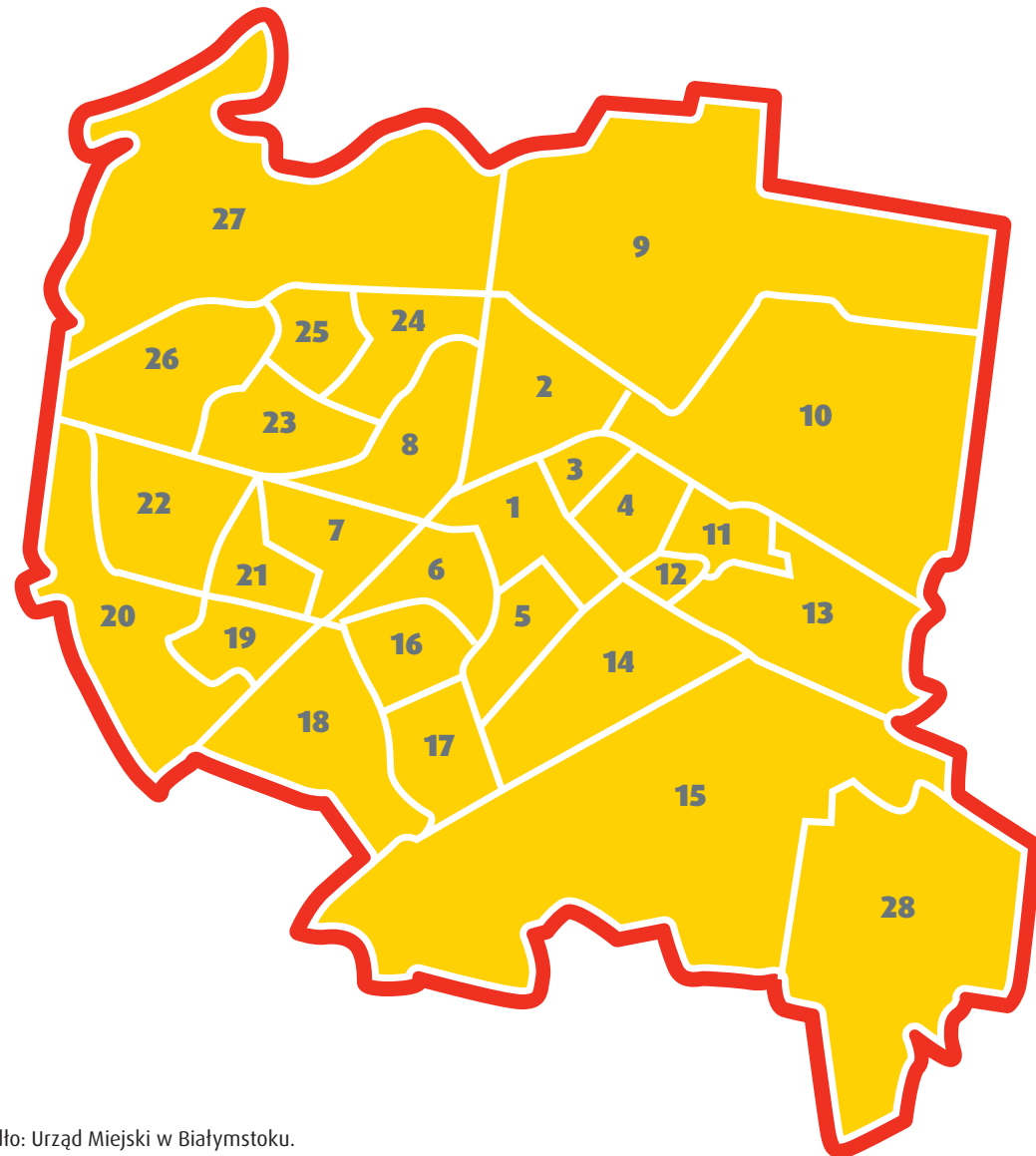
Wykres 3.1. Gęstość zaludnienia w 2008 r. (osoby na km²)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Podział terytorialny, Grupa: Podział administracyjny, Sieć osadnicza; Podgrupa: Powierzchnia oraz Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności i ruch naturalny; Podgrupa: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

³ Pełna diagnoza znajduje się w opracowaniu: „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.
⁴ Dane statystyczne dotyczą 2008 r. i pochodzą z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.
⁵ Analiza wskaźnikowa potencjału środowiskowego, demograficznego, gospodarczego i społecznego Białegostoku została przeprowadzona na podstawie danych statystycznych odnoszących się do 16 miast wojewódzkich w 2008 r. w porównaniu do 2002 r. W związku z tym wszystkie rankingi przedstawione w diagnozie prezentują pozycje miast od 1. (najwyższa wartość wskaźników) do 16. (najniższa wartość wskaźników).
⁶ § 1, ust. 6 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 r. w sprawie ustalenia granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin i miast (Dz. U. z dnia 12 października 2001 r.).
⁷ § 1, ust. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowościom statusu miasta (Dz. U. z dnia 29 lipca 2005 r.).

Rysunek 3.1. Podział administracyjny Białegostoku na osiedla

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku.

⁸ § 1 ust. 1 uchwały nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r. w sprawie podziału miasta na osiedla (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 167, poz. 2198); § 1, ust. 1 uchwały nr LXII/787/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 października 2006 r. zmieniającej uchwałę w sprawie podziału miasta na osiedla (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 275, poz. 2766).

The map displays the administrative divisions of the Białystok voivodeship. The Białystok city area is highlighted in red, while the surrounding urban areas are shaded in yellow. The voivodeship is bordered by the Suwałki, Sejny, and Augustów voivodeships to the north, the Podlaskie voivodeship to the east, and the Lublin and Świętokrzyskie voivodeships to the south. The map also shows the neighboring voivodeships of Mazowieckie, Łódzkie, and Śląskie.

LEGENDA

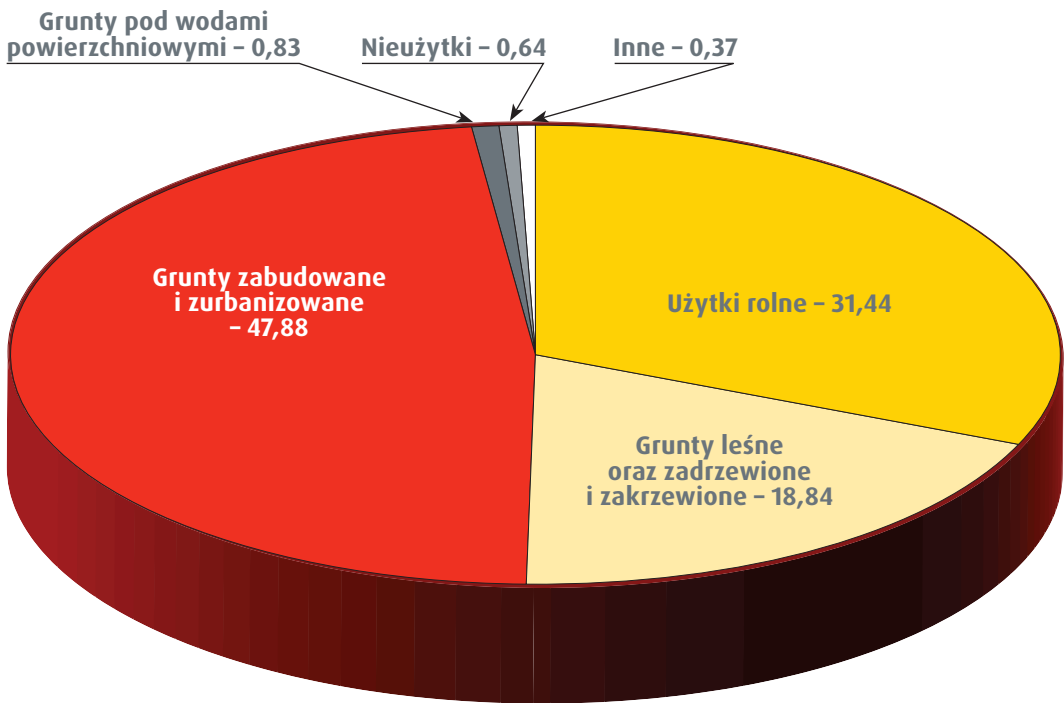
- MIASTO BIAŁYSTOK
na prawach powiatu
- POWIAT BIAŁOSTOCKI
- POWIAT SOKÓLSKI

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Deklaracji Współpracy Gmin z terenu Powiatu Białostockiego, Sokólskiego i Miasta Białystok oraz Powiatu Białostockiego i Powiatu Sokólskiego, Białystok, 28 kwietnia 2009.

¹⁰ BOM odznaczony kolorem.

Struktura użytkowania powierzchni Białegostoku jest zróżnicowana. Największy udział stanowią w niej grunty zabudowane i zurbanizowane – 48% powierzchni Miasta, tj. 48,89 km², następnie użytki rolne – 31% powierzchni Miasta, tj. 32,1 km², a także grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 19% powierzchni Miasta, tj. 19,24 km² (wykres 3.2.). Pozostały, niespełna 2% obszar Białegostoku zajmują grunty pod wodami powierzchniowymi (0,85 km²), nieużytki (0,65 km²) oraz inne grunty (0,38 km²).

Wykres 3.2. Struktura użytkowania powierzchni Białegostoku w 2008 r. (%)

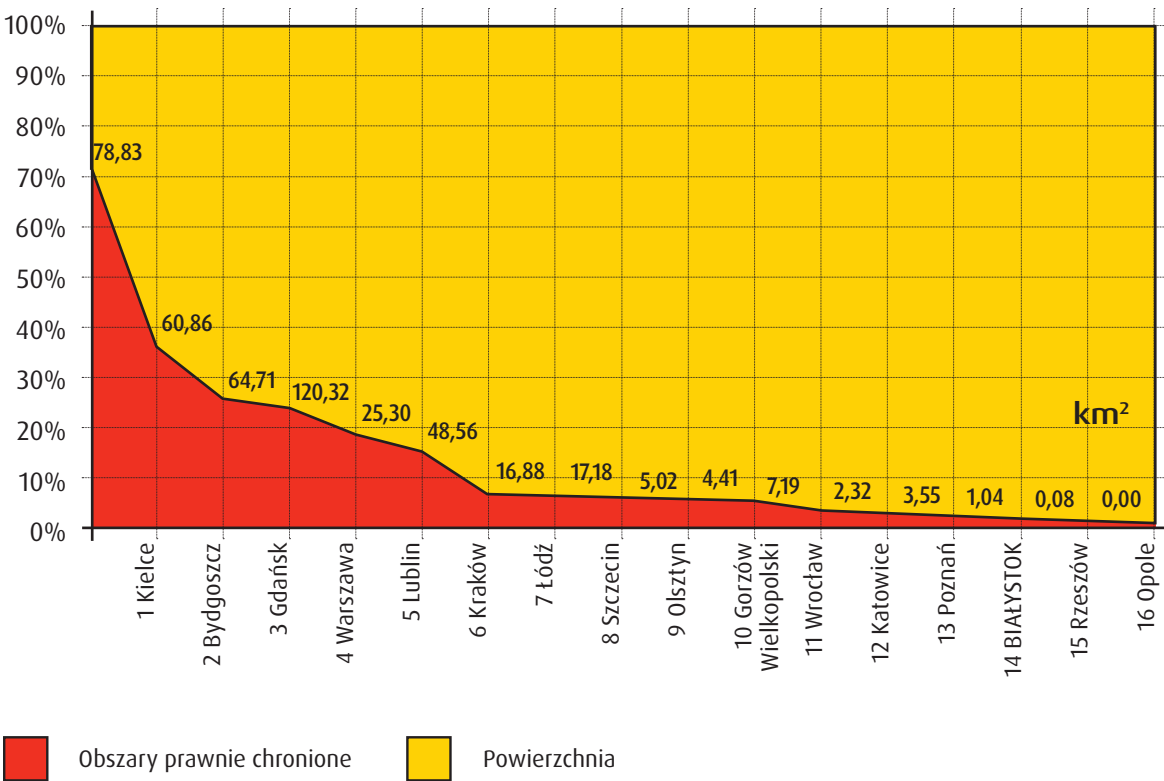
Źródło: „Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2008 r.”, GUS, Białystok 2009.

Obszary prawnie chronione w Białymstoku stanowią zaledwie 1,02% powierzchni ogółem, obejmując obszar 1,039 km², co plasuje stolicę województwa podlaskiego dopiero na 14. miejscu w kraju (wykres 3.3.). Z kolei w Białostockim Obszarze Metropolitalnym obszary prawnie chronione stanowią 30% powierzchni ogółem, obejmując obszar 1 542,4 km², z czego największy udział w powierzchni stanowią: parki krajobrazowe ogółem (14%), obszary chronionego krajobrazu (7%), parki narodowe (2%) oraz rezerваты przyrody (1%)¹¹.

Białystok jest miastem relatywnie czystym (tabela 3.1.). Emituje 2,53 t zanieczyszczeń pyłowych na km², czyli o 64% mniej niż w 2002 roku, co plasuje miasto na 10. pozycji w kraju. Uwalnia do atmosfery znaczną ilość zanieczyszczeń gazowych, aż 8 275 t na km². Białystok zajmuje pod względem tego wskaźnika 5. miejsce w Polsce. Korzystnie kształtuje się malejąca dynamika tego wskaźnika (spadek o 32% w stosunku do 2002 roku). Pod względem liczby odpadów wytwarzanych stolica Podlasia zajmuje środkową pozycję w rankingu (7. miejsce). W ostatnim okresie nastąpił 4% wzrost tej wielkości do poziomu 1,74 tys. t na km², niewielki w porównaniu do innych miast w Polsce (m.in. w Olsztynie nastąpił wzrost o 142%; we Wrocławiu o 127%, w Warszawie o 107%). Liczba ścieków wymagających oczyszczenia, odprowadzonych do wód lub do ziemi równa 137,96 dam³ na km² zmalała w porównaniu do 2003 roku o 11%, co sytuuje Białystok na 5. miejscu w kraju.

¹¹ Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, Podgrupa: Obszary prawnie chronione, www.stat.gov.pl, maj 2010 r.

Wykres 3.3. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2008 r. (%)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej; Podgrupa: Obszary prawnie chronione oraz Kategoria: Podział terytorialny, Grupa: Podział administracyjny, Sieć osadnicza; Podgrupa: Powierzchnia, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

Tabela 3.1. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Białymstoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	JEDNOSTKA MIARY	STAN W 2008 R.	PRZYROST (2002 – PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
						MIASTO	MIASTO
Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km ²	2,53	-64	10	7	0,75 Gorzów Wielkopolski	8,76 Kraków
Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km ²	8275,57	-32	5	3	2537,81 Kielce	19205,73 Kraków
Odpady wytworzone	tys. t na km ²	1,74	4	7	8	0,69 Szczecin	19,73 Katowice
Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	dam ³ na km ²	137,96	-11*	5	6	68,76 Gorzów Wielkopolski	216,73 Warszawa

* Podstawa porównań: 2003 r.

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Podział terytorialny, Grupa: Podział administracyjny, Sieć osadnicza; Podgrupa: Powierzchnia; Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych; Podgrupa: Emisja zanieczyszczeń pyłowych; Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych; Podgrupa: Emisja zanieczyszczeń gazowych; Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Odpady wytworzone i nagromadzone; Podgrupa: Odpady wytworzone w ciągu roku; Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Zużycie wody i oczyszczalnie ścieków; Podgrupa: Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

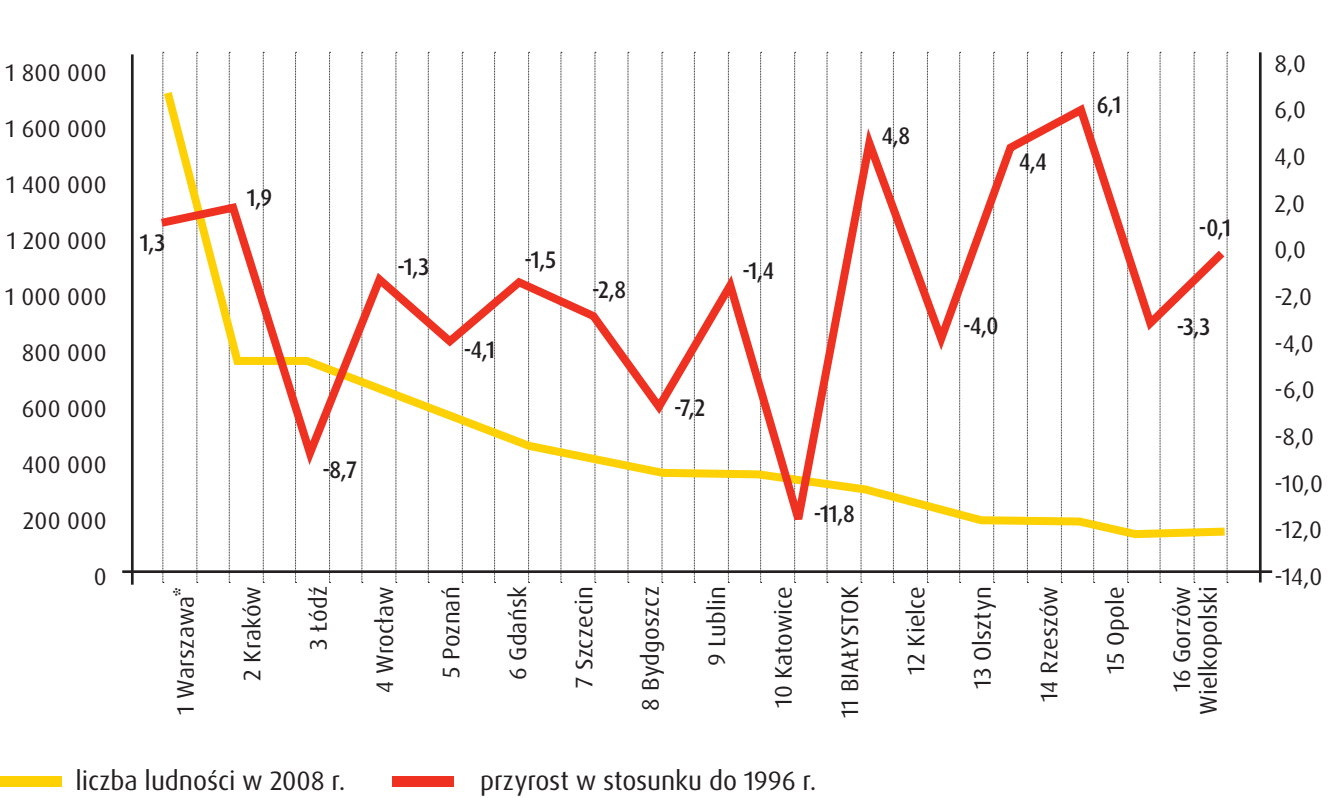
Tabela 3.2. Ochrona środowiska przyrodniczego w Białymstoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	JEDNOSTKA MIARY	STAN W 2008 R.	PRZYROST (2002 –PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
						MIASTO	MIASTO
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	305,38	-57	8	4	18,82 Poznań	983,27 Opole
Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	6,04	-2	5	5	0 Opole	159,37 Gdańsk
Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	74,80	70	11	14	32,5 Gorzów Wielkopolski	96,8 Lublin
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w stosunku do ścieków wymagających oczyszczania	%	99,86	-0,1	6	1	36,73 Szczecin	100 Bydgoszcz, Kielce, Opole
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w stosunku do ludności ogółem	%	96,42	-2	11	9	14,89 Szczecin	100 Kielce

Źródło: jak w tabeli 3.1.

Potencjał demograficzny Białegostoku kształtuje się względnie dobrze. Białystok jest jednym z zaledwie pięciu miast wojewódzkich w Polsce, w których w latach 1996-2008 występował dodatni przyrost liczby mieszkańców. Liczba mieszkańców Białegostoku wzrasta z roku na rok przeciętnie o 0,4%, co plasuje stolicę Podlasia pod względem tej wielkości na drugiej pozycji w Polsce (1. miejsce – Rzeszów z analogicznym przyrostem na poziomie 0,5%). W 2008 roku liczba mieszkańców Białegostoku wzrosła w porównaniu do 1996 roku o 4,8% (wykres 3.4.). Jest to konsekwencją pozytywnych tendencji demograficznych występujących w Białymstoku, dotyczących m.in. dodatniego przyrostu naturalnego, relatywnie niedużego ujemnego salda migracji, korzystnej struktury ludności, wskazującej na niewielki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności, co świadczy o zdecydowanie wolniejszym tempie starzenia się społeczeństwa Białegostoku w stosunku do innych miast wojewódzkich w Polsce (tabela 3.3.). Potwierdzają to również wskaźniki obciążenia demograficznego, które są zbliżone do wartości minimalnych. Oznacza to, że w Białymstoku występuje względnie nieduży: udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (12. miejsce w rankingu), udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku przedprodukcyjnym (13. miejsce w rankingu), a także udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (13. miejsce w rankingu).

Wykres 3.4. Liczba ludności w 2008 r. i jej przyrost w porównaniu do 1996 r.

* W przypadku Warszawy podstawą porównań jest 2003 r.
Źródło: obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności i ruch naturalny; Podgrupa: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

Tabela 3.3. Potencjał demograficzny Białegostoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYROST (2002 –PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	2,20	267	3	3	-5,6 Łódź	3,0 Rzeszów
Liczba zameldowań w stosunku do wymeldowań	0,87	-32	7	4	0,59 Bydgoszcz	1,27 Warszawa
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w %	16,00	14	13	13	15 Olsztyn	21 Łódź
Wskaźnik obciążenia demograficznego:						
liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	49,80	-6	12	5	47,1 Olsztyn	54,5 Katowice
liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	91,50	38	13	14	87,9 Rzeszów	148,6 Łódź
liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	23,8	12	13	13	22,4 Olsztyn	32 Łódź
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	114	2	10	10	110 Gorzów Wielkopolski	120 Łódź
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	6,3	34	9	7	5,7 Łódź	6,8 Rzeszów

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYROST (2002 –PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Liczba rozwodów na 1000 mieszkańców	2,2	16	10	9	1,3 Lublin	3,3 Gorzów Wielkopolski
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,1	20	5	11	1,1 Olsztyn	9,4 Katowice
Współczynnik dzietności (liczba urodzonych dzieci/jedną kobietę w wieku rozrodczym 15-49 lat)	1,38	-6,6	9	2	1,27 Warszawa	1,48 Rzeszów

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności i ruch naturalny; Podgrupa: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, Podgrupa: wskaźniki modułu gminnego, Podgrupa: wskaźniki modułu powiatowego, Podgrupa: wskaźniki obciążenia demograficznego, Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności i ruch naturalny; Podgrupa: Ludność wg grup wieku i płci, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

W Białymstoku, podobnie jak we wszystkich miastach wojewódzkich w Polsce, zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn. Ponadto, występuje pozytywny dodatni przyrost liczby małżeństw, prawie dwukrotnie większy niż liczby rozwodów. Współczynnik dzietności, oznaczający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym, tj. 15-49 lat, kształtuje się na poziomie średniej krajowej. Jego wysokość i malejąca tendencja w porównaniu do 2002 roku nie gwarantują prostej zastępowalności pokoleń. Negatywnym zjawiskiem w procesach demograficznych zachodzących w Białymstoku jest znaczny, 20% wzrost zgonów niemowląt w porównaniu do urodzeń żywych, co powoduje, że nasze Miasto zajmuje obecnie pod względem tego wskaźnika 5. miejsce w kraju, czyli o sześć miejsc wyższe niż w 2002 roku.

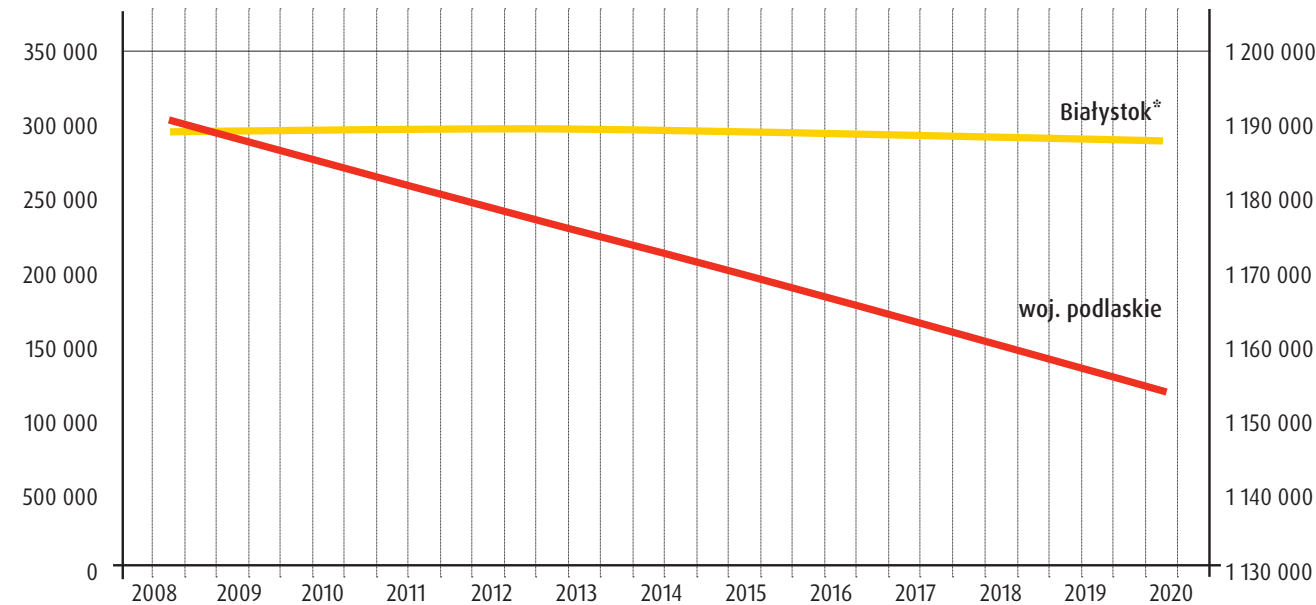
Najnowsza prognoza ludności przygotowana przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie dotyczy poziomu krajowego, wojewódzkiego i regionalnego¹². Na najbliższe lata zakłada ona m.in. dalszy wzrost współczynnika dzietności¹³, spadek umieralności i systematyczny wzrost przeciętnego trwania życia, a także malejące ujemne saldo migracji stałych i zagranicznych na pobyt stały¹⁴. Mimo to, zgodnie z prognozą, w najbliższych latach należy spodziewać się systematycznego, coraz większego zmniejszania się liczby ludności województwa podlaskiego (wykres 3.5).

¹² „Prognoza ludności na lata 2008-2035”, GUS, Warszawa 2009.

¹³ Współczynnik dzietności w Polsce: w 2006 r. – 1,25; w 2008 r. – 1,38. Według prognozistów dopiero poziom 2,10-2,15 zapewni prostą zastępowalność pokoleń.

¹⁴ „Stan i ruch naturalny ludności w województwie podlaskim w 2008 r.”, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok, maj 2009, s. 8-9.

Wykres 3.5. Prognoza liczby mieszkańców Białegostoku i województwa podlaskiego na lata 2008-2020

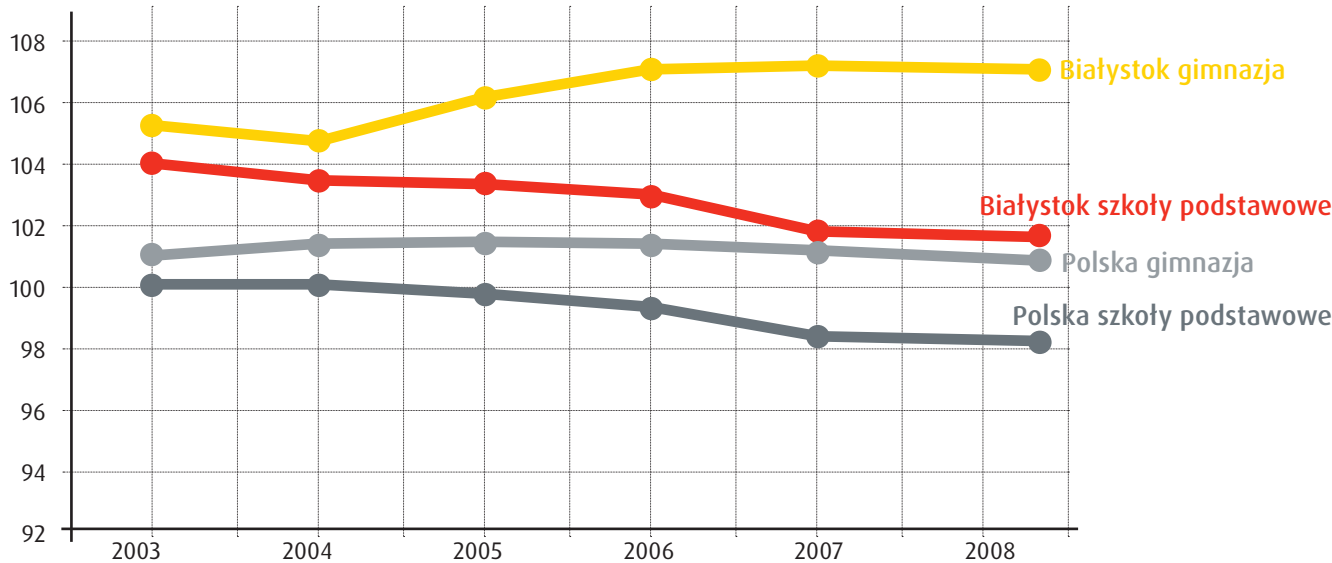

* Prognoza liczby mieszkańców Białegostoku na podstawie wyników badania GUS z 2004 r.

Źródło: „Prognoza ludności na lata 2008-2035”, GUS, Warszawa 2009; „Prognoza ludności na lata 2003-2030”, GUS, Warszawa 2004.

Według prognoz GUS, w 2020 roku liczba mieszkańców województwa podlaskiego osiągnie poziom 1 153,5 tys. osób, a spadek liczby mieszkańców tego regionu w 67% będzie dotyczył ludności wiejskiej. Może to świadczyć o znacznie mniejszym nachyleniu trendu spadkowego liczby mieszkańców Białegostoku (wykres 3.5.). Według prognozy ludności na lata 2003-2030, tempo spadku liczby mieszkańców Białegostoku będzie kształtowało się na średnim rocznym poziomie –0,19%. Porównując prognozowaną liczbę mieszkańców w 2008 roku z rzeczywistą można określić, że prognoza jest obarczona bardzo małym błędem predykcji ex post na poziomie 0,32%, co świadczy o jej wysokiej precyzji oszacowania. Oznacza to, że bardzo prawdopodobne są założenia prognostyczne GUS dotyczące spadku liczby mieszkańców Białegostoku w 2020 roku – o 2% w porównaniu do 2008 roku, czyli do poziomu 287 464.

Wykres 3.6. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i w gimnazjach w latach 2003-2008 (w %)

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne; Grupa: Skolaryzacja; Podgrupa: Współczynniki skolaryzacji (szkoły podstawowe i gimnazjalne), www.stat.gov.pl, kwiecień 2010.

Jednym z największych problemów mieszkańców Białegostoku jest bezrobocie. W 2008 roku stopa bezrobocia w stolicy województwa podlaskiego wynosiła 7,8% (tabela 3.4.). Faktem jest, że tendencja tego wskaźnika w porównaniu do lat poprzednich jest spadkowa, jednak Białystok nadal zajmuje wysoką pozycję w rankingu pod względem stopy bezrobocia (2. miejsce w kraju).

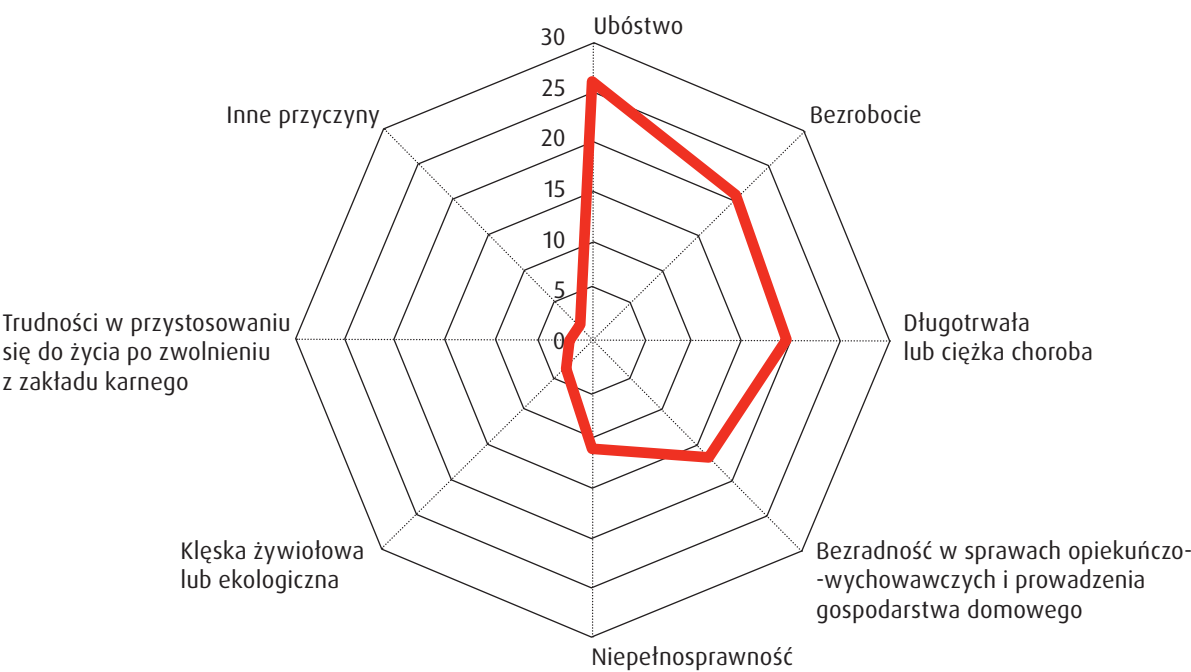
Innym problemem jest mała liczba żłobków. W żłobkach w Białymstoku dostępnych jest 65 miejsc na 1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat, przy minimalnej liczbie w kraju równej 38 na 1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat (w Gdańsku, por. tabela 3.4.). Plasuje to nasze miasto na 10. pozycji w Polsce. Potrzeby w tym zakresie zdecydowanie przewyższają istniejące możliwości, a dodatni przyrost naturalny będzie skutkował jeszcze większym wzrostem popytu na miejsca zarówno w żłobkach, jak i w przedszkolach.

Współczynniki skolaryzacji na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych są wyższe od średnich w Polsce, przyjmują wartości powyżej 100%, co oznacza, że liczba osób uczących się na danym poziomie kształcenia jest większa niż liczba ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi kształcenia (wykres 3.6.). Jest to wynikiem uczęszczania do szkół dzieci i młodzieży spoza Białegostoku.

W stolicy Podlasia studiuje prawie 46 tys. osób, czyli 156 studentów na 1000 mieszkańców, co plasuje Białystok na 13. pozycji w kraju. Jest to prawie dwukrotnie mniej niż w Rzeszowie, gdzie liczba studentów na 1000 mieszkańców jest największa. Jednak Białystok posiada szereg publicznych uczelni wyższych szczygących się wysoką jakością kształcenia, zajmujących dobre pozycje w rankingach krajowych, jak Politechnika Białostocka, Uniwersytet Medyczny, czy Uniwersytet w Białymstoku, a także dużo znaczących uczelni niepublicznych.

Funkcjonowanie w Mieście Uniwersytetu Medycznego ma ogromny wpływ na rozwój kadry medycznej. Białystok zajmuje pod tym względem wysokie pozycje w rankingu. W Mieście pracuje 48 lekarzy na 10 tysięcy mieszkańców, działa wiele specjalistycznych placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, udzielających rokrocznie coraz więcej porad (2. miejsce w kraju).

Wykres 3.7. Przyczyny udzielenia pomocy społecznej w Białymstoku w 2008 r. (w %)

Źródło: „Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w 2008 r.”, MOPR, Białystok 2009.

Tabela 3.4. Potencjał społeczny Białegostoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYRÓST (2002 – PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	7,8	-41***	2	5***	1,8 Poznań	9,6 Kielce
Liczba miejsc w żłobkach na 1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	65	16	10	14	38 Gdańsk	125 Rzeszów
Liczba miejsc w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	781	12	9	8	530 Gdańsk	915 Katowice
Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	101,52	-2	5	5	97,35 Wrocław	107,59 Poznań
Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	107	2	9	9	99,71 Katowice	117,75 Rzeszów
Liczba studentów na 1000 mieszkańców	156,2	1	13	12	58,6 Gorzów Wielkopolski	315,4 Rzeszów
Liczba lekarzy na 10 tysięcy mieszkańców	48	-17	5	4	29 Gorzów Wielkopolski	65 Lublin
Kadra medyczna ogółem* na 10 tysięcy mieszkańców	149	-7	6	5	117 Gdańsk	215 Rzeszów
Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców	0,71	-42**	8	4**	0,36 Kraków	3,64 Opole
Liczba porad ogółem udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na mieszkańca	4,82	23	2	5	3,03 Warszawa	5,47 Łódź
Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców	87,2	1,87****	6	6****	62,3 Warszawa	119,5 Katowice
Liczba mieszkańców placówek przypadająca na jedno miejsce placówki stacjonarnej pomocy społecznej	0,96	-0,4	10	10	0,9 Opole	1,12 Olsztyn
Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji na 10 tys. mieszkańców	29	32	12	12	25 Bydgoszcz	36 Warszawa
Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym na 10 tys. mieszkańców	240	-32	16	16	240 Białystok	620 Katowice
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	5,30	23	10	10	2 Opole	11,2 Warszawa
Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	391	14	10	8	353 Rzeszów	468 Warszawa
Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w m²	59,6	2,58	7	7	53,3 Łódź	64,2 Poznań

* W tym: lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki i położne
** Podstawa porównań: 2003 r.
*** Podstawa porównań 2004 r.
**** Podstawa porównań 2005 r.

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Rynek pracy, Grupa: Bezrobocie, Podgrupa: Stopa bezrobocia; Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności i ruch naturalny; Podgrupa: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, Kategoria: Ochrona zdrowia i opieka społeczna, Grupa: Żłobki, Podgrupa: Żłobki; Lekarze i lekarze dentyści pracujący wg płci i form organizacyjnych; Pielęgniarki i położne wg form organizacyjnych, Grupa: Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej; Podgrupa: Placówki podległe samorządowi terytorialnemu; Podstawowa opieka zdrowotna; Grupa: Szpitale, Podgrupa: Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców; Grupa i podgrupa: Placówki stacjonarnej pomocy społecznej; Kategoria: Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne, Grupa: Skolaryzacja, Podgrupa: Współczynniki skolaryzacji, Kategoria: Przemysł i budownictwo, Grupa: Mieszkania, Podgrupa: Mieszkania oddane do użytkowania – wskaźniki, Kategoria: Gospodarka mieszkaniowa, Grupa: Zasoby mieszkaniowe, Podgrupa: Zasoby mieszkaniowe wg form własności; Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań, www.stat.gov.pl, kwiecień 2010; „Miasta wojewódzkie. Podstawowe dane statystyczne”, GUS, US w Poznaniu, Warszawa, Nr 17 sierpień 2009, s. 31, 38.

Podobnie jak we wszystkich miastach, również w Białymstoku ważną rolę w życiu społeczeństwa odgrywa pomoc społeczna. Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej są prawie w 100% wykorzystane. Najczęstsze przyczyny udzielania pomocy społecznej to: ubóstwo (25%), bezrobocie (20%), długotrwała lub ciężka choroba (19%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (16%). W perspektywie systematycznego wzrostu przeciętnego trwania życia, spadku umieralności, a także postępujących możliwości medycznych, należy spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na usługi pomocy społecznej. Ważną rolę w tym zakresie odgrywają organizacje pozarządowe, które stanowią załączek społeczeństwa obywatelskiego. Liczba stowarzyszeń, organizacji społecznych i fundacji działających w Białymstoku wzrosła w porównaniu do 2002 roku o 32%. Jednak była to tendencja ogólnokrajowa, a w związku z tym Białystok w dalszym ciągu zajmuje jeszcze odległe 12. miejsce pod względem liczby NGO na 10 tys. mieszkańców.

Białystok jest jednym z najbezpieczniejszych miast w Polsce. Liczba przestępstw w zakończonym postępowaniu przygotowawczym jest najmniejsza w kraju (240 na 10 tysięcy mieszkańców) oraz ponad 2,5-krotnie mniejsza niż w Katowicach.

Rozwój mieszkalnictwa w Białymstoku kształtuje się na poziomie średnim. Zasoby mieszkaniowe ogółem wynoszą 391 mieszkań na 1000 mieszkańców (10. miejsce w kraju). W 2008 roku oddano do użytkowania 5,3 mieszkań na 1000 mieszkańców (10. miejsce w kraju). Przeciętna powierzchnia użytkowa równa 59,6 m² na mieszkanie jest relatywnie wysoka, co plasuje Białystok na 7. pozycji w kraju.

Potencjał gospodarczy Białegostoku przedstawia tabela 3.5. Dynamika wzrostu i korzystna dodatnia tendencja wybranych wskaźników gospodarczych wskazują na wzrost możliwości rozwojowych Miasta.

Tabela 3.5. Potencjał gospodarczy Białegostoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYRÓST (2002 – PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem w zł na mieszkańca	3204,69	88	13	16	3093,53 Lublin	6005,33 Warszawa
Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem w zł na mieszkańca	3243,63	78	14	16	3108,46 Szczecin	6160,66 Warszawa
Środki z budżetu UE przeznaczone na inwestycje w zł na mieszkańca	70,64	491*	8	13*	0,49 Kielce	254,24 Rzeszów
Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców	1014	-13	16	13	1014 Białystok	1897 Warszawa
Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	283	9	15	14	282 Szczecin	511 Katowice
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	94,80	2	13	15	87,5 Gorzów Wielkopolski	142,6 Warszawa
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w zł na mieszkańca	3066	98	15	15	2785 Gorzów Wielkopolski	12024 Warszawa
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w zł na mieszkańca	35263	28	15	15	32888 Gorzów Wielkopolski	121051 Warszawa

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYRÓST (2002 – PODSTAWA PORÓWNAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Produkcja sprzedana przemysłu w zł na mieszkańca	12191	44	16	15	12191 Białystok	109878 Katowice
Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym na 1000 mieszkańców	151	-20*	14	13*	99 Kielce	1975 Kraków

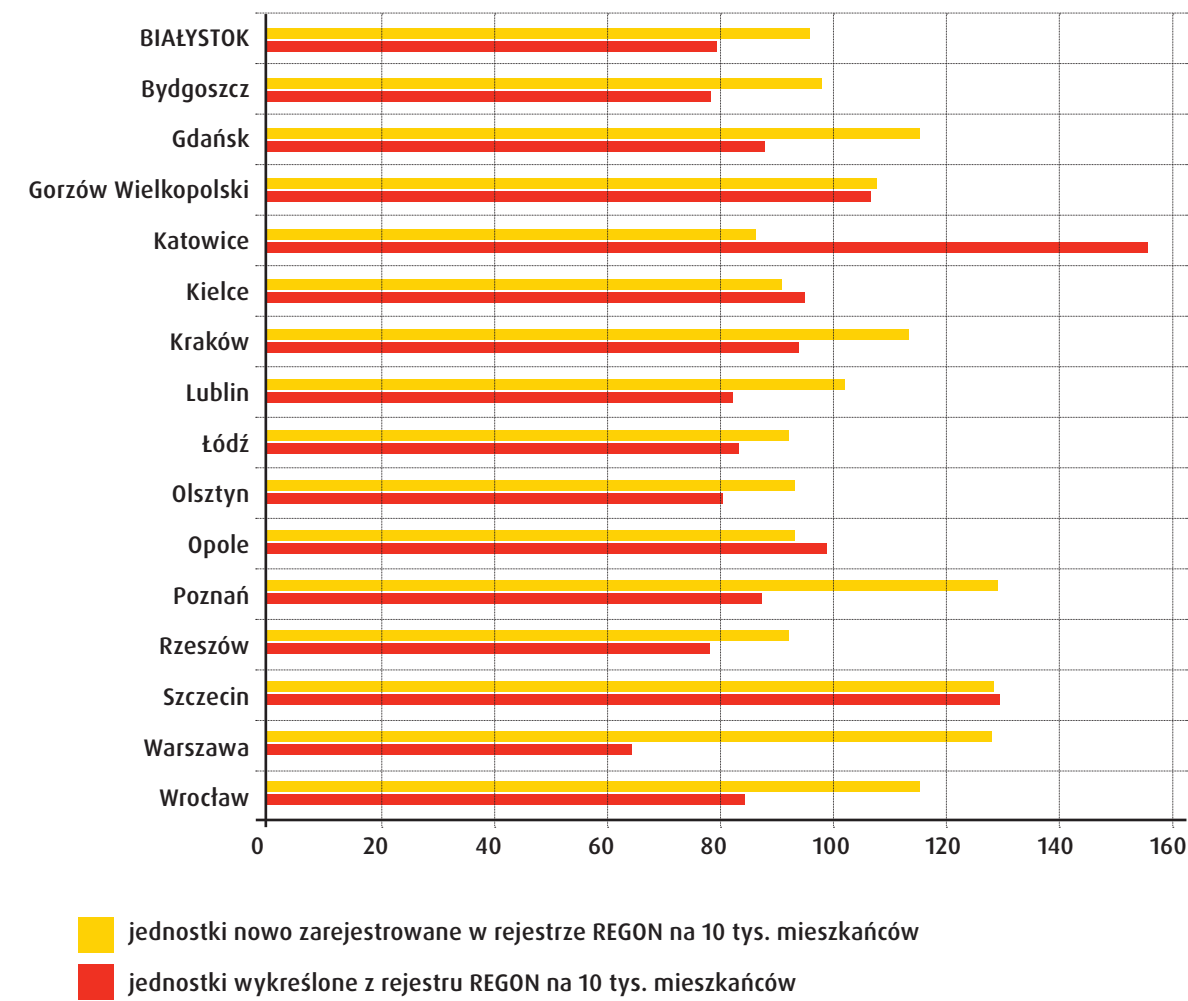
* Podstawa porównań 2006 r.

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego, Grupa: Dochody i wydatki gmin i miast na prawach powiatu, Podgrupa: Dochody na 1 mieszkańca; wydatki na 1 mieszkańca; Kategoria: Podmioty gospodarcze, Grupa: Podmioty gospodarki narodowej, Podgrupa: Podmioty – wskaźniki; Kategoria: Rynek pracy, Grupa: Pracujący w głównym miejscu pracy, Podgrupa: Pracujący wg płci; Kategoria: Wynagrodzenia i świadczenia społeczne, Grupa: Wynagrodzenia, Podgrupa: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto; Kategoria: Inwestycje i środki trwałe, Grupa: Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wg PKD 2004, Podgrupa: Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca; Kategoria: Przemysł i budownictwo, Grupa: Produkcja sprzedana, Podgrupa: Produkcja sprzedana przemysłu ogółem i na 1 mieszkańca, Kategoria: Turystyka, Grupa: Obiekty zbiorowego zakwaterowania, Podgrupa: Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania, www.stat.gov.pl, maj 2010.

W Białymstoku dochody budżetowe ogółem, wynoszące 3 204,69 zł na mieszkańca, wzrosły o 88% w porównaniu do 2002 roku. Podobnie jak wydatki budżetowe ogółem, które wzrosły w analogicznym okresie o 78% do poziomu 3 243,63 zł na mieszkańca. Największy, prawie 5-krotny wzrost dotyczył wykorzystania środków z budżetu Unii Europejskiej na inwestycje (70,64 zł na mieszkańca, 8. pozycja w kraju), co świadczy o wysokiej skuteczności pozyskiwania funduszy unijnych.

W stolicy województwa podlaskiego w rejestrze REGON zarejestrowanych jest prawie 30 tysięcy podmiotów gospodarki narodowej, czyli 1 014 jednostek na 10 tysięcy mieszkańców. Korzystnym zjawiskiem jest większy przyrost liczby podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych niż wykreślonych z rejestru (wykres 3.8.).

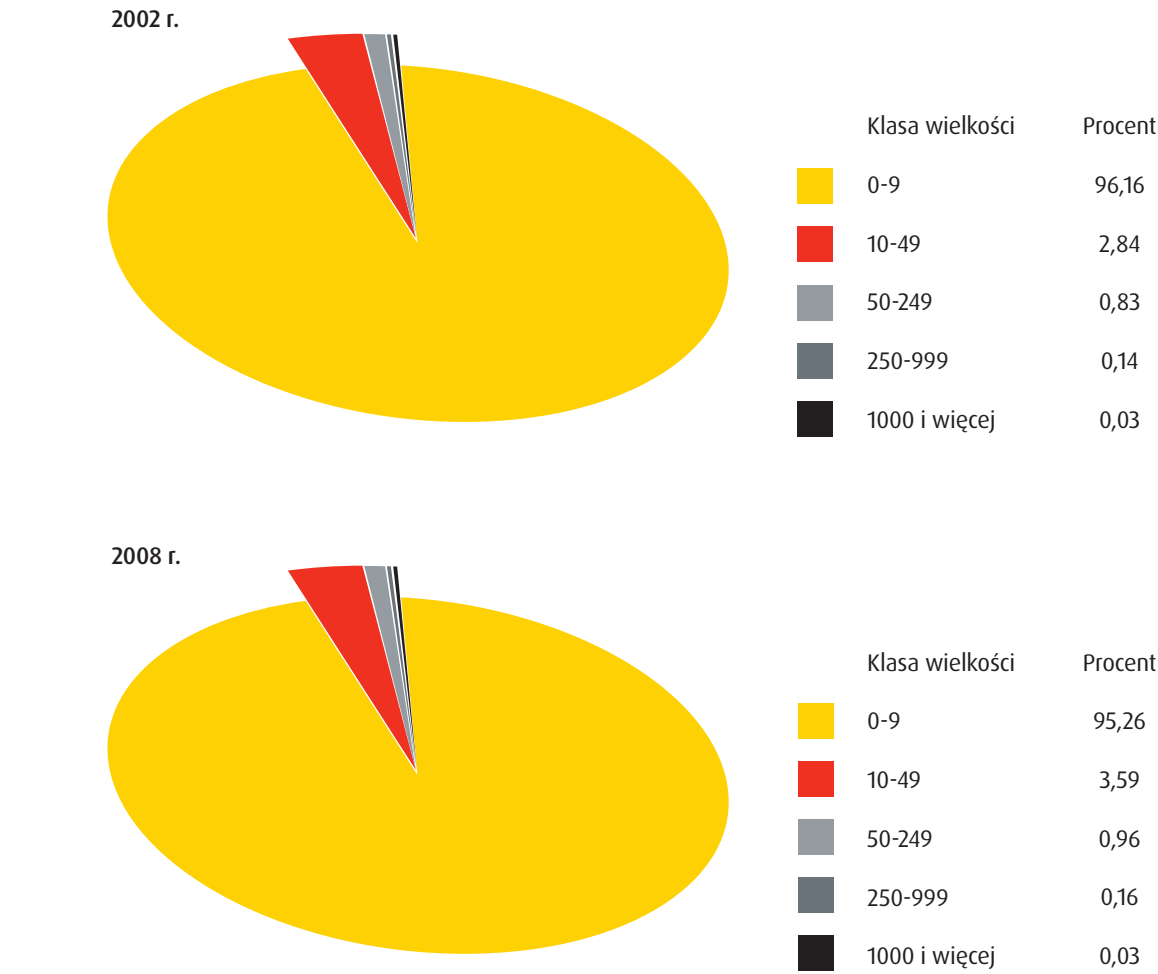
Wykres 3.8. Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Podmioty gospodarcze, Grupa: Podmioty gospodarki narodowej, Podgrupa: Podmioty - wskaźniki; www.stat.gov.pl, maj 2010.

Struktura przedsiębiorstw według klas wielkości jest zbliżona do struktury ogólnokrajowej. Ponad 95% podmiotów gospodarczych to przedsiębiorstwa mikro, zatrudniające do 9 pracowników (wykres 3.9.). W 2008 roku w porównaniu do 2002 roku nieznacznie wzrósł udział przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 pracowników, co jest korzystnym sygnałem. Udział sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu PKB jest znaczny. W 2007 roku wyniósł on 47,4%, z czego przedsiębiorstwa mikro wytworzyły 30,1%, małe 7,3%, a średnie 10,0%¹⁵. Podmioty gospodarcze o małej klasie wielkości stanowią siłę napędową gospodarki.

Wykres 3.9. Struktura podmiotów gospodarczych wg klas wielkości w Białymstoku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Podmioty gospodarcze, Grupa: Podmioty gospodarki narodowej, Podgrupa: Podmioty wg klas wielkości; www.stat.gov.pl, maj 2010.

Ponad 80% białostockich przedsiębiorstw posiada formę działalności gospodarczej osoby fizycznej, a zaledwie 7% to spółki handlowe. W strukturze pracujących w sektorach ekonomicznych największy udział stanowią osoby pracujące w sektorze usługowym (72,6%), następnie w sektorze przemysłowym (25,9%), a najmniej w sektorze rolniczym (1,5%). W sektorze usług rynkowych pracuje 53,9% osób, a w sektorze usług nierynkowych – 46,1% (wykres 3.10.). Stosunkowo niski udział sektora przemysłowego w gospodarce Białegostoku oraz duży udział przedsiębiorstw mikro i małych ma wpływ na to, że produkcja sprzedana przemysłu w wysokości 12 191 zł na mieszkańca jest najniższa w kraju wśród miast wojewódzkich, a także wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach, równa 35 263 zł na mieszkańca, należy do najniższych w kraju – 15. miejsce w rankingu (tabela 3.5.).

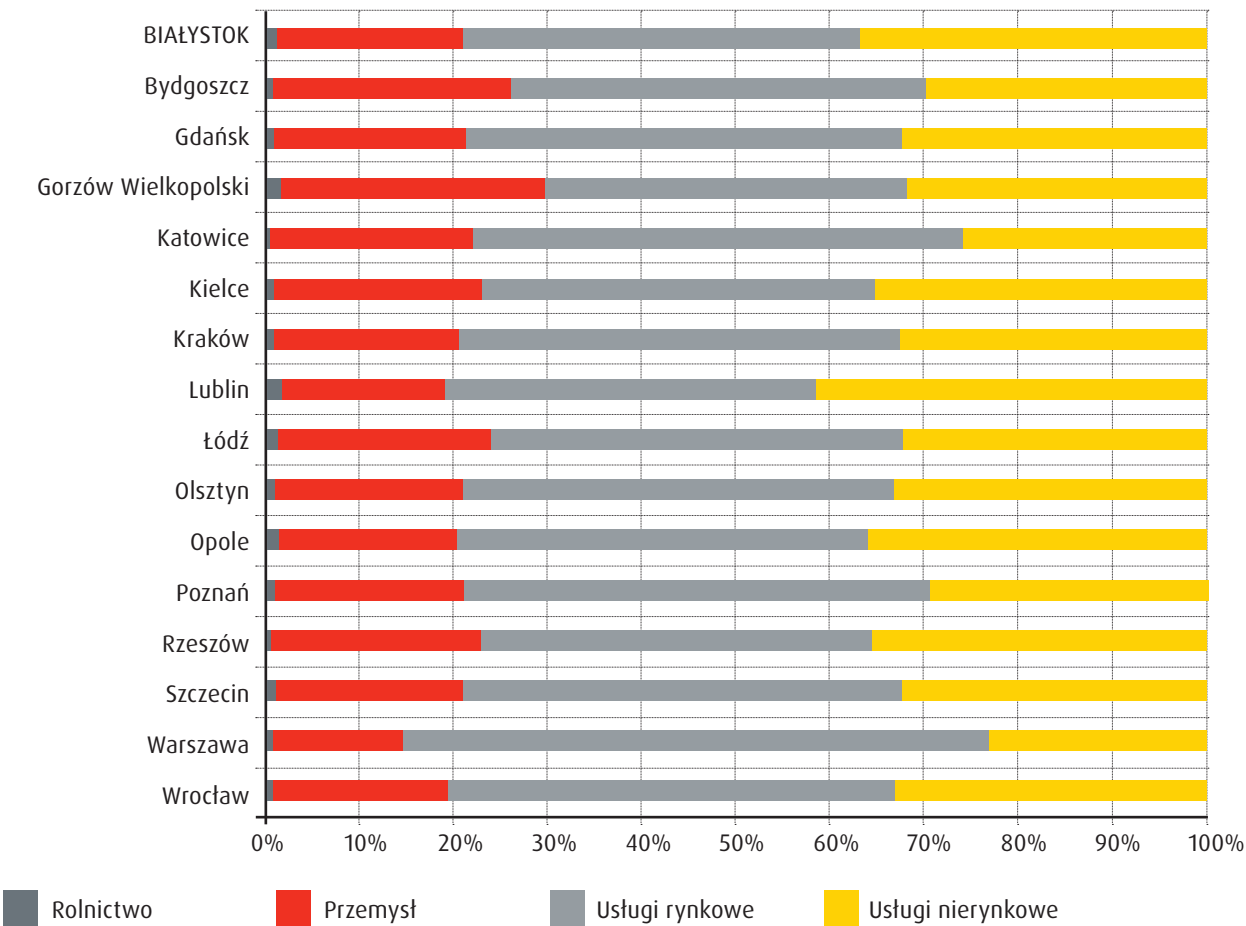
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Białymstoku, równe 2 994,05 zł, stanowi 94,8% średniej krajowej, co plasuje Miasto na 13. pozycji w Polsce.

Ponadto turystyka, która określana była często jako motor rozwoju gospodarczego Białegostoku, nie przynosi zakładanych efektów. W 2008 roku z miejsc noclegowych w Białymstoku skorzystało 94 tys. osób, z czego 21,5 tys. stanowili turyści zagraniczni. Oznacza to, że przeciętnie każdego dnia gościło w Białymstoku 258 turystów, co stanowi wykorzystanie miejsc noclegowych w 46,7%. Spowodowane jest to aktualnie niską atrakcyjnością turystyczną, a jednocześnie

¹⁵ Por. „Raport o stanie sektora małych i średniej wielkości przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008”, PARP, Warszawa 2009.

słabą bazą turystyczną, wymagającą unowocześnienia i rozbudowy. W Białymstoku dominują obiekty zbiorowego zakwaterowania niższych kategorii. Występują tylko dwa hotele kategorii z czterema gwiazdkami i dwa z trzema.

Wykres 3.10. Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Rynek pracy, Grupa: Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym, Podgrupa: Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci; www.stat.gov.pl, maj 2010.

Zdecydowanie lepiej kształtuje się potencjał infrastrukturalny Białegostoku (tabela 3.6). Miasto zajmuje wysokie pozycje w kraju pod względem poziomu infrastruktury technicznej i drogowej. Ponadto rozwój infrastrukturalny charakteryzuje się pozytywną rosnącą tendencją, co w połączeniu z relatywnie dużymi, systematycznie powiększanymi nakładami inwestycyjnymi ze środków unijnych gwarantuje dalszy znaczny wzrost jego jakości.

Tabela 3.6. Potencjał infrastrukturalny Białegostoku – wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	STAN W 2008 R.	PRZYROST (2002 – PODSTA-WA PORÓW-NAŃ)	POZYCJA W RANKINGU W 2008 R.	POZYCJA W RANKINGU W 2002 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2008 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2008 R.
					MIASTO	MIASTO
Sieć rozdzielcza kanalizacyjna w km na 100 km²	327	0,2	5	3	175,2 Szczecin	524,7 Rzeszów
Sieć rozdzielcza wodociągowa w km na 100 km²	436,1	-4	2	2	223,3 Szczecin	438,7 Rzeszów
Sieć rozdzielcza gazowa w km na 100 km²	466,2	0,1	3	3	264,8 Opole	509,9 Warszawa
Długość sieci ciepłej przesyłowej w km na 100 km²	66,6	-59,1	9	7	39,4 Kraków	664,4 Wrocław
Drogi gminne o nawierzchni twardej w km na 100 km²	202,1	14,4	3	5	69,1 Gorzów Wielkopolski	243,7 Warszawa
Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej w km na 100 km²	183,1	17,9	5	6	68,3 Gorzów Wielkopolski	193,4 Olsztyn
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w m³ na mieszkańca	34,4	-6,8	15	15	32,8 Gorzów Wielkopolski	49,7 Warszawa
Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w m³ na mieszkańca	99,5	-15,7	16	11	99,5 Białystok	239,1 Poznań
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w kW*h na mieszkańca	597,1	15,4	16	16	597,1 Białystok	1027,2 Kraków
Łudność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	96,42	-1,6	11	9	14,89 Szczecin	100 Kielce
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	95,2	1,5	1	2	85,1 Łódź	95,2 Białystok
Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	97,1	0,3	5	3	93,8 Rzeszów	99,7 Kraków
Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	96,1	-5,9*	3	4*	82,4 Katowice	97,8 Rzeszów
Udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku w %	0,6	-98,4	13	3	0 Rzeszów	52,8 Gorzów Wielkopolski
Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku w %	74,8	70,4	11	14	32,5 Gorzów Wielkopolski	96,8 Lublin

* Podstawa porównań 2003 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych, Kategoria: Gospodarka komunalna, Grupa: Urządzenia sieciowe, Podgrupa: Sieć rozdzielcza na 100 km²; Korzystający z instalacji w % ogółu ludności; Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych; Kategoria: Transport i łączność, Grupa: Drogi publiczne gminne, Podgrupa: Drogi gminne w powiecie; Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Komunalne oczyszczalnie ścieków, Podgrupa: Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności; Kategoria: Stan i ochrona środowiska, Grupa: Odpady wytworzone i nagromadzone, Podgrupa: Odpady – wskaźniki; www.stat.gov.pl, maj 2010.

Białystok ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć rozdzielczą wodociągową, kanalizacyjną i gazową. Duża gęstość zaludnienia sprawia, że dostęp do zwartej infrastruktury technicznej jest relatywnie tańszy. W związku z tym blisko 100% mieszkańców Białegostoku korzysta z tych instalacji. Jednocześnie mieszkańcy stolicy województwa podlaskiego są jednymi z najoszczędniejszych w Polsce pod względem zużycia wody z wodociągów, gazu z sieci i energii elektrycznej, co świadczy z jednej strony o ich dużej świadomości ekologicznej, a z drugiej o konieczności oszczędzania z uwagi na stosunkowo niższe dochody do dyspozycji. Ponadto, zużycie gazu z sieci i wody z wodociągów charakteryzuje się tendencją malejącą. Taka tendencja jest pożądana w związku z koniecznością zachowania zaostrzonych norm ekologicznych Unii Europejskiej dotyczących energooszczędności.

Tabela 3.7. Drogi w Białymstoku (w km)

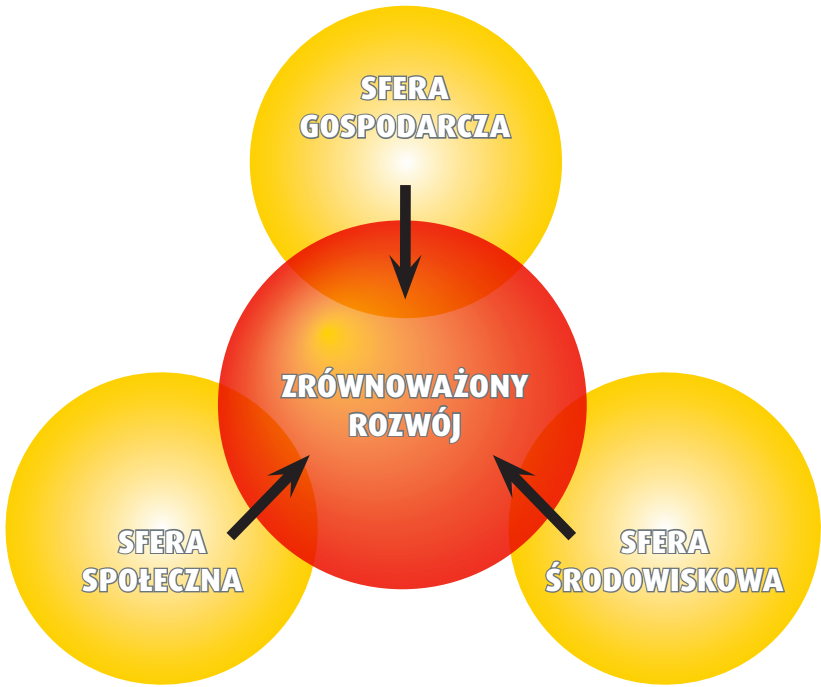
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	PRZYRÓST W 2008 R. 2005=100
Ogółem	361,5	384,14	384,14	389,11	107,6%
Krajowe	24,4	26,58	26,58	26,58	108,9%
Wojewódzkie	19,3	19,3	19,3	19,3	100,0%
Powiatowe	82,4	86,03	86,03	86,03	104,4%
Gminne	235,4	252,23	252,23	257,2	109,3%
w przeliczeniu na km² Miasta	3,85	3,76	3,76	3,81	99,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Inwestycji Miejskich Urzędu Miejskiego w Białymstoku oraz Banku Danych Regionalnych, Kategoria: Transport i łączność, Grupa: Drogi publiczne gminne, Podgrupa: Drogi gminne w powiecie; www.stat.gov.pl, maj 2010.

Drogi gminne o nawierzchni twardej w Białymstoku kształtują się na poziomie 202,1 km na 100 km², co plasuje Miasto na 3. pozycji w kraju. Podobnie, wysoko wśród miast wojewódzkich plasuje się stolica Podlasia pod względem dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej (5. miejsce w Polsce). Infrastruktura drogowa charakteryzuje się również trendem wzrostowym (tabela 3.7.). Największy wzrost dotyczy liczby dróg gminnych (wzrost o 9,3% w porównaniu do 2005 roku), a także liczby dróg krajowych (wzrost o 8,9% w analogicznym okresie).

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej powinna mieć charakter dychotomiczny. Zasadne jest oparcie jej o analizę wskaźników szczegółowych w ujęciu przekrojowym i dynamicznym, a także o analizę wskaźników syntetycznych, które stanowią agregaty zmiennych diagnostycznych. Zaletą wskaźników syntetycznych jest to, że obejmują różne aspekty rozwoju społeczno-gospodarczego, a także umożliwiają analizę porównawczą w różnych wymiarach przestrzennych (na poziomie krajów, województw, miast itp.). Przykładem metody, która umożliwia budowę takich wskaźników, jest modelowanie miękkie. Ponadto, model miękki predestynuje badanie powiązań między kilkoma zmiennymi syntetycznymi, czyli zmiennymi, które nie mają jednoznacznych odpowiedników wśród zmiennych mierzalnych¹⁶.

Rysunek 3.3. Model wewnętrzny zrównoważonego rozwoju miast wojewódzkich w Polsce¹⁷

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku wynika, że istnieją obszary, w których Miasto rozwija się dynamicznie. Świadczy o tym m.in. dodatni przyrost naturalny, relatywnie czyste środowisko przyrodnicze, wysoko wyspecjalizowana kadra medyczna, jeden z najwyższych poziomów bezpieczeństwa publicznego, dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i drogowa. Istnieją również obszary, których poziom wskazuje na problemy rozwojowe Miasta. Większość analizowanych wskaźników kształtuje się na poziomie średnim, co utrudnia dokładne zdiagnozowanie poziomu rozwoju. Dobrym rozwiązaniem takiego problemu jest budowa modelu miękkiego zrównoważonego rozwoju miast wojewódzkich, który pokaże, jak kształtuje się rozwój Białegostoku względem innych miast wojewódzkich w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej oraz wskaże, który z wymiarów ma najistotniejszy wpływ na zrównoważony poziom rozwoju społeczno-gospodarczego (rysunek 3.3.).

¹⁶ Teoretyczne podstawy modelowania miękkiego zawarte są przede wszystkim w publikacjach: H. Wold, „Soft Modelling: Intermediate between Traditional Model Building and Data Analysis”, Banach Centre Publication 6, Mathematical Statistics 1980; J. Rogowski, „Modele miękkie. Teoria i zastosowanie w badaniach ekonomicznych”, Wydawnictwo Filii UW w Białymstoku, Białystok 1990; D. Perło, „Źródła finansowania rozwoju regionalnego”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2004.
¹⁷ Przeprowadzone badania są wynikiem pracy naukowej finansowanej ze środków na naukę w latach 2009-2010 jako projekt badawczy Nr N N111 430137 (D. Perło, „Rozwój zrównoważony miast wojewódzkich w Polsce – model miękki”, [w:] A. Bocian (red.), „Ekonomia – polityka – etyka III”, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2010).

Tabela 3.8. Uporządkowanie miast wojewódzkich według sfer: gospodarczej, społecznej i środowiskowej

MIASTO	SFERA		
	GOSPODARCZA	SPOŁECZNA	ŚRODOWISKOWA
	RANGI		
BIAŁYSTOK	16	10	8
Bydgoszcz	13	15	7
Gdańsk	2	4	1
Gorzów Wielkopolski	14	9	11
Katowice	4	6	4
Kielce	11	16	14
Kraków	6	2	6
Lublin	15	14	15
Łódź	12	13	5
Olsztyn	10	5	12
Opole	7	12	3
Poznań	3	7	13
Rzeszów	8	8	16
Szczecin	9	11	10
Warszawa	1	1	2
Wrocław	5	3	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników modelu.

Pozycję Białegostoku pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego oraz środowiskowego przedstawia powyższy ranking miast wojewódzkich (tabela 3.8.) Białystok zajmuje 10. miejsce w Polsce w obszarze rozwoju społecznego. Wpływ na to ma z jednej strony wysoki poziom ochrony zdrowia, edukacji, kapitału ludzkiego, bezpieczeństwa publicznego, stosunkowo niskie koszty utrzymania, a z drugiej strony problem bezrobocia, niższy poziom życia wynikający z relatywnie niższych dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych. Spośród trzech wymiarów rozwój Białegostoku najwyżej kształtuje się w sferze środowiskowej (8. miejsce w rankingu). To efekt wielu czynników, takich jak: czyste środowisko przyrodnicze, niskie emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, stosunkowo dobrze rozbudowana infrastruktura środowiskowa, znaczny stopień neutralizacji zanieczyszczeń, odzysku odpadów wytworzonych, a także energooszczędne gospodarowanie mieszkańców Białegostoku. Należy jednak zauważyć, że w wymiarze tym analizowany jest nie stan środowiska przyrodniczego, a aktywne działanie miast na rzecz ochrony środowiska, przyczyniające się do takiego rozwoju miast, które nie będzie odbywało się kosztem wyczerpania wszystkich zasobów nieodnawialnych i niszczenia środowiska dla dobra przyszłych pokoleń.

Na ogólny poziom zrównoważonego rozwoju miast wojewódzkich największy wpływ ma wymiar gospodarczy (0,5958), następnie społeczny (0,3547), a najmniejszy – środowiskowy (0,1568). Dlatego też, pod względem wszystkich analizowanych sfer razem, Białystok zajmuje 14. pozycję w rankingu.

4. Analiza scenariuszowa zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta

Rozwój Białegostoku w latach 2011-2020 plus uzależniony jest od istniejącego potencjału endogenicznego, a także od tego, jak będą kształtowały się w tym okresie uwarunkowania egzogeniczne w sferach: administracyjno-prawnej, gospodarczej, społecznej, technologicznej i środowiskowej.

W celu określenia najważniejszych trendów, które w ramach tych sfer mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na sytuację Miasta i zdolność do realizacji celów strategicznych, wykorzystano scenariuszową metodę analizy stanów otoczenia.

Punktem wyjścia w analizie scenariuszowej jest zdefiniowanie najistotniejszych czynników, trendów, zjawisk, których wystąpienie w przyszłości będzie miało istotny wpływ na wybór planu rozwoju Miasta, a następnie dokonanie oceny tych zjawisk w dwóch wymiarach¹⁸:

- siły wpływu danego procesu na rozwój Miasta;
- prawdopodobieństwa wystąpienia trzech charakterystycznych tendencji do zmian każdego procesu, tj.: wzrostu, stagnacji lub regresji.

Metodologia budowy scenariuszy stanów otoczenia oparta jest z założenia na badaniach jakościowych, co oznacza, że oszacowanie potencjalnej siły wpływu poszczególnych procesów występujących w otoczeniu na rozwój Miasta oraz ocena prawdopodobieństwa ich wystąpienia dokonywana jest na podstawie wiedzy eksperckiej. Ekspertami szacującymi powyższe wartości byli m.in.: Prezydent Miasta i jego Zastępcy, radni, eksperci wiodący, dyrektorzy Departamentów i kierownicy Biur Urzędu Miejskiego w Białymstoku – łącznie 26 osób. Do pozyskania opinii ekspertów posłużył specjalny kwestionariusz. Procedura tej części badania była oparta na metodzie delfickiej.

Siła wpływu poszczególnych czynników była oceniana w skali od -5 do +5, gdzie -5 oznaczało bardzo duży negatywny wpływ, -4 – duży negatywny wpływ, -3 – średni negatywny wpływ, -2 – mały negatywny wpływ, -1 – bardzo mały negatywny wpływ, 0 – brak wpływu, 1 – bardzo mały pozytywny wpływ, 2 – mały pozytywny wpływ, 3 – średni pozytywny wpływ, 4 – duży pozytywny wpływ, 5 – bardzo duży pozytywny wpływ. Eksperci ocenili także, jakie jest prawdopodobieństwo tego, że poszczególne trendy będą wykazywały wzrost, stagnację lub regres (w granicach od 0 do 1).

¹⁸ G. Gierszewska, M. Romanowska, „Analiza strategiczna przedsiębiorstwa”, PWE, Warszawa 1997, s. 66-77, 265-280.

4.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta

W tabeli 4.1. zostały przedstawione wskazane przez ekspertów kluczowe czynniki w poszczególnych sferach makrootoczenia, szacowana siła ich wpływu oraz prawdopodobieństwo wystąpienia (wartości uśrednione).

Tabela 4.1. Analiza tendencji w otoczeniu

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
SFERA ADMINISTRACYJNO-PRAWNA			
Marginalizacja Miasta i regionu w polityce regionalnej i planistycznej kraju	wzrost	-3,96	0,5
	stagnacja	-0,46	0,3
	regres	2,73	0,2
Rozwój e-administracji	wzrost	3,00	0,6
	stagnacja	0,58	0,3
	regres	-1,58	0,1
Decentralizacja władzy publicznej	wzrost	2,73	0,4
	stagnacja	0,46	0,4
	regres	-2,08	0,2
Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego	wzrost	3,00	0,4
	stagnacja	0,42	0,4
	regres	-1,96	0,2
Zwiększenie zadań samorządu bez dodatkowych dochodów	wzrost	-3,08	0,5
	stagnacja	-0,42	0,3
	regres	1,46	0,2
Biurokratyzacja, rozbudowa procedur prawnych	wzrost	-2,15	0,4
	stagnacja	-0,73	0,3
	regres	1,31	0,3
Umocnienie praw własności, uznawanie roszczeń poprzednich właścicieli	wzrost	0,08	0,5
	stagnacja	0,23	0,3
	regres	-0,08	0,2
Zaostrzenie przepisów o ochronie środowiska	wzrost	-0,85	0,6
	stagnacja	0,12	0,2
	regres	0,65	0,2

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Uelastycznienie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	wzrost	1,65	0,5
	stagnacja	0,85	0,3
	regres	-0,96	0,2
Niekorzystne zmiany w przepisach dotyczących budownictwa społecznego	wzrost	-2,23	0,3
	stagnacja	0,12	0,4
	regres	2,31	0,3
Upraszczanie procedur w procesie inwestycyjnym	wzrost	3,19	0,4
	stagnacja	0,35	0,3
	regres	-2,65	0,3
SFERA GOSPODARCZA			
Spadek dofinansowania z funduszy unijnych w przyszłym okresie programowania	wzrost	-3,35	0,6
	stagnacja	-0,50	0,3
	regres	3,35	0,1
Wprowadzenie euro	wzrost	0,42	0,5
	stagnacja	0,27	0,3
	regres	-0,08	0,2
Wzrost wartości złotego	wzrost	1,08	0,3
	stagnacja	0,77	0,4
	regres	0,00	0,3
Wzrost produktu krajowego brutto	wzrost	3,81	0,5
	stagnacja	0,42	0,4
	regres	-3,27	0,1
Spadek bezrobocia	wzrost	1,38	0,4
	stagnacja	0,54	0,3
	regres	-1,38	0,3
Wzrost cen surowców	wzrost	-2,54	0,6
	stagnacja	-0,04	0,3
	regres	1,50	0,1
Wzrost cen nieruchomości	wzrost	-0,46	0,6
	stagnacja	0,23	0,2
	regres	0,73	0,2

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Liberalizacja przepisów w zakresie ruchu granicznego	wzrost	3,69	0,4
	stagnacja	0,08	0,4
	regres	-2,88	0,2
Wzrost obrotów handlowych ze Wschodem	wzrost	3,81	0,5
	stagnacja	0,04	0,4
	regres	-2,73	0,1
Rozwój regionu wschodniego związany m.in. z wykorzystaniem środków z programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej	wzrost	3,88	0,5
	stagnacja	0,69	0,3
	regres	-3,15	0,2
Napływ inwestycji zagranicznych	wzrost	3,73	0,4
	stagnacja	-0,35	0,4
	regres	-2,77	0,2
Względne pogorszenie się dostępności komunikacyjnej Miasta	wzrost	-3,04	0,4
	stagnacja	-1,31	0,4
	regres	3,27	0,2
Wzrost konkurencji między poszczególnymi miastami w walce o inwestorów	wzrost	-0,65	0,5
	stagnacja	-0,08	0,3
	regres	0,69	0,2
Wzrost zamożności społeczeństwa	wzrost	4,00	0,4
	stagnacja	0,50	0,4
	regres	-3,50	0,2
SFERA SPOŁECZNA			
Wzrost jakości życia	wzrost	4,04	0,6
	stagnacja	0,73	0,3
	regres	-2,96	0,1
Wzrost przyrostu naturalnego	wzrost	0,81	0,3
	stagnacja	1,23	0,3
	regres	-1,88	0,4
Starzenie się społeczeństwa	wzrost	-2,92	0,7
	stagnacja	-0,46	0,2
	regres	2,81	0,1

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Wzrost liczby osób niepełnosprawnych	wzrost	-2,04	0,5
	stagnacja	-0,31	0,4
	regres	1,88	0,1
Wzrost emigracji	wzrost	-2,46	0,5
	stagnacja	-0,58	0,3
	regres	2,15	0,2
Wzrost liczby imigrantów	wzrost	-0,81	0,5
	stagnacja	0,19	0,3
	regres	0,69	0,2
Migracja ludności z Miasta do terenów podmiejskich	wzrost	-1,04	0,6
	stagnacja	0,50	0,3
	regres	1,12	0,1
Wzrost aktywności zawodowej kobiet	wzrost	2,96	0,6
	stagnacja	0,92	0,3
	regres	-2,00	0,1
Osłabienie roli rodziny w życiu społecznym	wzrost	-3,46	0,5
	stagnacja	-0,92	0,3
	regres	2,46	0,2
Wzrost zagrożenia uzależnieniem dzieci i młodzieży	wzrost	-3,92	0,6
	stagnacja	-0,77	0,3
	regres	3,23	0,1
Wzrost dysproporcji pod względem zarobków	wzrost	-2,00	0,5
	stagnacja	-0,27	0,3
	regres	1,73	0,2
Wzrost zainteresowania kształceniem zawodowym	wzrost	3,46	0,5
	stagnacja	0,96	0,3
	regres	-2,23	0,2
Wzrost poziomu wykształcenia obywateli	wzrost	4,08	0,6
	stagnacja	0,77	0,3
	regres	-3,04	0,1

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Wzrost zaangażowania społeczności w życie społeczne i gospodarcze	wzrost	3,38	0,4
	stagnacja	0,92	0,4
	regres	-2,77	0,2
Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	wzrost	3,08	0,6
	stagnacja	0,81	0,3
	regres	-2,42	0,1
Wzrost profilaktyki zdrowotnej	wzrost	3,62	0,5
	stagnacja	0,46	0,3
	regres	-3,08	0,2
Poprawa zdrowotności	wzrost	3,19	0,4
	stagnacja	0,92	0,3
	regres	-2,88	0,3
Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu	wzrost	3,88	0,6
	stagnacja	1,23	0,3
	regres	-2,35	0,1
Wzrost otwartości na nowe idee społeczne i kulturalne	wzrost	3,31	0,5
	stagnacja	0,81	0,4
	regres	-2,69	0,1
Wzrost poziomu zaufania społecznego	wzrost	3,08	0,3
	stagnacja	0,85	0,4
	regres	-2,12	0,3
Spadek zagrożenia przestępczością	wzrost	3,23	0,4
	stagnacja	1,00	0,3
	regres	-3,00	0,3
SFERA TECHNOLOGICZNA			
Informatyzacja społeczeństwa	wzrost	4,00	0,8
	stagnacja	1,12	0,1
	regres	-3,35	0,1
Rozwój technologii energooszczędnych	wzrost	3,96	0,7
	stagnacja	0,42	0,2
	regres	-3,19	0,1

CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Zastępowanie handlu i usług tradycyjnych – przez Internet	wzrost	1,54	0,7
	stagnacja	1,19	0,3
	regres	-0,73	0,1
Upowszechnianie technologii informacyjnych (m.in. cyfryzacja bibliotek, digitalizacja zbiorów muzeów i galerii)	wzrost	3,42	0,7
	stagnacja	0,92	0,2
	regres	-2,58	0,1
Wdrażanie nowych technologii w gospodarce podnoszących poziom bezpieczeństwa oraz eliminujących zagrożenia dla środowiska	wzrost	4,15	0,7
	stagnacja	0,46	0,2
	regres	-3,27	0,1
Wzrost dostępności Internetu szerokopasmowego	wzrost	3,85	0,7
	stagnacja	0,31	0,2
	regres	-3,15	0,1
Rozpowszechnienie technologii umożliwiających świadczenie pracy na odległość (telepraca)	wzrost	2,88	0,6
	stagnacja	0,50	0,3
	regres	-1,88	0,1
Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	wzrost	3,81	0,6
	stagnacja	0,42	0,3
	regres	-2,81	0,1
Rozwój indywidualnych środków transportu	wzrost	0,12	0,6
	stagnacja	0,77	0,3
	regres	0,42	0,1
SFERA ŚRODOWISKOWA			
Wzrost zanieczyszczenia środowiska	wzrost	-3,31	0,5
	stagnacja	-1,01	0,3
	regres	2,42	0,2
Postępujące ocieplenie klimatu	wzrost	-1,96	0,4
	stagnacja	-0,23	0,4
	regres	1,54	0,2
Spadek poziomu wód gruntowych	wzrost	-3,38	0,5
	stagnacja	-0,35	0,3
	regres	2,65	0,2

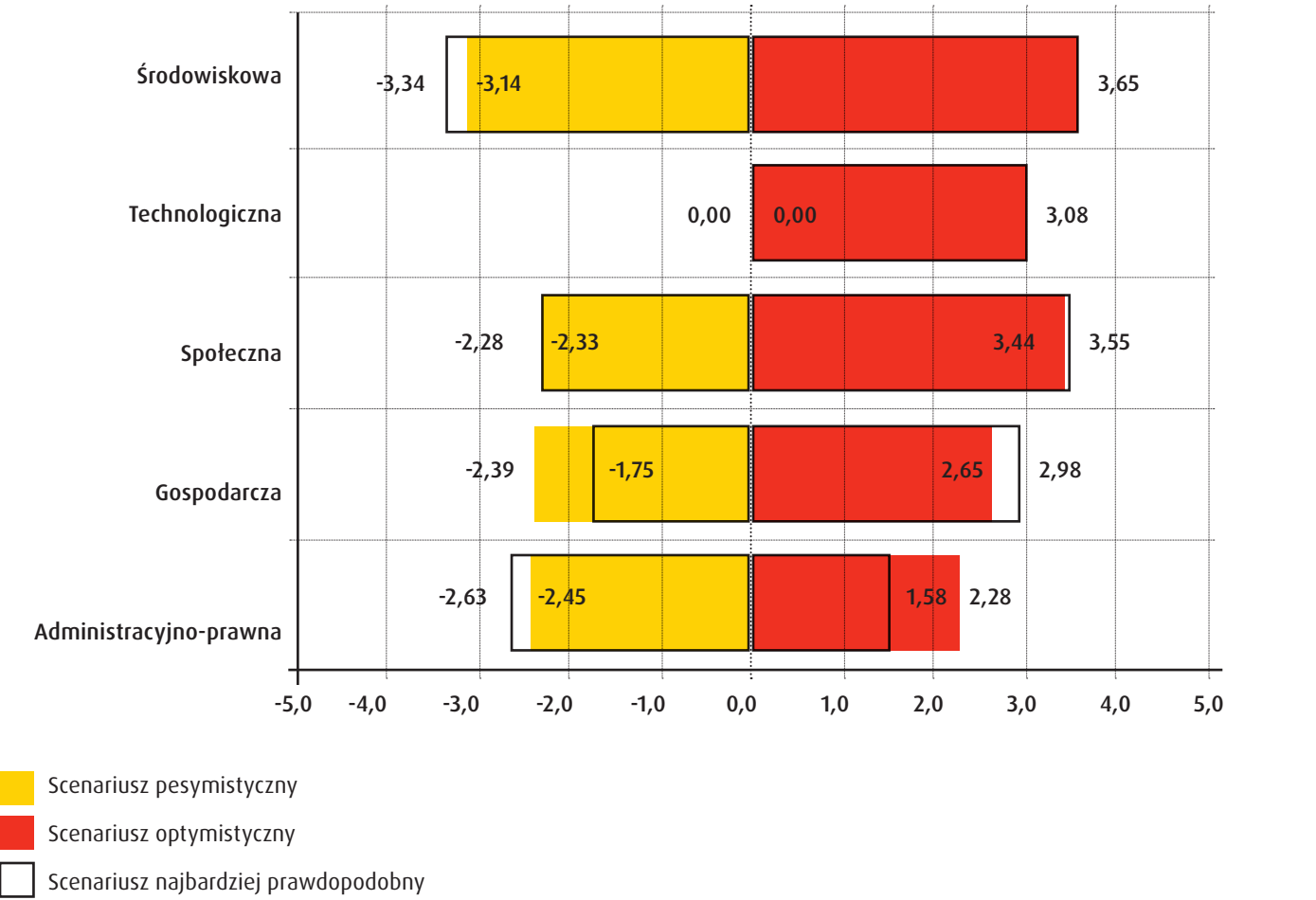
CZYNNIKI/TRENDY W OTOCZENIU	TREND	WARTOŚCI ŚREDNIE	
		SIŁA WPŁYWU	PRAWDOPODOBIENSTWO
Wzrost częstotliwości występowania klęsk żywiołowych	wzrost	-3,69	0,5
	stagnacja	-0,69	0,4
	regres	2,73	0,1
Sukcesywne zmniejszanie terenów nie objętych ingerencją człowieka	wzrost	-4,54	0,6
	stagnacja	-0,12	0,3
	regres	2,27	0,1
Zmniejszająca się liczba miejsc składania odpadów	wzrost	-2,12	0,6
	stagnacja	-0,42	0,3
	regres	1,15	0,1
Wzrost poziomu hałasu	wzrost	-3,00	0,6
	stagnacja	-0,12	0,3
	regres	2,62	0,1
Pojawienie się nowych technologii przetwarzania i utylizacji odpadów komunalnych	wzrost	3,65	0,7
	stagnacja	0,42	0,2
	regres	-3,00	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

4.2. Scenariusze stanów otoczenia

Na podstawie trendów, których wpływ został oceniony jako pozytywny, zbudowano scenariusz optymistyczny, a na podstawie trendów, których wpływ oceniono jako negatywny – scenariusz pesymistyczny. Trendy, których wystąpienie eksperci uznali za najbardziej prawdopodobne (prawdopodobieństwo nie mniejsze niż 0,5) zostały uwzględnione w scenariuszu najbardziej prawdopodobnym. Wykres 4.1. przedstawia układ scenariuszowy stanów otoczenia. Wartości przy poszczególnych słupkach oznaczają średnią siłę wpływu pozytywnych i negatywnych trendów w ramach każdej ze sfer.

Wykres 4.1. Układ scenariuszowy stanów otoczenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Tabela 4.2. Scenariusz optymistyczny

ELEMENTY SCENARIUSZA	ŚREDNIA SIŁA WPŁYWU
SFERA ADMINISTRACYJNO-PRAWNA	
Upraszczanie procedur w procesie inwestycyjnym	3,19
Rozwój e-administracji	3,00
Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego	3,00
Pogłębienie decentralizacji władzy publicznej	2,73
Wzrost elastyczności przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	1,65
Wzmocnienie praw własności, uznawania roszczeń poprzednich właścicieli	0,08
średnia siła wpływu sfery administracyjno-prawnej	2,28
SFERA GOSPODARCZA	
Wzrost zamożności społeczeństwa	4,00
Rozwój regionu wschodniego związany m.in. z wykorzystaniem środków z programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej	3,88
Wzrost produktu krajowego brutto	3,81
Wzrost obrotów handlowych ze Wschodem	3,81
Wzrost napływu inwestycji zagranicznych	3,73
Liberalizacja przepisów w zakresie ruchu granicznego	3,69
Spadek bezrobocia	1,38
Wzrost wartości złotego	1,08
Spadek cen nieruchomości	0,73
Wprowadzenie euro	0,42
średnia siła wpływu sfery gospodarczej	2,65
SFERA SPOŁECZNA	
Wzrost poziomu wykształcenia obywateli	4,08
Wzrost jakości życia	4,04
Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu	3,88
Wzrost profilaktyki zdrowotnej	3,62
Wzrost zainteresowania kształceniem zawodowym	3,46
Wzrost zaangażowania społeczności w życie społeczne i gospodarcze	3,38
Wzrost otwartości na nowe idee społeczne i kulturalne	3,31
Spadek zagrożenia przestępczością	3,23
Poprawa zdrowotności	3,19
Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	3,08
Wzrost poziomu zaufania społecznego	3,08

ELEMENTY SCENARIUSZA	ŚREDNIA SIŁA WPŁYWU
Wzrost aktywności zawodowej kobiet	2,96
średnia siła wpływu sfery społecznej	3,44
SFERA TECHNOLOGICZNA	
Wdrażanie nowych technologii w gospodarce podnoszących poziom bezpieczeństwa oraz eliminujących zagrożenia dla środowiska	4,15
Wzrost informatyzacji społeczeństwa	4,00
Rozwój technologii energooszczędnych	3,96
Wzrost dostępności Internetu szerokopasmowego	3,85
Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	3,81
Upowszechnianie technologii informacyjnych (m.in. cyfryzacja bibliotek, digitalizacja zbiorów muzeów i galerii)	3,42
Rozpowszechnienie technologii umożliwiających świadczenie pracy na odległość (telepraca)	2,88
Zastępowanie handlu i usług tradycyjnych – przez Internet	1,54
Rozwój indywidualnych środków transportu	0,12
średnia siła wpływu sfery technologicznej	3,08
SFERA ŚRODOWISKOWA	
Pojawienie się nowych technologii przetwarzania i utylizacji odpadów komunalnych	3,65
średnia siła wpływu sfery środowiskowej	3,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Tabela 4.3. Scenariusz pesymistyczny

ELEMENTY SCENARIUSZA	ŚREDNIA SIŁA WPŁYWU
SFERA ADMINISTRACYJNO-PRAWNA	
Wzrost marginalizacji Miasta i regionu w polityce regionalnej i planistycznej kraju	-3,96
Zwiększenie zadań samorządu bez dodatkowych dochodów	-3,08
Niekorzystne zmiany w przepisach dotyczących budownictwa społecznego	-2,23
Wzrost biurokratyzacji, rozbudowa procedur prawnych	-2,15
Zaostrzenie przepisów o ochronie środowiska	-0,85
średnia siła wpływu sfery administracyjno-prawnej	-2,45
SFERA GOSPODARCZA	
Spadek dofinansowania z funduszy unijnych w przyszłym okresie programowania	-3,35
Względne pogorszenie się dostępności komunikacyjnej Miasta	-3,04
Wzrost cen surowców	-2,54
Wzrost konkurencji między poszczególnymi miastami w walce o inwestorów	-0,65
średnia siła wpływu sfery gospodarczej	-2,39

ELEMENTY SCENARIUSZA	ŚREDNIA SIŁA WPŁYWU
SFERA SPOŁECZNA	
Wzrost zagrożenia uzależnieniem dzieci i młodzieży	-3,92
Oslabienie roli rodziny w życiu społecznym	-3,46
Starzenie się społeczeństwa	-2,92
Wzrost emigracji	-2,46
Wzrost liczby osób niepełnosprawnych	-2,04
Wzrost dysproporcji pod względem zarobków	-2,00
Spadek przyrostu naturalnego	-1,88
Migracja ludności z Miasta do terenów podmiejskich	-1,04
Wzrost liczby imigrantów	-0,81
średnia siła wpływu sfery społecznej	-2,28
SFERA ŚRODOWISKOWA	
Sukcesywne zmniejszanie się terenów nie objętych ingerencją człowieka	-4,54
Wzrost częstotliwości występowania klęsk żywiołowych	-3,69
Spadek poziomu wód gruntowych	-3,38
Wzrost zanieczyszczenia środowiska	-3,31
Wzrost poziomu hałasu	-3,00
Zmniejszająca się liczba miejsc składowania odpadów	-2,12
Postępujące ocieplenie klimatu	-1,96
średnia siła wpływu sfery środowiskowej	-3,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Tabela 4.4. Scenariusz najbardziej prawdopodobny

LP.	ELEMENTY SCENARIUSZA	WARTOŚCI ŚREDNIE		
		PRAWDOPODOBIENSTWO	SIŁA WPŁYWU „UJEMNA”	SIŁA WPŁYWU „DODATNIA”
SFERA ADMINISTRACYJNO-PRAWNA				
1	Zaostrzenie przepisów o ochronie środowiska	0,6	-0,85	
2	Rozwój e-administracji	0,6		3,00
3	Zwiększenie zadań samorządu bez dodatkowych dochodów	0,5	-3,08	
4	Wzrost elastyczności przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	0,5		1,65
5	Wzrost marginalizacji Miasta i regionu w polityce regionalnej i planistycznej kraju	0,5	-3,96	
6	Wzmocnienie praw własności, uznawania roszczeń poprzednich właścicieli	0,5		0,08
średnia siła wpływu sfery administracyjno-prawnej			-2,63	1,58

LP.	ELEMENTY SCENARIUSZA	WARTOŚCI ŚREDNIE		
		PRAWDOPODOBIENSTWO	SIŁA WPŁYWU „UJEMNA”	SIŁA WPŁYWU „DODATNIA”
SFERA GOSPODARCZA				
1	Wzrost cen nieruchomości	0,6	-0,46	
2	Wzrost cen surowców	0,6	-2,54	
3	Spadek dofinansowania z funduszy unijnych w przyszłym okresie programowania	0,6	-3,35	
4	Wprowadzenie euro	0,5		0,42
5	Wzrost konkurencji między poszczególnymi miastami w walce o inwestorów	0,5	-0,65	
6	Rozwój regionu wschodniego związany m.in. z wykorzystaniem środków z programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej	0,5		3,88
7	Wzrost produktu krajowego brutto	0,5		3,81
8	Wzrost obrotów handlowych ze Wschodem	0,5		3,81
średnia siła wpływu sfery gospodarczej			-1,75	2,98
SFERA SPOŁECZNA				
1	Starzenie się społeczeństwa	0,7	-2,92	
2	Wzrost poziomu wykształcenia obywateli	0,6		4,08
3	Wzrost aktywności zawodowej kobiet	0,6		2,96
4	Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	0,6		3,08
5	Migracja ludności z Miasta do terenów podmiejskich	0,6	-1,04	
6	Wzrost jakości życia	0,6		4,04
7	Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu	0,6		3,88
8	Wzrost zagrożenia uzależnieniem dzieci i młodzieży	0,6	-3,92	
9	Oslabienie roli rodziny w życiu społecznym	0,5	-3,46	
10	Wzrost zainteresowania kształceniem zawodowym	0,5		3,46
11	Wzrost liczby imigrantów	0,5	-0,81	
12	Wzrost dysproporcji pod względem zarobków	0,5	-2,00	
13	Wzrost profilaktyki zdrowotnej	0,5		3,62
14	Wzrost emigracji	0,5	-2,46	
15	Wzrost liczby osób niepełnosprawnych	0,5	-2,04	
16	Wzrost otwartości na nowe idee społeczne i kulturalne	0,5		3,31
średnia siła wpływu sfery społecznej			-2,33	3,55

LP.	ELEMENTY SCENARIUSZA	WARTOŚCI ŚREDNIE		
		PRAWDOPODO- BIENSTWO	SIŁA WPŁYWU „UJEMNA”	SIŁA WPŁYWU „DODATNIA”
SFERA TECHNOLOGICZNA				
1	Wzrost informatyzacji społeczeństwa	0,8		4,00
2	Wzrost dostępności Internetu szerokopasmowego	0,7		3,85
3	Upowszechnianie technologii informacyjnych (m.in. cyfryzacja bibliotek, digitalizacja zbiorów muzeów i galerii)	0,7		3,42
4	Rozwój technologii energooszczędnych	0,7		3,96
5	Wdrażanie nowych technologii w gospodarce podnoszących poziom bezpieczeństwa oraz eliminujących zagrożenia dla środowiska	0,7		4,15
6	Zastępowanie handlu i usług tradycyjnych – przez Internet	0,7		1,54
7	Rozwój indywidualnych środków transportu	0,6		0,12
8	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	0,6		3,81
9	Rozpowszechnienie technologii umożliwiających świadczenie pracy na odległość (telepraca)	0,6		2,88
średnia siła wpływu sfery technologicznej				3,08
SFERA ŚRODOWISKOWA				
1	Pojawienie się nowych technologii przetwarzania i utylizacji odpadów komunalnych	0,7		3,65
2	Sukcesywne zmniejszanie terenów nie objętych ingerencją człowieka	0,6	-4,54	
3	Zmniejszająca się liczba miejsc składowania odpadów	0,6	-2,12	
4	Wzrost poziomu hałasu	0,6	-3,00	
5	Spadek poziomu wód gruntowych	0,5	-3,38	
6	Wzrost częstotliwości występowania klęsk żywiołowych	0,5	-3,69	
7	Wzrost zanieczyszczenia środowiska	0,5	-3,31	
średnia siła wpływu sfery środowiskowej			-3,34	3,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Analiza stanów otoczenia zdaniem ekspertów wykazała, że na rozwój Białegostoku w analizowanej perspektywie największy wpływ może mieć sfera środowiskowa. Świadczy o tym duża rozpiętość w ramach scenariusza najbardziej prawdopodobnego oraz między scenariuszem optymistycznym i pesymistycznym (wykres 4.1., tabele 4.2.-4.4.).

Należy zwrócić uwagę na to, że zjawiska w tej sferze mogą być dużą szansą, jak również poważnym zagrożeniem. Trendem, który zdaniem ekspertów mógłby mieć znaczący wpływ na rozwój Miasta i jest jednocześnie najbardziej prawdopodobny, jest pojawienie się nowych technologii przetwarzania i utylizacji odpadów komunalnych. Natomiast do trendów negatywnie oddziałujących na rozwój eksperci zaliczyli przede wszystkim: sukcesywne zmniejszanie się terenów nie objętych ingerencją człowieka, wzrost częstotliwości występowania klęsk żywiołowych, spadek poziomu wód gruntowych, wzrost zanieczyszczenia środowiska oraz wzrost poziomu hałasu.

Swoistym panaceum na łagodzenie tego typu zagrożeń może być polityka zrównoważonego rozwoju, nakierowana na taki rozwój gospodarczy, który nie będzie skoncentrowany na wyczerpywaniu i degradacji środowiska przyrodniczego, ale na takim gospodarowaniu tymi zasobami, aby były one dostępne dla dobra przyszłych pokoleń.

Kolejną płaszczyzną, o bardzo dużym wpływie na rozwój Białegostoku, jest sfera społeczna. Charakteryzuje się ona równie wysokim zróżnicowaniem szans i zagrożeń. Wśród czynników pozytywnych największym wpływem odznaczają się przede wszystkim trendy, które kształtują kapitał ludzki i społeczny, czyli: wzrost poziomu wykształcenia obywateli, wzrost jakości życia, wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu, wzrost profilaktyki zdrowotnej, wzrost zainteresowania kształceniem zawodowym, czy wzrost zaangażowania społeczności w życie społeczne i gospodarcze. Natomiast największy negatywny wpływ mogą wywołać trendy, takie jak: wzrost zagrożenia uzależnieniem dzieci i młodzieży, osłabienie roli rodziny w życiu społecznym, starzenie się społeczeństwa, wzrost emigracji, wzrost liczby osób niepełnosprawnych. Przeciwdziałanie tym trendom jest głównym zadaniem polityki społecznej. Ponadto prognozowane negatywne tendencje demograficzne są, zdaniem ekspertów, bardzo prawdopodobne (0,7).

W sferze gospodarczej pozytywnie na rozwój Miasta mogą wpłynąć: wzrost zamożności społeczeństwa, rozwój regionu wschodniego związany m.in. z wykorzystaniem środków z programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, wzrost gospodarczy kraju, wzrost obrotów handlowych ze Wschodem, czy wzrost napływu inwestycji zagranicznych. Przy czym, wzrost zamożności społeczeństwa jest zdaniem ekspertów mało prawdopodobny. Natomiast istotnym i bardzo prawdopodobnym zagrożeniem w wymiarze gospodarczym może być: spadek dofinansowania z funduszy unijnych w przyszłym okresie programowania, względne pogorszenie się dostępności komunikacyjnej Miasta, a także wzrost cen surowców.

Najbardziej sprzyjającą dla rozwoju Miasta sferą może okazać się sfera technologiczna. W scenariuszu optymistycznym występują same szanse, charakteryzujące się największym prawdopodobieństwem wystąpienia: wdrażanie nowych technologii w gospodarce podnoszących poziom bezpieczeństwa oraz eliminujących zagrożenia dla środowiska, wzrost informatyzacji społeczeństwa, rozwój technologii energooszczędnych, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Są to czynniki generujące przede wszystkim innowacje środowiskowe. Zdaniem ekspertów, w tej sferze nie ma zagrożeń dla rozwoju Białegostoku.

5.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">● Zabezpieczone środki i stopniowa realizacja strategicznych inwestycji drogowych w Mieście● Rozbudowana infrastruktura techniczna na poziomie magistralnym oraz rezerwy mocy mediów komunalnych● Rezerwy i potencjalne rezerwy terenowe na realizację różnorodnych funkcji, w tym komunikacyjnych, mieszkaniowych, działalności gospodarczej oraz rekreacyjnych● Zwartość przestrzenna Miasta	<ul style="list-style-type: none">● Brak części elementów ulicznego układu podstawowego, w tym odcinków obwodnic oraz odpowiedniej liczby bezkolizyjnych przejazdów przez tory, ruch tranzytowy przebiegający przez Miasto● Brak wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych● Elementy infrastruktury technicznej zajmujące wartościowe tereny inwestycyjne, przyczyniające się do rozczłonkowania struktury przestrzennej Miasta, a także zlokalizowane na terenach prywatnych
<ul style="list-style-type: none">● Bogata oferta edukacyjna na wszystkich poziomach kształcenia● Rozwinięta infrastruktura medyczna● Załączki społeczeństwa obywatelskiego● Wielokierunkowa działalność w przeciwdziałaniu i walce z zagrożeniami, przestępczością i patologiami	<ul style="list-style-type: none">● Niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach● Brak ośrodków opieki długoterminowej● Nieadekwatna do potrzeb baza kształcenia specjalnego i zawodowego
<ul style="list-style-type: none">● Znaczne zasoby pracy, w tym osób z wykształceniem wyższym● Wysoka jakość życia● Rozwinięte sektory przemysłowe: spożywczy, maszynowy, sprzętu medycznego, bieliźniarski● Potencjał szkolnictwa wyższego	<ul style="list-style-type: none">● Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym szczególnie w nowe maszyny i technologie● Położenie, dostępność komunikacyjna i wysokie koszty logistyczne● Popyt wewnętrzny● Innowacyjność przedsiębiorstw
<ul style="list-style-type: none">● Aktywność instytucji samorządowych w sferze kultury i sportu● Potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych● Potencjał różnorodności atrakcji turystycznych i możliwości rozwoju form turystyki	<ul style="list-style-type: none">● Niedostateczna infrastruktura w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji● Brak konsolidacji środowisk twórczych oraz środowisk związanych z działalnością turystyczną● Niski poziom przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki● Ograniczony poziom zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych
<ul style="list-style-type: none">● Koncentracja funkcji administracyjnych i społecznych w Białymstoku● Dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-turystyczne obszaru metropolitalnego● Potencjał terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym● Współpraca samorządów lokalnych na rzecz rozwoju metropolii	<ul style="list-style-type: none">● Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy● Stan infrastruktury kolejowej w obszarze metropolitalnym● Stan infrastruktury drogowej w obszarze metropolitalnym

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, które przyczynią się do zwiększenia dostępności transportowej Miasta w skali krajowej i międzynarodowejCzyste, niezdegradowane środowisko przyrodnicze, położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”	<ul style="list-style-type: none">Ewentualność opóźnienia lub odstąpienia od realizacji elementów krajowych inwestycji drogowych i kolejowych w otoczeniu Miasta oraz lotniskaNasilające się procesy suburbanizacyjne przy konkurencyjnej ofercie terenów inwestycyjnych gmin ościennych
<ul style="list-style-type: none">Wzrost nakładów państwa na rozwój i badania w szkolnictwie wyższym i inwestycje w ochronie zdrowia oraz rozwój zasobów, rehabilitację zawodową i społecznąWzrost atrakcyjności Miasta pod względem bezpieczeństwa, infrastrukturalnym, wizerunkowym, sprawności zarządzaniaWzrost innowacyjności w edukacjiRosnąca skuteczność działań instytucji rynku pracy oraz dostępność i możliwości wykorzystania środków finansowych na cele związane z rynkiem pracy	<ul style="list-style-type: none">Odptyw kandydatów na studia do większych ośrodków akademickichBrak reform w systemie ochrony zdrowiaRozdźwięk pomiędzy dynamizmem zmian społecznych i gospodarczych a procesem zmian w edukacji
<ul style="list-style-type: none">Wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do części wschodniej kraju w związku z nasyceniem tymi inwestycjami części zachodniejRozwój gospodarek wschodnich poprawiający chłonność ich rynkówRosnący rynek produktów i usług cyfrowych (niezależny od lokalizacji)	<ul style="list-style-type: none">Migracja wykształconych młodych ludzi z BiałegostokuRosnące koszty wytwarzania (pracy i surowców)Tendencje do przenoszenia działalności gospodarczej poza obszar miejski
<ul style="list-style-type: none">Prestiż Miasta w niektórych dziedzinach kultury i działalności artystycznejWalory środowiskowe i kulturowe okolic Białegostoku, sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacjiWizerunek Miasta jako potencjalnego centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej na wschodzie Unii EuropejskiejRola zaplecza i funkcji społecznej dla turystyki w regionie	<ul style="list-style-type: none">Nierozpoznawalność Miasta jako gospodarza imprez kulturalnych i sportowych o bardzo wysokim prestiżuWysoka atrakcyjność turystyczna otoczenia, ograniczająca ruch turystyczny w MieścieNiski poziom zainteresowania ze strony inwestorów sferą kultury, turystyki i rekreacji
<ul style="list-style-type: none">Białystok jako węzeł komunikacyjny sieci TEN-TWsparcie finansowe obszaru metropolitalnego	<ul style="list-style-type: none">Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UEBrak regulacji prawnych gwarantujących współpracę gmin w obszarze metropolitalnym

5.1. Mocne strony

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Zabezpieczone środki i stopniowa realizacja strategicznych inwestycji drogowych w Mieście

System przestrzeni dla komunikacji tworzy powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami Miasta i ma decydujące znaczenie dla sprawności jego funkcjonowania jako całości. W badaniach związanych z etapem diagnostycznym Strategii występuje on jako istotny element w wypowiedziach respondentów (mieszkańców Miasta i przedsiębiorców) tak w kontekście jego niedostatków, jak też docenienia dużego zakresu prowadzonych w ostatnim okresie prac, pomimo ich uciążliwości. Nasilającym się po roku 1990 w Białymstoku problemem był niedobór i zła jakość powiązań komunikacyjnych związana z niedostosowaniem układu ulic do znacznie zwiększonego natężenia ruchu oraz z brakiem odpowiednich (tj. na przykład bezpośrednich, najkrótszych lub alternatywnych) wzajemnych powiązań poszczególnych części Miasta. W wielu przypadkach planowane jeszcze w latach 70. i 80. XX w. inwestycje nie mogły być zrealizowane, głównie z przyczyn finansowych. Dopiero w ostatnich latach wiele z nich zostało ostatecznie przygotowanych i sfinalizowanych. Część inwestycji drogowych znajduje się w trakcie realizacji bądź też w ostatniej fazie przygotowań do jej podjęcia. Stan przygotowania oraz zabezpieczenia środków na kontynuację tych i innych przedsięwzięć, wyrażający się m.in. znaczną dynamiką wzrostu planowanych w budżecie Miasta na rok 2010 wydatków inwestycyjnych, prawie 6,5-krotnie wyższych niż w 2006 roku, pozwala umieścić tę kwestię wśród mocnych stron Miasta, mających wpływ na znaczną poprawę jego funkcjonowania w najbliższych latach.

2. Rozbudowana infrastruktura techniczna na poziomie magistralnym oraz rezerwy mocy mediów komunalnych

Jakość i dostępność infrastruktury technicznej to jedne z głównych czynników determinujących warunki bytowe, będące istotnym składnikiem poziomu rozwoju cywilizacyjnego i jakości życia. Możliwość korzystania z infrastruktury technicznej w dużym stopniu określa jakość warunków życia codziennego mieszkańców.

Jakkolwiek część najstarszej zabudowy Miasta nie jest wyposażona w pełnię instalacji umożliwiających korzystanie z całości systemów infrastruktury technicznej, to jednak wskaźniki korzystania przez mieszkańców z poszczególnych jej rodzajów plasują Białystok w czołówce polskich miast. Wg danych za 2008 rok, kształtują się one następująco: korzystający z wodociągu – 97,1% ogółu ludności, korzystający z sieci kanalizacyjnej – 95,2%, korzystający z sieci gazowej – 90,4%. Udział korzystających z sieci elektroenergetycznej zbliżony jest do 100%¹⁹.

Notuje się rezerwy mocy ciepłowni funkcjonujących w Mieście, możliwość pełnego zaopatrzenia w gaz dzięki dwukierunkowemu zasilaniu, brak zagrożenia dla wydajności ujęć wody, a także możliwości odbioru nieczystości przez oczyszczalnię ścieków. Również dostępność sieci telekomunikacyjnych, w tym Internetu można uznać za co najmniej dobrą, choć w tym ostatnim przypadku nie zawsze będzie to sieć szerokopasmowa. Z pewnością taki stan pokrycia Miasta sieciami infrastruktury technicznej stanowi jego istotną mocną stronę.

¹⁹ Por. „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, op. cit.

3. Rezerwy i potencjalne rezerwy terenowe na realizację różnorodnych funkcji, w tym komunikacyjnych, mieszkaniowych, działalności gospodarczej oraz rekreacyjnych

Jednym z czynników decydujących o możliwościach rozwojowych jest istnienie terenów umożliwiających realizację nowych przedsięwzięć i lokalizację inwestycji, w tym mieszkaniowych oraz działalności gospodarczej. Chociaż Białystok jest w czołówce polskich miast pod względem gęstości zaludnienia, to jednak dysponuje pewnym potencjałem rezerw terenowych. Czynnikiem utrudniającym wykorzystanie tego zasobu Miasta jest fakt, iż często są to tereny o nieuregulowanym stanie prawnym, nieuzbrojone lub bez dostępu do dróg publicznych. Niemniej jednak, istotny atut stanowią tereny inwestycyjne i potencjalne tereny inwestycyjne na cele działalności gospodarczej w rejonie Krywlan i Dojlid, a także tereny, które staną się w pełni dostępne w wyniku realizacji przedłużenia Trasy Generalskiej i ul. Piastowskiej. Natomiast duże rezerwy terenów na cele mieszkaniowe zlokalizowane są w Dojlidach Górnych oraz na osiedlu Bagnówka. Ponadto w Mieście wciąż występują rejony ekstensywnej zabudowy, głównie drewnianej, która ze względu na znikomą wartość techniczną może być (jeżeli nie przedstawia sobą walorów kulturowych) stosunkowo łatwo i przy dobrym wskaźniku efektywności inwestycji zastąpiona nową zabudową.

Istotnym atutem są również dotąd nie zagospodarowane tereny otwarte, które ze względu na trudne warunki fizjograficzne predestynowane są do pełnienia funkcji rekreacyjnych. W przypadku części z nich konieczna jest dbałość o zachowanie charakterystycznych, a według niektórych ocen – unikalnych walorów przyrodniczych.

4. Zwartość przestrzenna Miasta

Białystok posiada stosunkowo wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia (2 880 osób/km²), co plasuje go na drugim miejscu wśród miast wojewódzkich kraju. Oznacza to, że Miasto zajmuje stosunkowo mały obszar w stosunku do liczby swoich mieszkańców, choć należy podkreślić, że miasta Europy Zachodniej charakteryzują się zwykle jeszcze większym wskaźnikiem gęstości zaludnienia niż miasta polskie.

Choć taki stan rzeczy nie wynika ze szczególnej efektywności struktur przestrzennych Miasta, a raczej z braku w jego obszarze rozległych zbiorników wodnych oraz dużych obszarów zajętych przez elementy infrastruktury transportowej, technicznej oraz terenów przemysłowych i składowych, stanowi on co najmniej potencjalny atut. Oznacza bowiem, że Miasto ma szansę funkcjonować przy efektywnym wykorzystaniu terenu, infrastruktury technicznej i w warunkach względnego ograniczenia średniej długości relacji transportowych. Możliwość faktycznego wykorzystania tego atutu w ostatnim ze wskazanych aspektów zależy głównie od poziomu jakości struktury powiązań w ramach układu transportowego.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Bogata oferta edukacyjna na wszystkich poziomach kształcenia

Oferta edukacyjna obejmuje pełen cykl kształcenia o różnorodnym charakterze. Liczba szkół na poszczególnych poziomach zaspokaja potrzeby, wychodzi naprzeciw zmianom demograficznym. Co roku zwiększa się liczba oddziałów, kierunków kształcenia i specjalności. Tworzy to duże możliwości wyboru. Poziom kształcenia, oferta edukacyjna, w tym również szkolnictwa wyższego, są najwyżej oceniane przez mieszkańców Miasta. Proces kształcenia realizowany jest przy dużym zaangażowaniu kadry pedagogicznej, systematycznie podnoszącej swoje kwalifikacje, a także z udziałem licznej kadry naukowo-dydaktycznej o wysokim potencjale²⁰.

2. Rozwinięta infrastruktura medyczna

Miasto dysponuje dużą liczbą szpitali, w tym klinicznych i wysoko specjalistycznych. Dobrze rozwinięta jest sieć poradni specjalistycznych i podstawowej opieki zdrowotnej. Miasto posiada znaczne zasoby wysoko wykwalifikowanej kadry medycznej²¹.

3. Załączki społeczeństwa obywatelskiego

W Białymstoku działa duża liczba organizacji pozarządowych, szczególnie w zakresie szeroko pojętej edukacji, kultury, integracji i spraw społecznych²².

4. Wielokierunkowa działalność w przeciwdziałaniu i walce z zagrożeniami, przestępczością i patologiami

Białystok jest jednym z najbardziej bezpiecznych miast w Polsce. Spada liczba przestępstw, przy jednoczesnym wzroście ich wykrywalności. Poprawie ulega techniczne wyposażenie służb i podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, umożliwiające podejmowanie skutecznych działań. Na różnych szczeblach utworzone zostały komórki i centra zarządzania kryzysowego, współdziałające w ramach skoordynowanych systemów. Działania inwestycyjne na rzecz poprawy infrastruktury krytycznej, komunikacyjnej i monitoringu dodatkowo systematycznie wpływają na eliminację czynników potęgujących zagrożenie. Działania edukacyjne, profilaktyczne oraz prewencyjne zapobiegają rozprzestrzenianiu się zjawisk i postaw patologicznych²³.

²⁰ Por. „Raport z badań opinii mieszkańców Białegostoku”, Instytut Badań i Analiz VIVADE, Białystok 2009.

²¹ Por. „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, op. cit.

²² Por. „Raport z badań opinii organizacji pozarządowych”, UM w Białymstoku, Białystok 2010.

²³ „Diagnoza i aneks do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, oprac. Departament Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Białystok 2010.

C. Rozwój gospodarczy

1. Znaczne zasoby pracy, w tym osób z wykształceniem wyższym

Współcześnie podstawowym czynnikiem rozwoju gospodarczego staje się wiedza i będący jej nośnikiem dobrze przygotowani, wykształceni pracownicy. Białystok jest miastem bogatym w kapitał ludzki, choć dotychczas nie jest on wystarczająco dobrze eksploatowany. W roku 2008 współczynnik liczby bezrobotnych w Białymstoku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnął wartość 31,19. Wartość tego wskaźnika uplasowała Białystok na 4. pozycji w zestawieniu wybranych 18 polskich miast. Z analizy struktury bezrobocia w Mieście (wg poziomu wykształcenia) w roku 2008 wynika, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (2 140 osób – 23,3% ogółu bezrobotnych), następnie z zasadniczym zawodowym (1 822 – 19,7% ogółu), wyższym (1 765 – 19,2%) i średnim ogólnokształcącym (1 065 – 11,6%). Należy podkreślić, iż w porównaniu do roku 2007 nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym o 8% oraz z wykształceniem ogólnokształcącym – o 4%. Natomiast liczba osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym spadła odpowiednio o 2,3% oraz 4,2%. Niekorzystne z punktu widzenia aktualnej sytuacji na rynku pracy dane o stopie bezrobocia w Białymstoku to z drugiej strony dowód na istnienie – jak na duże miasto – znaczących zasobów wykwalifikowanej pracy, które mogą przyciągnąć inwestorów krajowych, jak i zagranicznych.

2. Wysoka jakość życia

Wysoka jakość życia w określonym mieście może być traktowana nie tylko jako ważny cel polityki rozwoju lokalnego, ale również jako ważny czynnik rozwoju. Wysoki, w stosunku do innych miejsc, poziom życia zapobiega emigracji mieszkańców, a czasem wręcz przyciąga ludzi wykształconych, mobilnych, o wysokim statusie materialnym. Sprzyja zatem utrzymaniu i poprawie jakości kapitału ludzkiego w danej gminie, a pośrednio także napływowi kapitału finansowego. Sami inwestorzy mogą bowiem być zainteresowani prowadzeniem działalności w miejscu o dobrych warunkach życia, w naturalny sposób dążąc do lokalizacji inwestycji w miejscach, w których mogą pozyskać wykwalifikowanych pracowników.

Z badań przeprowadzonych przez firmę PBS DGA na próbie 500 respondentów za pomocą wywiadów telefonicznych wynika, że 90% respondentów uważa Białystok za miasto bardzo dobre i dobre do życia. Białystok w tym badaniu uplasował się na wysokiej 8. pozycji w porównaniu do wybranych 32 miast Polski. Ankietowani uważają, że w ciągu ostatnich trzech lat zdecydowanej poprawie uległa infrastruktura drogowa, estetyka i czystość w Mieście, oferta kulturalna i rozrywkowa, bezpieczeństwo mieszkańców oraz edukacja. Ponadto zgodnie z wynikami badań przeprowadzonych przez Eurobarometr wśród mieszkańców 75 europejskich miast, mieszkańcy stolicy Podlasia są jednymi z najbardziej zadowolonych z życia w swoim rodzinnym Mieście. Doceniają m.in. to, że Białystok jest miastem czystym (90% respondentów), powietrze nie jest zanieczyszczone (75% respondentów), hałas nie jest uciążliwy (67%).

3. Rozwinięte sektory przemysłowe: spożywczy, maszynowy, bieliźniarski, informatyczny

Z raportu „Klasy jako potencjał rozwoju – województwo podlaskie”²⁴, przygotowanego przez Białostocką Fundację Kształcenia Kadr wynika, iż w Białymstoku szczególnie aktywne są przedsiębiorstwa z branży spożywczej, maszynowej, bieliźniarskiej, informatycznej, ponadto

aktywne są również branże budowlana, metalowa oraz turystyczna. Branże piekarniczą oraz drewno-meblową można określić jako lokalne potencjały rozwoju, a za branżę załączkową na terenie Miasta Białegostoku należy uznać branżę medyczną. Według twórców raportu, ta ostatnia w krótkim czasie może stać się kołem napędowym gospodarki Miasta.

4. Potencjał szkolnictwa wyższego

W roku akademickim 2008/2009 w Białymstoku w 20 szkołach wyższych studiowało 45 318 osób, o 1 172 studentów więcej niż w roku poprzednim, co stanowi wzrost o 3%. Natomiast w porównaniu do roku 2005/2006 liczba studentów wzrosła o 1,6%, czyli o 710 osób. Porównując liczbę studentów w Białymstoku do liczby studentów w pozostałych miastach wojewódzkich, Białystok plasuje się na 12. pozycji. Największą liczbą studentów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danego miasta w 2008 roku charakteryzuje się Rzeszów – 315,4, następnie Opole i Poznań – odpowiednio 271,6 oraz 253,7 studentów, zaś najmniejszą Gorzów Wielkopolski (58,6), Bydgoszcz (122,3) oraz Szczecin (150,4). Białystok z wartością 156,2 studentów na 1000 mieszkańców plasuje się na 13. pozycji. Należy ocenić, że obecnie szkolnictwo wyższe w Białymstoku jest dobrze rozwinięte, a w porównaniu do innych miast wojewódzkich wydaje się jeszcze dysponować znaczącym potencjałem rozwojowym.

²⁴ B. Pławgo, M. Klimczuk, M. Citkowski, „Klasy jako potencjał rozwoju – województwo podlaskie”, Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr, Białystok 2010.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Aktywność instytucji samorządowych w sferze kultury i sportu

Instytucje samorządowe spełniają szczególnie ważną rolę w życiu kulturalnym i sportowym Miasta. Instytucje kultury utrzymywane przez Miasto są uznawane za kluczowe i szczególnie twórcze podmioty działające w tej sferze. Dotyczy to m.in. działań Galerii „Arsenal” i Białostockiego Teatru Lalek, które są renomowanymi podmiotami wśród instytucji miejskich, znanymi i wysoko ocenianymi w kraju i za granicą. Natomiast Białostocki Ośrodek Kultury organizuje i współorganizuje w Mieście najwięcej imprez kulturalnych (między innymi „Dni Sztuki Współczesnej”, „Zaduszki Bluesowe”, „Filmowe Podlasie Atakuje” oraz inne festiwale kultury alternatywnej i niezależnej). Także inne kulturalne instytucje samorządowe, jak m.in. Muzeum Okręgowe, prowadzą aktywną działalność. Należy też podkreślić, że Miasto organizuje nowe projekty w sferze kultury i jej promocji, a udział wydatków na cele kulturalne w budżecie Miasta stale rośnie. Warto też zwrócić uwagę na zaangażowanie Miasta w projekt „Białystok Europejską Stolicą Kultury”. Również w sferze sportu instytucje samorządowe są zaangażowane w ponadprzeciętnym stopniu w porównaniu z innymi miastami wojewódzkimi. Miasto wspiera działające kluby sportowe, traktując tę działalność jako formę marketingu. W sferze sportu jest największym podmiotem – inwstorem.

2. Potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych

„Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku” wskazuje, że w Mieście w 2008 roku działało 8 związków twórczych oraz 68 towarzystw i stowarzyszeń artystycznych, a także 91 klubów sportowych zrzeszających 7 283 osoby. Zwraca uwagę różnorodność sfer, w których przejawiają swoją aktywność środowiska twórcze oraz sportowcy.

W sferze kultury najbardziej aktywne i znane w kraju środowiska to kręgi związane z teatrem profesjonalnym i amatorskim, tańcem współczesnym, muzyką bluesową, kulturą alternatywną (przede wszystkim filmem niezależnym), literaturą, malarstwem, fotografią. Zwraca uwagę aktywność młodych środowisk twórczych, wśród których można wymienić wywodzące się z Miasta osoby o wybitnych osiągnięciach, jak między innymi: Tomasz Bagiński, Karol Radziszewski, Ignacy Karpowicz. Z młodym pokoleniem artystów kojarzone są też coraz bardziej znane w kraju festiwale i imprezy, jak „Żubroffka”, „Festiwal Kultury Niezależnej UNDERGROUND.PL”, „Filmowe Podlasie Atakuje”. Młode środowiska twórcze są też najczęstszymi beneficjentami zewnętrznych źródeł finansowania działalności artystycznej, zwłaszcza środków z funduszy strukturalnych. Ważne znaczenie mają również środowiska melomanów organizujące liczne imprezy artystyczne, jak np. Białostockie Stowarzyszenie Musica Sacra, Białostockie Towarzystwo Śpiewacze im. Stanisława Moniuszki, Stowarzyszenie Miłośnicy Muzyki Cerkiewnej. Istnieją też ważne tradycje literackie: działalność Książnicy Podlaskiej, Nagroda Literacka Prezydenta Miasta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego, festiwale i spotkania literackie, tradycja wydawania pism literackich („Kartki”, „Kultura”). O dynamice środowisk twórczych świadczy obfitość imprez kulturalnych, sięgająca ok. 50 imprez rocznie, a także spontaniczne tworzenie się centrów kultury w adaptowanych do tych celów obiektach miejskich (jak np. Węglówka).

Zwraca też uwagę różnorodność sekcji sportowych. W Białymstoku zarejestrowano sekcje i kluby sportowe w 40 dziedzinach sportu, w tym wiele sekcji niszowych, jak przykładowo biegi na orientację, futbol amerykański, futsal, piłka siatkowa plażowa, sumo, unihokey, short-track, windsurfing. W niektórych dyscyplinach sportowcy regionu uzyskują wyniki wyróżniające na tle kraju.

3. Potencjał różnorodności atrakcji turystycznych i możliwości rozwoju form turystyki

Białystok cechuje się wysokim poziomem różnorodności atrakcji turystycznych oraz możliwości rozwoju form turystyki.

Do interesujących kulturalnych produktów turystycznych należy zaliczyć przede wszystkim szlaki turystyczne przedstawiające najważniejsze obiekty historyczne Miasta (zarówno te istniejące, jak też wyburzone i zniszczone w okresie wojny i międzywojnia) oraz imprezy i festiwale artystyczne, takie jak „Dni Kultury Kresowej”, „Podlaska Oktawa Kultur”, mniejszościowe festiwale artystyczne, a także szereg imprez związanych z postacią Ludwika Zamenhofs. Atrakcyjne są również imprezy i festiwale realizowane przez środowiska melomanów, teatralne, kultury alternatywnej i niezależnej oraz literackie.

Białystok charakteryzuje się też znaczącą liczbą cennych atrakcji turystycznych związanych z:

- tradycjami religijnymi: kościoły, cerkwie, zabytkowe cmentarze katolickie, prawosławne i żydowskie,
- tradycjami historycznymi: Pałac Branickich, Ratusz, zabytkowe pałacyki i kamienice, tradycyjne układy architektoniczne, zabytkowe obiekty przemysłowe, park miejski,
- tradycjami etnicznymi: pozostałości budownictwa żydowskiego, przedwojennej zabudowy drewnianej, lokale oferujące tradycyjną kuchnię podlaską.

Istnieją też szerokie możliwości rozwoju turystyki, wynikające z istnienia i potencjału środowiska akademickiego. Znaczna liczba uczelni wyższych, różnorodność kierunków kształcenia (obejmują one właściwie wszystkie dziedziny badań naukowych i edukacji akademickiej) oraz liczba studentów – przy stałej tendencji wzrostowej – wskazują na potencjał rozwoju działów gospodarki opartej na wiedzy, w tym turystyki kongresowej (wiąże się to także z przygranicznym położeniem Miasta i możliwością uczynienia zeń miejsca spotkań biznesowych podmiotów z UE i krajów Europy Wschodniej). Jedną z najważniejszych uczelni Miasta jest Uniwersytet Medyczny, znajdujący się na wysokiej pozycji w rankingach szkolnictwa akademickiego i kształcący pokaźną liczbę przyszłych lekarzy, farmaceutów i pielęgniarek. To predysponuje Miasto do rozwoju turystyki medycznej i zdrowotnej, czemu sprzyja również położenie Białegostoku w najcenniejszym przyrodniczo regionie Europy, charakteryzującym się wysokimi wskaźnikami jakości środowiska przyrodniczego. W tym kontekście istotna jest także funkcja uzdrowiskowa miasta Supraśl, które w ten sposób może stać się naturalnym zapleczem uzdrowiskowym Białegostoku.

E. Metropolia

1. Koncentracja funkcji administracyjnych i społecznych w Białymstoku

Białystok jako najważniejszy ośrodek miejski północno-wschodniej Polski jest źródłem impulsów rozwojowych. Zwiększanie funkcji metropolitalnych może te impulsy wzmocnić. Szczególnie istotne wydaje się oddziaływanie Białegostoku z uwagi na rozwój jego funkcji administracyjnych i społecznych. Miasto ma dobrze zorganizowaną infrastrukturę społeczną do obsługi mieszkańców obszaru metropolitalnego, m.in. w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, bezpieczeństwa publicznego. Ze względu na lokalizację wielu instytucji o kompetencjach regionalnych i subregionalnych funkcje administracyjne Białegostoku także należy uznać za znacząco rozwinięte.

2. Dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-turystyczne obszaru metropolitalnego

Obszar metropolitalny charakteryzuje się bogactwem dziedzictwa kulturowego. W jego skład wchodzi miejscowości o dobrze zachowanej tradycyjnej przestrzeni miejskiej, licznych zabudowach i tradycjach historycznych, jak Tykocin, Choroszcz, Supraśl, Suraz. Wiele obiektów tradycyjnej kultury wiejskiej zachowało się w stanie praktycznie niezmiennym. Liczne są cenne obiekty architektury sakralnej oraz miejsca kultu religijnego. Wciąż żywe są tradycje obyczajowe i kulinarne kultur zamieszkujących region. W obszarze metropolitalnym istnieją cenne – w skali europejskiej – walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki.

3. Potencjał terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym

Obszar metropolitalny zajmuje powierzchnię 5 030 km². Gęstość zaludnienia w Białymstoku wynosi 2 880 os./km² (2. miejsce wśród miast wojewódzkich), natomiast w obszarze metropolitalnym 98 os./km² (ostatnie miejsce wśród obszarów metropolitalnych). Oznacza to dużą rezerwę terenów, a zarazem możliwości lokalizacji inwestycji w obszarze metropolitalnym, mimo iż znaczna część obszaru objęta jest ochroną przyrodniczą.

4. Współpraca samorządów lokalnych na rzecz rozwoju metropolii

„Deklaracja współpracy gmin z Terenu Powiatu Białostockiego, Sokólskiego i Miasta Białystok oraz Powiatu Białostockiego i Powiatu Sokólskiego na rzecz rozwoju metropolii białostockiej” z dnia 28 kwietnia 2009 roku dowodzi woli współdziałania Białegostoku z pozostałymi gminami. Zarówno obowiązujące, jak i obecnie opracowywane dokumenty planistyczne Miasta Białegostoku, takie jak „Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Miasta Białegostoku” oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zawierają zapisy dotyczące współpracy z samorządami gmin podmiejskich na rzecz spójnej polityki przestrzennej w obszarach intensywnej urbanizacji i rekreacji.

5.2. Słabe strony

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Brak części elementów ulicznego układu podstawowego, w tym odcinków obwodnic oraz odpowiedniej liczby bezkolizyjnych przejazdów przez tory; ruch tranzytowy przebiegający przez Miasto

Ze względu na fakt, że Miasto w przeszłości niejednokrotnie rozwijało się gwałtownie, a niekiedy nawet żywiołowo, w tym poprzez rozwój zabudowy wzdłuż tras wlotowych, ukształtował się układ najważniejszych ciągów komunikacyjnych o cechach układu koncentrycznego. Charakteryzuje się on koncentracją ruchu w obszarze centralnym oraz niedostatkiem alternatywnych powiązań wielu obszarów. Ze względu na powolną w przeszłości realizację inwestycji mających uzupełnić tak ukształtowaną strukturę ulicznego układu podstawowego, nadal występują braki istotnych elementów tej struktury, znaczących dla poprawy powiązań i możliwości rozładowania zatorów komunikacyjnych (np. wciąż wymaga domknięcia obwodnica śródmiejska, brak jest wielu elementów obwodnicy zewnętrznej, występuje niedobór liczby przejazdów przez tory kolejowe, skutkujący m.in. bardzo złym stopniem skomunikowania północno-wschodniej części Miasta ze śródmieściem).

2. Brak wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych

Mimo dużej powierzchni obszarów wolnych od zagospodarowania, odczuwany jest niedobór uzbrojonych, przygotowanych i łatwo dostępnych terenów inwestycyjnych. Ma to pewną dobrą stronę, gdyż zmusza inwestorów, zwłaszcza w sferze wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, do poszukiwania rezerw i tym samym przyczyniania się do intensyfikowania istniejących struktur przestrzennych (np. w centrum Miasta), ale równie często prowadzi do naruszeń ładu przestrzennego zarówno terenów mieszkaniowych, jak i służących działalności gospodarczej, wskutek poszukiwania możliwości lokalizacji zabudowy wielorodzinnej na terenach o odmiennym charakterze zabudowy i zagospodarowania terenu. Stan ten obniża konkurencyjność Białegostoku jako miejsca inwestowania w sferze działalności gospodarczej.

3. Elementy infrastruktury technicznej zajmujące wartościowe tereny inwestycyjne, przyczyniające się do rozczłonkowania struktury przestrzennej Miasta, a także zlokalizowane na terenach prywatnych

Dotyczy to przede wszystkim przesyłowych linii elektroenergetycznych, które zajmują szerokie pasy terenu w rejonie pomiędzy ulicą Andersa i osiedlem Pietrasze oraz pomiędzy osiedlem Białostoczek oraz Dziesięciny, a także instalacji ciepłowniczych prowadzonych na poziomie terenu wzdłuż eksponowanych przestrzeni publicznych w centrum Miasta i w śródmieściu, a także w niektórych innych rejonach.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach

Liczba miejsc w żłobkach nawet w połowie nie zaspokaja istniejących potrzeb w tym zakresie²⁵.

2. Brak ośrodków opieki długoterminowej

Trendy demograficzne przy jednoczesnym wzroście poziomu i skuteczności leczenia wpływają na coraz większe zapotrzebowanie w zakresie szeroko pojętej opieki długoterminowej²⁶.

3. Nieadekwatna do potrzeb baza kształcenia specjalnego i zawodowego

Funkcjonująca w Mieście szeroka oferta kształcenia specjalnego realizowana jest w oparciu o bazę nieadekwatną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Niewystarczająca jest również baza kształcenia zawodowego oraz wyposażenia techno-dydaktycznego szkół, centrów kształcenia praktycznego, szczególnie zaś kształcenia ustawicznego. Kształcenie zawodowe odbywa się w rozproszonej sieci szkół zawodowych.

C. Rozwój gospodarczy

1. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym szczególnie w nowe maszyny i technologie

Wskaźnik nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 przedsiębiorstwo w 2008 roku w Białymstoku wynosi 30 244,41 zł. Najwyższą wartość tego wskaźnika posiada Łódź (86 648,75 zł), a najniższą Gorzów Wielkopolski (19 886,27 zł). Wartość tego parametru plasuje Białystok na 14. miejscu wśród wybranych 18 polskich miast. Ważniejszy jest jednak wskaźnik nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2008 roku w Białymstoku ukształtował się on na poziomie 3 066,77 zł, co daje 17. miejsce wśród wybranych 18 miast Polski. Białystok jest zatem miastem, w którym poziom inwestycji jest prawie najniższy w Polsce (wśród największych miast), co stanowi podstawową barierę rozwoju gospodarczego.

2. Położenie, dostępność komunikacyjna i wysokie koszty logistyczne

Białystok usytuowany jest na wschodzie Polski, 50 km od jej wschodniej granicy, która jest jednocześnie granicą Unii Europejskiej. Niski poziom współpracy Polski, jak i UE z krajami wschodnimi sprawia, iż Białystok leży na obrzeżach struktur gospodarczych zarówno Polski, jak i UE, w oddaleniu od głównych węzłów gospodarczych, komunikacyjnych i politycznych.

3. Popyt wewnętrzny

Wg „Raportu z badań opinii przedsiębiorców Białegostoku”, niski popyt stanowi barierę rozwojową dla 43% ankietowanych przedsiębiorstw (próba 167 firm). Wśród barier rozwojowych przedsiębiorstw niski popyt zajmuje 5. miejsce w rankingu. Pierwotnym źródłem miejscowego popytu są przede wszystkim dochody mieszkańców. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Białymstoku w 2008 roku wynosiło 2 994,05 zł i stanowiło 94,8% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto kraju. W rankingu 18 wybranych miast Polski Białystok uplasował się na 14. miejscu, wyprzedzając jedynie Bydgoszcz, Kielce, Zieloną Górę oraz Gorzów Wielkopolski. Niskie dochody mieszkańców stanowią istotną barierę rozwoju firm nastawionych na rynek lokalny.

4. Innowacyjność przedsiębiorstw

Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw został ujawniony w ramach prac nad „Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podlaskiego”. W dokumencie „Diagnoza Stanu Innowacyjności” wykazano słabą pozycję regionu pod względem innowacyjności.

²⁵ Por. „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, op. cit.
²⁶ Ibidem.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Niedostateczna infrastruktura w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji

Według „Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, Białystok jest miastem zaniedbanym pod względem infrastruktury w sferze kultury, sportu, turystyki i rekreacji oraz dysponuje niewielką liczbą obiektów kulturalnych. Pod względem liczby placówek bibliotecznych plasuje się na 14. miejscu wśród miast wojewódzkich (na 3. miejscu pod względem liczby ludności na 1 placówkę). Pod względem liczby kin i muzeów odpowiednio na pozycji 9. i 10. Pod względem liczby galerii, salonów sztuki na pozycji 12. Pod względem liczby miejsc noclegowych ogółem na 1000 mieszkańców na pozycji 16. (ostatniej), a liczby miejsc noclegowych ogółem na 14. miejscu, co oznacza najśłabszą bazę noclegową w kraju wśród miast wojewódzkich. Również liczba obiektów sportowych sytuuje Miasto na jednym z ostatnich miejsc wśród miast wojewódzkich. Infrastruktura rekreacyjna należy, według „Raportu z badań opinii mieszkańców Białegostoku”, do najważniejszych obszarów niezadowolenia mieszkańców Miasta (poziom zadowolenia w skali 1-5 wynosi poniżej 3). Zwraca się uwagę przede wszystkim na brak spójnego systemu ścieżek rowerowych oraz brak terenów zielonych i rekreacyjnych na osiedlach.

2. Brak konsolidacji środowisk twórczych oraz środowisk związanych z działalnością turystyczną

W Białymstoku w roku 2009 funkcjonowało 8 związków twórczych oraz 68 towarzystw i stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym. Bardzo często powielają one wzajemnie swoje działania i konkurują o środki finansowe. Rozproszenie środowisk twórczych sprawia, że znajdują się one na ogół w złej kondycji finansowej, nie stać ich na znaczące projekty kulturalne, a sama pomoc ze strony władz Miasta również ulega rozproszeniu.

O rozproszeniu środowisk związanych z działalnością turystyczną świadczy fakt, że Białystok nie posiada lokalnej organizacji turystycznej, chociaż taką dysponują nawet niektóre mniejsze miasta w województwie podlaskim.

3. Niski poziom przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki

Liczba osób zatrudnionych w sekcji „hotele i restauracje” wyniosła w 2008 roku 2% ogółu zatrudnionych, co jest wartością niższą niż przeciętna w kraju, a także niższą niż przeciętna dla miast wojewódzkich. Największe zatrudnienie generują przemysł oraz naprawy. Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna (w ramach której działają także podmioty świadczące usługi z zakresu turystyki) generowała w 2008 roku 4% miejsc pracy. Liczba przedsiębiorców w sekcji „hotele i restauracje” wyniosła 1,8% ogółu przedsiębiorców, a w sekcji „działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna” (w tym także przedsiębiorstwa oferujące usługi turystyczne) – 8,4% ogółu zatrudnionych. Podmioty gospodarcze specjalizują się w sekcjach: handel i naprawy, obsługa nieruchomości i firm oraz budownictwo. Wynika z tego, że turystyka nie jest znaczącą branżą gospodarczą w Mieście, generującą ponadprzeciętne zatrudnienie.

Ponadto w Mieście nie działa profesjonalna prywatna agencja impresaryjna, a najważniejsze wydarzenia kulturalne są organizowane, współorganizowane i współfinansowane przez władze Miasta, względnie jednostki funkcjonujące w ramach działalności statutowej jednostek sektora publicznego (głównie kluby i centra akademickie działające przy państwowych uczelniach w Mieście), a także organizacje pozarządowe. Działalność podmiotów prywatnych sprowadza się głównie do najprostszych form kultury popularnej (muzyka dance, disco polo itd.). Działalność

środowisk twórczych w znacznym stopniu jest uzależniona od wsparcia samorządu Miasta i województwa.

4. Ograniczony poziom zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych

Jest to najczęściej wskazywana przez mieszkańców Miasta słaba strona Białegostoku. Według „Raportu z badań opinii mieszkańców Białegostoku”, poziom zadowolenia z terenów rekreacyjnych i sportowych na osiedlach wynosi 2,7 w skali 1-5, co oznacza, że jest to ważny obszar niezadowolenia mieszkańców. Niemal 70% mieszkańców Miasta postuluje zwiększenie ilości i powierzchni takich obszarów. Niewątpliwie ma to związek ze zwartością przestrzenną Miasta i gęstą zabudową przestrzeni, przede wszystkim na osiedlach mieszkaniowych. Świadczy to o wieloletnich zaniedbaniach w odniesieniu do przestrzeni publicznej w Mieście. Taka sytuacja zaprzecza wizerunkowi miasta umiejscowionego w najbardziej przyrodniczo cennym regionie Europy oraz miasta „zielonego”, dysponującego licznymi terenami zielonymi, w tym nawet rezerwami przyrody, znajdującymi się w jego granicach administracyjnych.

E. Metropolia

1. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy

Brak dostępności komunikacyjnej jest jednym z czynników peryferyjności i niskiej atrakcyjności inwestycyjnej Białegostoku i otaczających go terenów. Podjęto już decyzje w sprawie powstania regionalnego portu lotniczego w sąsiedztwie Białegostoku, jednakże termin jego wybudowania jest odległy – rok 2015, ze względu na kwestie proceduralne.

2. Stan infrastruktury kolejowej

Układ sieci linii kolejowych w obszarze aglomeracji białostockiej jest zróżnicowany. Taką ocenę zawarto w opracowaniu o możliwościach rozwoju na bazie istniejącej sieci kolejowej komunikacji zbiorowej w obrębie aglomeracji białostockiej. Obecnie jej wykorzystanie do rozwoju transportu lokalnego jest znikome, co w głównej mierze wynika ze złego stanu infrastruktury kolejowej oraz jej rozmieszczenia wykluczającego obsługę największych osiedli Białegostoku.

3. Stan infrastruktury drogowej

Sieć drogowa charakteryzuje się korzystną strukturą przestrzenną. Istniejący układ dróg krajowych i wojewódzkich łączy wszystkie ważniejsze ośrodki w obszarze metropolitalnym. Jednakże brak obwodnic miast oraz niska nośność i przepustowość części dróg powiatowych i gminnych jest ważnym utrudnieniem przepływów ludzkich i towarowych w obszarze całej metropolii. Obciążenie dróg głównych tranzytowym transportem towarowym, przy ich obecnej przepustowości i stanie, utrudnia transport w obrębie białostockiego obszaru metropolitalnego.

5.3. Szanse

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, które przyczynią się do zwiększenia dostępności transportowej Miasta w skali krajowej i międzynarodowej

Utrudniona dostępność transportowa Miasta wymieniana jest jako czynnik obniżający atrakcyjność lokalizacji działalności gospodarczej²⁷. Decyzją Rady Ministrów z października 2009 roku został ustalony nowy przebieg szlaku drogowego „Via Carpatia”, będącego ważnym szlakiem drogowym prowadzącym z północy na południe Europy drogą S19. Droga S19 w rejonie Miasta jest szlakiem rozprowadzającym ruch tranzytowy w kierunku przejść granicznych z Litwą (Budzisko-Ogrodniki), Białorusią (Kuźnica Białostocka, Bobrowniki, Połowce). Przygotowywane oraz już częściowo realizowane inwestycje drogowe w zakresie modernizacji, budowy, a także powiązania trasy S8 z S19 zapewnią swobodny przepływ ruchu tranzytowego omijającego Białystok, a tym samym w znaczący sposób usprawnią układ komunikacyjny Miasta i regionu. Zrealizowanie zaplanowanych inwestycji drogowych wraz z planowaną budową lotniska regionalnego, jak również przebiegiem międzynarodowej linii kolejowej „Rail Baltica” stanowić będą szansę na poprawę dostępności transportowej Miasta, co wpłynie na zwiększenie jego możliwości rozwojowych.

2. Czyste, niezdegradowane środowisko przyrodnicze, położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”

Uwarunkowanie to miało w ciągu minionych 20 lat pewien wpływ tak na promocję Białegostoku, jak i na rozwój sektora turystycznego. Bardziej aktywne wykorzystywanie faktu, że Białystok jest ośrodkiem położonym pośród obszarów przyrodniczych o wysokich i unikalnych walorach, z pewnością stanowi szansę wśród uwarunkowań rozwojowych Miasta. Jest to również czynnik, który pozytywnie wpływa na poziom jakości życia w Mieście (dobre warunki zdrowotne środowiska, dobra dostępność do terenów przyrodniczych jako terenów rekreacyjnych lub terenów o walorach leczniczych).

²⁷ Por. „Raport z badań opinii przedsiębiorców Białegostoku”, Instytut Badań i Analiz VIVADE, Białystok 2009.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Wzrost nakładów państwa na rozwój i badania w szkolnictwie wyższym i inwestycje w ochronie zdrowia oraz rozwój zasobów, rehabilitację zawodową i społeczną

W ostatnim czasie zwiększyły się środki finansowe przekazywane przez Państwo na realizację inwestycji twardych, tj. Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, Uniwersytetu w Białymstoku, modernizację Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego oraz na działania integracyjne, rehabilitacyjne i edukacyjne.

2. Wzrost atrakcyjności Miasta pod względem bezpieczeństwa, infrastrukturalnym, wizerunkowym, sprawności zarządzania

Duża liczba inwestycji, szczególnie w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, bezpieczeństwa publicznego, poprawiająca się sprawność obsługi petenta powodują bardzo wysoką ocenę funkcjonowania Miasta z punktu widzenia poszczególnych wskaźników oraz w opinii mieszkańców²⁸.

3. Wzrost innowacyjności w edukacji

Skuteczność edukacji wyznaczana jest oczekiwaniami współczesnego rynku pracy. Nauczanie i wychowywanie do odpowiedzialnego, dorosłego życia powinno odbywać się w warunkach gwarantujących atrakcyjność i nowoczesność metod i form kształcenia. Powyższe wymaga inwestowania w kapitał ludzki oraz infrastrukturę edukacyjną. Gwarantem powodzenia będzie współpraca z uczelniami, instytucjami rynku pracy oraz wiodącymi pracodawcami.

4. Rosnąca skuteczność działań instytucji rynku pracy oraz dostępność i możliwości wykorzystania środków finansowych na cele związane z rynkiem pracy

Rośnie współpraca instytucji działających na rynku pracy, zwiększa się skuteczność ich działania poprzez wykorzystywanie dobrych wzorców oraz wzrost dostępności do środków finansowych skierowanych na działania na rynku pracy.

C. Rozwój gospodarczy

1. Wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do części wschodniej kraju w związku z nasyceniem tymi inwestycjami części zachodniej

W dotychczasowym procesie transformacji polskiej gospodarki kluczową rolę odgrywał napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Niestety ten proces tylko w niewielkim stopniu pozytywnie odbił się na gospodarce Białegostoku, jak i całej Polski Wschodniej. Zagraniczni inwestorzy wyraźnie preferowali obszary zachodnie i centralne. Wydaje się jednak, iż Polska po wstąpieniu do UE stała się jeszcze bardziej atrakcyjnym miejscem inwestycji zagranicznych i w związku z tym można spodziewać się przesuwania strumienia inwestycji także na wschód kraju. Będzie to motywowane rosnącymi kosztami funkcjonowania – szczególnie w większych ośrodkach miejskich. W tej sytuacji obszary wschodnie, dające tę samą stabilność polityczno-gospodarczą, a przy tym niższe koszty i dysponujące znacznie większymi nadwyżkami siły roboczej, będą zyskiwać na atrakcyjności. Czynnikiem, który może stać się akceleratorem tego procesu, będzie zapewne poprawa dostępności komunikacyjnej Polski Wschodniej oraz poprawa wizerunku – poprzez m.in. realizowanie Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

2. Rozwój gospodarek wschodnich poprawiający chłonność ich rynków

Białystok w swojej historii rozwijał się gospodarczo w oparciu o rynki wschodnie. Zła koniunktura na tych rynkach zawsze niekorzystnie odbijała się na gospodarce Miasta. Ostatnio na przełomie wieku doświadczyła ona ciężko skutków kryzysu finansowego w Rosji. Obecnie jednak można spodziewać się raczej stabilizacji i rosnącej chłonności tych rynków, co może stać się podstawą nowej ekspansji białostockich przedsiębiorstw.

3. Rosnący rynek produktów i usług cyfrowych (niezależny od lokalizacji)

Jedną z najistotniejszych barier rozwojowych Białegostoku stanowi jego peryferyjna lokalizacja, która ma także swój wymiar w wysokich kosztach logistycznych. Nowe tendencje w zakresie rozwoju rynku produktów i usług cyfrowych w pełni niwelują znaczenie lokalizacji. Świadczenie wielu usług, jak na przykład centra telemarketingowe, czy usługi finansowe, przybliża do miejsc występowania odpowiednich pracowników, a nie miejsc przebywania klientów. Daje to wielką szansę na rozwój w Białymstoku tego typu działalności – niezależnej od lokalizacji.

²⁸ Por. „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, op. cit. oraz „Raport z badań opinii mieszkańców Białegostoku”, op. cit.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Prestiż Miasta w niektórych dziedzinach kultury i działalności artystycznej

Miasto dysponuje prestiżowymi podmiotami i formami działań w sferze kultury, dobrze znanymi i rozpoznawalnymi w skali kraju. Wśród cenionych i nagradzanych podmiotów i imprez należy wymienić przede wszystkim:

- działania Opery i Filharmonii Podlaskiej (nagrania orkiestry filharmonicznej były nagradzane prestiżowymi nagrodami łącznie z najważniejszą nagrodą fonograficzną w Polsce, którą jest „Fryderyk”),
- aktywność Galerii „Arsenał” prezentującej dokonania sztuki współczesnej, bardzo wysoko oceniana w kraju i za granicą,
- działania Białostockiego Teatru Lalek, który jest najczęściej nagradzaną w kraju i za granicą instytucją kulturalną Miasta,
- działalność młodych środowisk tanecznych,
- działalność niezależnych środowisk filmowych,
- działalność środowisk białoruskich i prawosławnych,
- działalność środowisk kresowych,
- działalność twórców związanych z Białymstokiem i wywodzących się z Miasta, między innymi: L. Tarasewicz, J. Maksymiuk, T. Słobodzianek, E. Redliński, S. Janowicz, M. Niedzielko, W. Wołkow, T. Bagiński, I. Karpowicz, K. Radziszewski, K. Leżeńska, Kobas Laksa, P. Małaszyński, A. Woronowicz.

2. Walory środowiskowe i kulturowe okolic Białegostoku sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji

Miasto położone jest w regionie dysponującym najcenniejszymi walorami środowiskowymi w skali europejskiej. Wśród nich należy wymienić: Puszcę Białowieską, Puszcę Knyszyńską, doliny rzek Narew, Bug, Sokołda, Supraśl, Biebrza, Bagna Biebrzańskie, bliskość Puszczy Augustowskiej oraz Pojezierza Suwalskiego, Wzgórza Sokólskie. Na ogół są to tereny jedynie nieznacznie przekształcone przez procesy antropopresji, a niektóre, jak część Puszczy Białowieskiej, pozostają praktycznie w stanie niezmienionym. Region Podlasia jest miejscem najwyższej w Europie różnorodności biologicznej, zarówno na poziomie gatunkowym i genetycznym, jak też ekosystemowym: znajduje się tu większość ekosystemów charakterystycznych dla środowiska Europy Środkowej.

Region jest znany także z niepowtarzalnych walorów środowiskowych. Znajdują się tu miejscowości o dobrze zachowanej tradycyjnej przestrzeni miejskiej, licznych zabytkach i wielkich tradycjach historycznych, jak Tykocin, Drohiczyn, Choroszcz, Supraśl, Augustów, Knyszyn. Wiele obiektów tradycyjnej kultury wiejskiej zachowało się w stanie praktycznie niezmienionym, jak np. miejscowości znajdujące się na szlaku „Kraina Otwartych Okiennic”. W regionie są liczne cenne obiekty architektury sakralnej oraz miejsca kultu: Św. Góra Grabarka, Sanktuaria w Hodyszewie, Krypnie, i Różanymstoku, Świętej Wodzie, Studzienicznej, meczety oraz mizary w Bohonikach i Kruszynianach, klasztory prawosławne w Supraślu i Zwierkach itd. Zachowane są tradycje obyczajowe i kulinarne kultur zamieszkujących region. Wszystko to sprawia, że region jest szczególnie predysponowany do rozwoju turystyki przyrodniczej i kulturowej.

3. Wizerunek Miasta jako potencjalnego centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej na wschodzie Unii Europejskiej

Wizerunek Miasta jako centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej wynika ze wspomnianych wyżej atutów kulturowych i przyrodniczych Miasta i jego otoczenia, a także tradycji akademickich związanych z kształceniem w zakresie medycyny oraz z kojarzonych w skali kraju sukcesów białostockiego środowiska medycznego (np. sukcesy związane z leczeniem niepłodności). Znaczenie mają też relatywnie niskie płace w Mieście (zatem także niższe koszty korzystania z odpowiednich usług niż w innych regionach kraju) oraz sąsiedztwo miejscowości posiadających uprawnienia uzdrowiskowe (przede wszystkim Supraśl).

Białystok znajduje się w miejscu historycznej granicy Rzeczypospolitej i Wielkiego Księstwa Litewskiego, a także w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z Republiką Białoruś. Stwarza to możliwości rozwojowe:

- tworzy image Białegostoku jako miasta kresowego, łączącego tradycje polskie, białoruskie i litewskie oraz katolickie i prawosławne, co można wykorzystać przede wszystkim dla rozwoju turystyki kulturowej,
- tworzy szansę wykreowania Miasta na centrum kongresowe.

4. Rola zaplecza i funkcji społecznej dla turystyki w regionie

Region Podlasia charakteryzuje się słabym poziomem infrastruktury turystycznej, czego przejawem jest niewielka liczba przedsiębiorstw i obiektów turystycznych. Ponadto, atrakcje turystyczne regionu są rozproszone, wiele z nich zaś znajduje się w bliskim sąsiedztwie Miasta. Z uwagi na to, że Miasto znajduje się w centralnej części województwa, stwarza to szansę dla Białegostoku jako zaplecza turystycznego dysponującego bazą lokalową, gastronomiczną itd., którymi zdecydowana większość gmin sąsiednich nie dysponuje, względnie są to obiekty o niskiej jakości usług lub nie posiadające warunków logistycznych do przyjęcia znacznej liczby turystów.

E. Metropolia

1. Białystok jako węzeł komunikacyjny sieci TEN-T

Białystok jako 300-tysięczny ośrodek miejski, skupiający największy potencjał społeczno-gospodarczy w obszarze metropolitalnym, powinien być ważnym węzłem komunikacyjnym w sieci transeuropejskich korytarzy transportowych TEN-T. Zarówno w dotychczas obowiązującej, jak i zaktualizowanej sieci TEN-T jako priorytety inwestycyjne zostały wskazane drogi ekspresowe na terenie województwa podlaskiego. Umożliwi to Miastu Białystok oraz regionowi północno-wschodniej Polski włączenie się do międzynarodowej sieci komunikacyjnej, poprawi bezpieczeństwo, a także skróci czas i udostępni oraz zoptymalizuje potoki ruchu tranzytowego.

2. Wsparcie finansowe obszaru metropolitalnego

Zgodnie z założeniami „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego do roku 2020” w nowym okresie programowania UE gros wsparcia finansowego zostanie skierowane do potencjałów rozwojowych (obszarów metropolitalnych). Zinstytucjonalizowanie białostockiego obszaru metropolitalnego pozwoli na aplikowanie o środki finansowe na jego funkcjonowanie i rozwój.

5.4. Zagrożenia

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Ewentualność opóźnienia lub odstąpienia od realizacji elementów krajowych inwestycji drogowych i kolejowych, a także lotniska w otoczeniu Miasta

Realizacja tych inwestycji, z których część może stanowić szansę dla rozwoju Miasta, uwarunkowana jest szeregiem bardzo złożonych czynników politycznych, prawnych, projektowych, organizacyjnych oraz finansowych. W ostatnich latach występowały perturbacje, skutkujące np. opóźnieniem realizacji zaplanowanych inwestycji, a także korekty ich przebiegu często postrzegane jako niekorzystne z punktu widzenia Miasta. Sytuacje takie, których ewentualności powtarzania się w przyszłości nie można całkowicie wykluczyć, stanowią zagrożenie z punktu widzenia możliwości rozwojowych Miasta.

2. Nasilające się procesy suburbanizacyjne przy konkurencyjnej ofercie terenów inwestycyjnych gmin ościennych

Pojawienie się i nasilanie się procesów suburbanizacyjnych jest typowym elementem fazy rozwoju, w której znajduje się Polska i jej miasta. Oznaczają one między innymi zwiększony ruch migracyjny mieszkańców w kierunku strefy podmiejskiej z jednoczesnym zwiększaniem się obciążeń infrastruktury transportowej, zmniejszeniem efektywności wykorzystania infrastruktury technicznej oraz utrzymaniem się oczekiwań wobec infrastruktury społecznej. Procesy te coraz silniej są widoczne w przypadku Białegostoku.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Odpływ kandydatów na studia do większych ośrodków akademickich

Kandydaci na studia, szczególnie z najwyższymi notami, wybierają z reguły większe ośrodki akademickie w Polsce, szczególnie Warszawę jako miejsce studiów, często wiążąc swoją karierę również z innym niż Białystok miastem.

2. Brak reform w systemie ochrony zdrowia

Miasto nie ma bezpośredniego wpływu na organizację systemu ochrony zdrowia, jednak problemy w tym zakresie mają negatywny wpływ na nastroje społeczne.

3. Rozdział między dynamizmem zmian społecznych i gospodarczych a procesem zmian w edukacji

Szybki postęp techniczny, rozwój nowoczesnych technologii i wykorzystywanie ich w gospodarce stwarza konieczność przygotowywania wysoko wykwalifikowanej kadry. Absolwent szkoły – uczestnik wieloletniego procesu kształcenia we wciąż nie nadążającej za postępem technologicznym szkole, nie jest w stanie być w pełni przygotowany do podjęcia pracy.

C. Rozwój gospodarczy

1. Migracja wykształconych młodych ludzi z Białegostoku

Z uwagi na fakt, iż w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych 19,2% to osoby z wykształceniem wyższym, obserwuje się zjawisko migracji młodych wykształconych osób z Białegostoku. Dodatkowo, względnie niski poziom średnich dochodów (wzmiankowane 14. miejsce na 18 największych miast) sprzyja tendencji do opuszczania Miasta przez najlepiej wykształconą, aktywną i ambitną młodzież.

2. Rosnące koszty pracy

Wydaje się, iż znacząca część przedsiębiorstw funkcjonujących w Mieście dotychczas opierała swoją przewagę konkurencyjną na niskich kosztach, wynikających z lokalizacji, w stosunku do rozwiniętych regionów UE i kraju. W takim porównaniu niższe koszty pracy czy niektórych surowców umożliwiały stosowanie niskich cen i związaną z tym przewagę. W „Raporcie z badań opinii przedsiębiorców Białegostoku” można zauważyć, iż rosnące koszty zatrudnienia są, zarówno w opinii białostockich przedsiębiorstw, jak i większości przedsiębiorstw krajowych, traktowane jako zasadnicze ograniczenie rozwoju. Wg 71% ankietowanych przedsiębiorstw, rosnące koszty zatrudnienia stanowią ważną (22% wskazań) i bardzo ważną (49% wskazań) destymulację rozwoju.

3. Tendencje do przenoszenia działalności gospodarczej poza obszar miejski

W celu ograniczenia kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, a także płacenia niższych podatków (np. od nieruchomości), obserwuje się tendencję do przenoszenia działalności gospodarczej poza obszar miejski. W głównej mierze wpływa to niekorzystnie na zmniejszenie wpływów do budżetu Miasta, jak również na pogorszenie wskaźników gospodarczych, dotyczących m.in. liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Nierozpoznawalność Miasta jako gospodarza imprez kulturalnych i sportowych o bardzo wysokim prestiżu

Wśród imprez kulturalnych i sportowych nie ma takich, które w sposób jednoznaczny byłyby kojarzone z Miastem i cieszyłyby się niepodważalnym prestiżem w kraju i za granicą. Przekłada się to na ograniczenie dyskontowania korzyści z wizerunku Miasta jako centrum turystyki kulturowej oraz sportowej.

2. Wysoka atrakcyjność turystyczna otoczenia ograniczająca ruch turystyczny w Mieście

Pojezierza Suwalskie i Augustowskie dysponują walorami umożliwiającymi rozwój masowej turystyki wypoczynkowej. Powoduje to, że Miasto staje się relatywnie mało atrakcyjne z perspektywy przeciętnego turysty. Również najważniejsze walory Puszczy Białowieskiej znajdują się w stosunkowo dużej odległości od Białegostoku. Niezadowalający jest również stan połączeń komunikacyjnych Miasta z obszarami atrakcyjnymi turystycznie.

3. Niski poziom zainteresowania ze strony inwestorów sferą kultury, turystyki i rekreacji

Jedynie nieliczni inwestorzy zewnętrzni lokują w Białymstoku kapitał w sferze kultury, turystyki i rekreacji. Rozwój tych dziedzin opiera się przede wszystkim na aktywności lokalnych przedsiębiorców, przy czym jest ona relatywnie niska.

E. Metropolia

1. Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UE

Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa w projektach aktów prawnych przejawia się przede wszystkim nieuwzględnianiem Białegostoku jako metropolii oraz zaniechaniem lub opóźnieniem działań poprawiających dostępność komunikacyjną („Via Baltica”, „Via Carpatia”, „Rail Baltica”, lotnisko).

2. Brak regulacji prawnych gwarantujących współpracę gmin w obszarze metropolitalnym

Brak zinstytucjonalizowanego funkcjonowania struktur obszarów metropolitalnych wynika z nieobecności w polskim systemie prawnym ustawy metropolitalnej, która definiowałaby ramy prawne współpracy. Ze względu na fakt, iż nie są znane terminy wejścia w życie ustawy metropolitalnej oraz zakres kompetencji metropolii, stwarza to zagrożenie do właściwego funkcjonowania białostockiego obszaru metropolitalnego i jego procesów rozwojowych.

6.

Warianty strategiczne

Wybór strategii oznacza decyzje, w jakim stopniu działania będą miały charakter zachowawczy, w jakim zaś będą próbą aktywnego wykreowania nowej korzystniejszej rzeczywistości. Zachowawcza, pasywna strategia będzie zakładała dążenie do przeciwdziałania zagrożeniom i eliminację słabości. Wykorzystanie nowych szans i opieranie się na mocnych stronach w dążeniu do istotnej poprawy sytuacji tworzy strategię aktywną, odważnie kształtującą nowe możliwości.

Biorąc pod uwagę zidentyfikowane silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia można wyróżnić cztery przykładowe działania:

- I. W kierunku przeciwdziałania zagrożeniom.
- II. W kierunku eliminacji słabości.
- III. W kierunku wykorzystania mocnych stron.
- IV. W kierunku wykorzystania szans.

I. W kierunku przeciwdziałania zagrożeniom

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Zacieśnianie współpracy oraz poszukiwanie narzędzi mających służyć niwelowaniu niekorzystnych czynników i procesów występujących na styku Białystok – gminy sąsiednie, w tym koordynacja polityki przestrzennej (np. wspólny zespół roboczy lub dokument koordynacyjny polityki przestrzennej) oraz w zakresie określenia warunków udostępniania mieszkańcom gmin ościennych elementów infrastruktury Białegostoku.
2. Neutralizacja czynników zagrażających realizacji lub korzystnemu z punktu widzenia Miasta przebiegowi lokalizacji krajowych inwestycji drogowych, kolejowych oraz lotniczych w otoczeniu Miasta.
3. Działania na rzecz powstania alternatywnych szlaków tranzytu towarów niebezpiecznych lub co najmniej działania organizacyjne i techniczne w kierunku minimalizowania zagrożeń katastrofą.
4. Wspieranie działań w otoczeniu ujęć wody w gminie Wasilków mających na celu ochronę jakości wody (np. egzekwowanie zakazu wylewania nieczystości, budowa scentralizowanych systemów kanalizacji).
5. Wdrażanie/promowanie rozwiązań służących miejscowej retencji wód opadowych (na-wierzchnie przepuszczalne, odpowiedni wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej).

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Zacieśnianie współpracy między szkołami wyższymi celem tworzenia lepszej oferty edukacyjnej skierowanej do absolwentów podlaskich szkół, aby przeciwdziałać odpływowi kandydatów do innych ośrodków akademickich.
2. Promowanie kształcenia ustawicznego.
3. Wspieranie, promowanie działań na rzecz dokształcania i doskonalenia nauczycieli, szczególnie w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii.
4. Wspieranie, w zakresie swoich kompetencji, działań na rzecz poprawy sprawności działania systemu ochrony zdrowia.

C. Rozwój gospodarczy

1. Działania zapewniające obniżanie kosztów funkcjonowania miejscowych firm, aby mogły utrzymać konkurencyjność.
2. Przeciwdziałanie przenoszeniu działalności gospodarczej poza obręb Miasta.
3. Działania mające na celu zwiększenie wsparcia rozwoju Miasta ze strony polityki regionalnej.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Działania zmierzające do poprawy atrakcyjności Miasta jako ośrodka kulturalnego i turystycznego.
2. Przeciwdziałanie drenażowi środowisk twórczych i sportowych.
3. Wspieranie rozwoju proekologicznych form turystyki, które są neutralne wobec celów ochronnych obszarów chronionych.

E. Metropolia

1. Działania lobbingsowe na rzecz szybkiego przyjęcia ustawy metropolitalnej z zapisami dotyczącymi instytucjonalizacji współpracy metropolitalnej i zakres finansowania.
2. Neutralizacja tendencji do marginalizacji Podlasia i Białegostoku w polityce państwa.

II. W kierunku eliminacji słabości**A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport**

1. Konsekwentne przestrzeganie priorytetów w zakresie kolejności opracowania planów miejscowych.
2. Kontynuacja inwestycji służących rozwojowi układu drogowego, prowadzących do realizacji priorytetów polityki transportowej.
3. Wprowadzanie zaawansowanych technologii służących poprawie jakości usług miejskich oraz wzrostowi efektywności transportu.
4. Projakościowe działania w zakresie przekształceń przestrzennych.
5. Aktywna polityka gospodarowania gruntami i zmierzająca do przygotowywania terenów inwestycyjnych.
6. Tworzenie narzędzi polityki ochronnej obszarów przyrodniczych i zarządzanie terenów rekreacyjnych w zgodzie z ich walorami przyrodniczymi.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych żłobków, ewentualnie zwiększania liczby miejsc w już istniejących placówkach.
2. Tworzenie warunków i wspieranie powstawania ośrodków opieki długoterminowej.
3. Działania na rzecz doinwestowania bazy kształcenia zawodowego i centrów kształcenia praktycznego oraz ustawicznego.
4. Działania na rzecz wzmocnienia związków między uczelniami a przedsiębiorcami.

C. Rozwój gospodarczy

1. Wzmocnienie lokalnego sektora MSP, rozwój systemu usług wsparcia – doprowadzenie do wzrostu liczby firm.
2. Zapewnienie terenów inwestycyjnych, także w ramach aglomeracji.
3. Utrzymywanie popytu wewnętrznego poprzez maksymalizację inwestycji publicznych.
4. Ukierunkowanie systemu edukacji w celu profilowania kształcenia pod potrzeby przedsiębiorstw.
5. Współpraca z uczelniami i ośrodkami naukowymi w celu promowania współpracy z przedsiębiorstwami.
6. Rozwój infrastruktury innowacyjności (parki naukowo-technologiczne, inkubatory, parki przemysłowe itp.).
7. Intensyfikacja działań promocyjnych poprawiających wizerunek Miasta.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Rozwój infrastruktury w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji.
2. Działania zmierzające do konsolidacji środowisk twórczych i turystycznych.
3. Działania mające na celu doprowadzenie do wzrostu poziomu przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki.
4. Rozwój funkcji rekreacyjnej Miasta.
5. Działania na rzecz większego udziału społeczności Miasta w jego życiu kulturalnym.

6. Polityka informacyjna zmierzająca do zapewnienia lepszego dostępu do informacji o życiu kulturalnym i o lokalnej ofercie turystycznej.

E. Metropolia

1. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych w obszarze metropolitalnym.
2. Rozwój Internetu szerokopasmowego i sieci informatycznych w obszarze metropolitalnym.
3. Działania na rzecz rozwoju infrastruktury wystawienniczo-kongresowej w Białymstoku.

III. W kierunku wykorzystania mocnych stron

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

1. Rozwijanie alternatywnych dla samochodu środków transportu, w tym transportu zbiorowego.
2. Dążenie do szybkiej realizacji wszystkich inwestycji drogowych, na które zabezpieczono rezerwy terenowe.
3. Promowanie intensyfikacji zagospodarowania w granicach Miasta bez ich poszerzania.
4. Kompleksowe przygotowywanie terenów inwestycyjnych i ich wykorzystywanie jako czynnika przewagi konkurencyjnej Miasta dla przyciągnięcia wysoko wartościowych miejsc pracy, a także jako miejsce atrakcyjnych inwestycji mieszkaniowych.
5. Popieranie przyłączania kolejnych odbiorców, zwłaszcza do sieci c.o., kanalizacji sanitarnej oraz gazowej.
6. Monitoring oraz promocja walorów ekosystemów występujących w obszarach systemu przyrodniczego Miasta.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

1. Promowanie Miasta jako bezpiecznego, o wysokiej jakości życia, szanującego wielokulturowość, dającego możliwości kształcenia na wysokim poziomie i rozwoju własnej aktywności.
2. Wzmacnianie i koordynacja działań organizacji pozarządowych.
3. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców.

C. Rozwój gospodarczy

1. Rozwój Białegostoku głównie jako ośrodka akademickiego.
2. Rozwój Białegostoku jako miejsca do zamieszkania dla ludzi napływających z innych bardziej rozwiniętych regionów kraju i z zagranicy.
3. Opracowanie i wdrożenie strategii wsparcia kluczowych sektorów gospodarczych.

D. Kultura, sport i turystyka

1. Wykorzystanie potencjału środowisk twórczych oraz potencjału środowiska akademickiego.
2. Wykorzystanie atrakcji turystycznych związanych z wielokulturowym dziedzictwem Miasta (zróżnicowaniem etnicznym, religijnym, obyczajowym).
3. Wykorzystanie potencjału związanego z rozwojem różnych form turystyki: kulturowej, kongresowej, zdrowotnej, a także przyrodniczej.
4. Wykorzystanie istniejącej aktywności instytucji miejskich w kreowaniu życia kulturalnego w Mieście, a także wspieraniu rozwoju sportu i turystyki.

E. Metropolia

1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego.
2. Wzmacnianie egzogenicznych funkcji Białegostoku: administracyjnych, edukacyjnych, ochrony zdrowia, kultury.
3. Wykorzystanie potencjału walorów kulturowych i przyrodniczych obszaru metropolitalnego.

IV. W kierunku wykorzystania szans

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

- 1. Aktywny lobbying na rzecz realizacji inwestycji drogowych i kolejowych o znaczeniu ponadlokalnym o przebiegu i parametrach korzystnych z punktu widzenia interesów Miasta.
- 2. Zapewnienie właściwych rozwiązań łącznic planowanych dróg ekspresowych z układem drogowym Miasta.
- 3. Zabezpieczenie terenu oraz studia koncepcyjne przyszłej budowy wielofunkcyjnego zespołu terminalu kolei międzynarodowej przy planowanej linii „Rail Baltica”.
- 4. Wspieranie budowy oraz funkcjonowania lotniska regionalnego.
- 5. Objęcie roli ośrodka wiodącego w działaniach na rzecz organizacji systemu kolei aglomeracyjnej (metropolitalnej) w powiązaniu z systemem transportowym Miasta.
- 6. Aktywna promocja Miasta i wspieranie rozwoju funkcji ośrodka obsługi ruchu turystycznego związanego z obszarami o unikalnych walorach przyrodniczych.

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

- 1. Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych, głównie w obszarze edukacji, ochrony zdrowia, integracji społecznej i rehabilitacji zdrowotnej.
- 2. Tworzenie warunków zachęcających absolwentów białostockich szkół wyższych do pozostania w Mieście oraz białostoczan studiujących w innych ośrodkach akademickich do powrotów po zakończeniu edukacji.

C. Rozwój gospodarczy

- 1. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE.
- 2. Pozyskanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) oraz krajowych w oparciu o podstawowy czynnik, jakim jest kapitał ludzki.

D. Kultura, sport i turystyka

- 1. Umacnianie prestiżu rozpoznawalnych w skali ponadregionalnej form aktywności kulturalnej i działalności artystycznej w Mieście.
- 2. Wykorzystanie walorów środowiskowych i kulturowych okolic Białegostoku dla rozwoju turystyki w Mieście.
- 3. Wykorzystanie wizerunku Miasta jako potencjalnego centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej na wschodzie Unii Europejskiej poprzez jego umacnianie.
- 4. Spełnianie przez Miasto roli zaplecza i funkcji stołecznej dla turystyki w regionie.
- 5. Wykorzystanie przewagi Miasta nad innymi stolicami województw Polski Wschodniej w sferze sportu masowego i wyczynowego.

E. Metropolia

- 1. Wykorzystanie możliwości oddziaływania związanych z umieszczeniem Białegostoku w sieci TEN-T.

- 2. Rozwijanie powiązań między Miastem a gminami sąsiednimi w kierunku wzajemnego działania na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców.
- 3. Działania na rzecz rozwoju współpracy Białegostoku (władz, organizacji pozarządowych) z miastami i metropoliami Polski i Europy.
- 4. Wykorzystanie szans na informatyzację obszaru metropolitalnego związanych z realizacją projektu magistrali Internetu szerokopasmowego w ramach PORPW.

To, czy należy się skupić na szansach i mocnych stronach, czy raczej na eliminacji słabości i zagrożeń zależy generalnie od tego, która strona dominuje. To ona powinna być przedmiotem szczególnej interwencji strategii. Niezbędna jest ocena, czy mamy do czynienia ze względną przewagą mocnych bądź też słabych stron; jednocześnie zaś poddajemy ocenie, czy dominują szanse, czy też zagrożenia.

W tym kontekście należy rozważać sytuację strategiczną Miasta, aby zaproponować generalny najkorzystniejszy kierunek rozwoju, przejawiający się przyjęciem celów strategicznych rozumianych jako swoiste misje rozwoju Białegostoku. Zanim jednak dokona się wyboru strategicznego, warto zaznaczyć, iż nie wszystkie analizowane czynniki występujące w analizie SWOT mają takie samo znaczenie dla rozwoju miast we współczesnych warunkach. Należy zatem szczególnie zwracać uwagę na czynniki, które można określić obecnie jako „kluczowe czynniki sukcesu” miast – zidentyfikowane w oparciu o przykłady praktycznych sukcesów rozwojowych. Tymi czynnikami dla miast w Polsce są w szczególności:

- 1. Korzystne położenie w stosunku do obszarów kooperacji i rynków zbytu oraz centrów politycznych.
- 2. Dostęp do zasobów ludzkich o odpowiednich kwalifikacjach z perspektywy określonych branż.
- 3. Promocja miasta.
- 4. Korzystna struktura gospodarki z uwzględnieniem sektorów innowacyjnych i nastawionych na eksport.
- 5. Napływ inwestycji zagranicznych.
- 6. Przywództwo i jakość zarządzania miastem.

Z perspektywy powyższych kluczowych czynników sukcesu warto ponownie rozważyć sytuację strategiczną Białegostoku. Charakterystyczne jest występowanie mocnych stron o kluczowym charakterze, takich jak zasoby ludzkie, istnienie nowoczesnych sektorów przemysłowych. Jednocześnie wśród szans znalazły się procesy w otoczeniu, które mogą przynieść napływ zagranicznych inwestycji do Miasta. Taka sytuacja upoważnia do przyjęcia aktywnej strategii rozwoju, opartej na mocnych stronach i szansach.

7.

Misja i wizja

Misja

**BIAŁYSTOK – MIASTO,
W KTÓRYM ŻYJE SIĘ NAJLEPIEJ**

W oparciu o walory środowiska, wielokulturową tradycję, wysokiej jakości infrastrukturę oraz potencjał nowoczesnej gospodarki, Białystok liderem jakości życia i współpracy.

Miasto czyste i zielone

Głównym wyróżnikiem Białegostoku jest jego czystość, świeże powietrze, parki i ogrody. Brak lub niewielki stopień zanieczyszczeń w dużej mierze determinuje warunki życia mieszkańców we współczesnych aglomeracjach. Chcemy podkreślać unikatowe walory środowiskowe oraz przyjazne zagospodarowanie przestrzeni publicznej Miasta, w kontekście atrakcyjnego miejsca do zdrowego i komfortowego życia.

Bezpieczny Białystok

Białystok jest miastem, w którym funkcjonują nowoczesne systemy monitorowania. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest kwestią kluczową z punktu widzenia jakości życia. Dążymy do tego, aby w Białymstoku w proces podejmowania przedsięwzięć profilaktycznych, zapobiegających przestępczości, włączone były wszystkie instytucje mające wpływ na poziom bezpieczeństwa społecznego. Ważnym aspektem jest również ciągle pobudzanie inicjatyw społecznych w kierunku działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa.

Dobrze skomunikowane Miasto

Szybki czas dojazdu do pracy, mało uciążliwe przemieszczanie się mieszkańców do pracy w godzinach największego natężenia ruchu drogowego to miernik jakości komunikacji. Służy temu zwarta zabudowa Miasta, co determinuje krótki czas przejazdu pomiędzy jego dzielnicami. Dążymy do nieustannego ulepszania rozwiązań transportowych poprzez nowe inwestycje udrażniające najważniejsze arterie miejskie oraz poprawę organizacji transportu.

Centrum specjalistycznych usług medycznych

Białystok oferuje wysokiej jakości usługi medyczne, nie tylko dla regionu, ale też kraju. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku to prestiżowa wyższa uczelnia, wyróżniająca się wśród polskich ośrodków akademickich. Kształci wysoko wykwalifikowanych lekarzy, farmaceutów, analityków medycznych i stomatologów. W Białymstoku znajdują się szpitale kliniczne prowadzące szerokie spektrum działań analityczno-badawczych. Aspirujemy do osiągnięcia statusu Centrum wysokiej jakości specjalistycznych usług medycznych, na światowym poziomie.

Dynamicznie rozwijający się ośrodek akademicki

Białystok to znaczący ośrodek akademicki oraz naukowy w północno-wschodniej części Polski o zwiększającej się z roku na rok liczbie studentów. Uniwersytety oraz szkoły wyższe w Białymstoku oferują wysokiej jakości kształcenie w różnorodnych specjalnościach, odpowiadających potrzebom rynku pracy. Ciesząc się wieloma osiągnięciami białostockiego środowiska naukowego, dążymy do szerokiego ich upowszechniania i promowania, a tym samym chcemy nadać Miastu rangę dynamicznie rozwijającego się ośrodka akademickiego.

Wizja

Białystok w 2020 roku to kluczowy ośrodek metropolitalny na wschodzie Unii Europejskiej, atrakcyjny i otwarty na współpracę, miasto nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy generujące wysokiej jakości miejsca pracy, zapewniające warunki dla rozwoju mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb i aspiracji, z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.

Kluczowy ośrodek metropolitalny na wschodzie Unii Europejskiej

Białystok w 2020 roku to otwarta na współpracę metropolia, obejmująca strefę o znaczącym, bezpośrednim zasięgu oddziaływania z terenami o potencjalnych możliwościach rozwojowych. Metropolia o silnych, wewnętrznych powiązaniach funkcjonalnych z rozwiniętą siecią transportową. Następuje rozwój funkcji metropolitalnych Białegostoku jako ośrodka integrującego cały podległy mu obszar.

Miasto z nowoczesną gospodarką opartą na wiedzy

Rozwój ekonomiczny Białegostoku bazuje na priorytetach nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy. Zwiększone są wydatki na badania i rozwój, a programy publiczne formułowane w taki sposób, aby zachęcać przedsiębiorców do innowacyjnych inwestycji. Białystok zorientowany jest na budowę endogenicznego potencjału wzrostu opartego na sektorze badawczo-rozwojowym i naukowym z dużym udziałem Parku Naukowo-Technologicznego. Miasto wspiera sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Rozwija się partnerstwo publiczno-prywatne. Białystok posiada silną i konkurencyjną pozycję w Polsce Wschodniej.

Wielokulturowy ośrodek o głębokich tradycjach

Poszanowanie tradycji oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego jest fundamentem tożsamości lokalnej Miasta. Nastąpiło zwiększenie dostępności mieszkańców do szerokiej oferty edukacyjnej i sportowej oraz dóbr i usług kultury. Przykładowe obiekty, takie jak: Opera i Filharmonia Podlaska, hala widowiskowo-sportowa, stadion miejski służą integracji lokalnej, krzewieniu lokalnej kultury oraz rozwojowi rekreacji i sportu. Miasto organizuje wiele imprez upowszechniających i promujących lokalne dziedzictwo kulturowe, w tym kilka prestiżowych o znaczeniu ogólnokrajowym, które są atrakcją dla odwiedzających Miasto.

Miasto wysokiej jakości życia

Białystok 2020 to miasto, w którym żyje się dobrze i bezpiecznie. Jest skomunikowany ze światem i chętnie odwiedzany przez turystów. Czyste powietrze i otoczenie służą zdrowiu mieszkańców. Nowoczesna gospodarka oparta na wiedzy oraz wdrożone inwestycje generują nowe, wysokiej jakości miejsca pracy. Mieszkańcy korzystają z rozwiniętej infrastruktury społecznej, szczególnie w zakresie kultury, sportu i rekreacji, rozwijają swoje pasje. Liczne nowo powstałe drogi, obwodnice, estakady i bezkolizyjne skrzyżowania podnoszą bezpieczeństwo oraz skracają czas przejazdu przez Miasto. Kilometry nowych dróg rowerowych zachęcają do uprawiania sportu oraz promują zdrowy, ekologiczny styl życia. Wysoka estetyka przestrzeni miejskiej zachęca do wspólnego spędzania czasu, wzajemnej życzliwości oraz radości z życia.

MISJA				
BIAŁYSTOK – MIASTO, W KTÓRYM ŻYJE SIĘ NAJLEPIEJ W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKA, WIELOKULTUROWĄ TRADYJCJĘ, WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURĘ ORAZ POTENCJAŁ NOWOCZESNEJ GOSPODARKI, BIAŁYSTOK LIDEREM JAKOŚCI ŻYCIA I WSPÓŁPRACY.				
A	B	C	D	E
CELE STRATEGICZNE				
PRZESTRZEŃ MIASTA – ZHARMONIZOWANE, PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA I ROZWOJU	WYSOKA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO I BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW	DŁUGOFALOWY WZROST GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I W KONSEKWENCJI WIĘKSZA LICZBA JAKOŚCIOWO LEPSZYCH MIEJSC PRACY	ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ, TURYSTYCZ- NEJ I REKREACYJNEJ	ROZWÓJ POWIĄZAŃ BIAŁEGOSTOKU Z BLIŻSZYM I DAŁSZYM OTOCZENIEM
PRIORYTETY				
A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-prze- strzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej	B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego B.5. Wspieranie rodzin B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji	C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	D.1. Wspieranie środków twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym	E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku

8. Cele strategiczne, priorytety, kierunki działań

8.1. Cel strategiczny w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu

A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju

Podczas prac nad sformułowaniem celu strategicznego w zakresie zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu przyjęto szereg założeń. Uznano, że cel powinien opisywać oczekiwany stan, a nie proces dochodzenia do niego. Przestrzeń i infrastruktura Miasta nie są przy tym celem samym w sobie, lecz elementami służebnymi, tworzącymi warunki do rozwoju, realizacji zamierzeń i aspiracji życiowych, w tym ekonomicznych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych itd. Wydaje się, że minionych dwadzieścia lat było czasem odrabiania największych zapóźnień i niwelowania podstawowych braków, np. w zakresie infrastruktury technicznej. Nadchodzący okres powinien doprowadzić przestrzeń Miasta do wysokiego poziomu zaawansowania rozwiązań i udogodnień, które w zgodzie z założeniami zrównoważonego rozwoju zapewnią mieszkańcom warunki do życia i działania na miarę wysokiego poziomu oczekiwań i aspiracji. Stąd za ważne uznano tworzenie warunków do wprowadzania zaawansowanych rozwiązań, służących podnoszeniu atrakcyjności Miasta i jego oferty, eliminowaniu tereno- i energochłonności (np. rozwiązań drogowych i infrastrukturalnych) oraz eksponowaniu walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego jako istotnego atutu Miasta. Ważnym aspektem rozwoju w nadchodzącym okresie powinno być takie przekształcanie przestrzeni i wyposażenia Miasta, aby mieszkańcy mogli w jak największym stopniu korzystać z zalet i korzyści, jakie powinna nieść ze sobą istniejąca zwartość struktury Miasta, takich jak: stosunkowo niewielkie odległości sprzyjające rezygnacji z samochodu bez istotnego pogorszenia możliwości przemieszczania się, tworzenie warunków do intensyfikacji bezpośrednich kontaktów interpersonalnych w przestrzeni publicznej itp.

8.1.1. Priorytety

Priorytet – A.1.

Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

Możliwość uzyskania jak największych korzyści ze sfery przestrzennej wymaga polityki prowadzącej do osiągnięcia jak najbardziej prawidłowej i racjonalnej, a więc oferującej jak najwięcej przy najlepszym wykorzystaniu wszystkich potencjałów struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta. Oznaczać to musi również uwzględnienie wśród aktywów przestrzeni Miasta walorów dziedzictwa kulturowego oraz środowiska przyrodniczego, wymagających ochrony i wyeksponowania.

Priorytet – A.2.

Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego

System transportowy stanowi jeden z najbardziej newralgicznych systemów współczesnego miasta. Do właściwego funkcjonowania miasta konieczna jest wysoka sprawność tego systemu wyrażająca się m.in. zdolnością do zapewnienia odpowiedniej przepustowości oraz płynności ruchu. W przypadku miasta tej wielkości co Białystok, działaniem, które może pozwolić na skuteczne rozwiązanie problemów komunikacyjnych, powinno być wdrażanie rozwiązań skłaniających do przedkładania środków transportu zbiorowego oraz środków alternatywnych, jak np. rower, nad samochody prywatne.

Priorytet – A.3.

Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej

Systemy infrastruktury technicznej są istotnym czynnikiem zapewnienia odpowiednich warunków życia oraz zaspokojenia elementarnych potrzeb mieszkańców. Białystok charakteryzuje się dobrymi, na tle innych miast polskich, wskaźnikami obsługi mieszkańców przez systemy infrastruktury technicznej. Jednak część z tych systemów eksploatowanych jest już wiele lat, nie wszystkie spełniają obowiązujące standardy i normy. Efektywność i niezawodność funkcjonowania infrastruktury technicznej, a także zapewnienie osiągnięcia obowiązujących standardów, wymaga jej modernizacji, w tym wprowadzenia nowoczesnych i zaawansowanych rozwiązań technicznych.

Priorytet – A.4.

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

Środowisko przyrodnicze jest istotnym walorem Miasta. Walor ten wymaga działań w kierunku jego zachowania i ochrony. Jednocześnie, konieczne jest działanie na rzecz umożliwienia mieszkańcom korzystania w większym stopniu z tych walorów poprzez odpowiednie, nie kolidujące z wymogami ochrony urządzenie wielu z obszarów przyrodniczych na terenie Miasta.

8.1.2. Kierunki działań

A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

A.1.1. Kształtowanie jednostek i zespołów urbanistycznych o wysokich walorach funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

Sprawne funkcjonowanie Miasta, w tym ograniczanie zbędnych przejazdów mieszkańców, wymaga dążenia do kształtowania spójnych pod względem funkcjonalnym, względnie niezależnych, jednostek urbanistycznych wyposażonych w ośrodki usługowe. Zasadą zaś kształtowania zespołów urbanistycznych powinna być ich generalna jednorodność funkcjonalna, spójność przestrzenna, poszanowanie wartości kulturowych i przyrodniczych oraz czytelne wyodrębnienie z otoczenia.

A.1.2. Poprawa poziomu ładu przestrzennego, w tym zwartości i dyscypliny zabudowy oraz eliminacja konfliktów funkcjonalnych w drodze planowego sterowania procesami rozwojowymi Miasta

Planowe sterowanie rozwojem Miasta powinno być naczelną zasadą, służącą realizacji powyższego kierunku działania. Podniesienie poziomu ładu przestrzennego przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni i tym samym warunków życia mieszkańców.

A.1.3. Uwzględnianie materialnego dziedzictwa historycznego Miasta jako elementu tożsamości przestrzennej

Bardzo ważnym kryterium przyjmowania rozwiązań przestrzennych w każdej skali musi być uwzględnianie w nich uwarunkowań wynikających z poszanowania dziedzictwa historycznego i aspektu kulturowego. Tylko na tej drodze można zapewnić zachowanie, a tam gdzie jest taka potrzeba przywrócić tożsamość przestrzeni Miasta.

A.1.4. Tworzenie warunków przestrzennych służących wzmocnieniu funkcji metropolitalnych

Wzmocnienie znaczenia ośrodka metropolitalnego wymaga zapewnienia odpowiedniej rangi w strukturze Miasta, możliwości efektywnego funkcjonowania i rozwoju oraz właściwego eksponowania funkcji związanych z rolą stolicy regionu oraz centrum obszaru metropolitalnego. Będzie to miało istotne znaczenie dla przyszłości Miasta i odbywać się musi w dużej mierze poprzez zapewnienie właściwych lokalizacji oraz powiązań komunikacyjnych, tak w relacjach wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

A.1.5. Tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju mieszkalnictwa oraz podnoszenia jakości istniejących zasobów mieszkaniowych

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wciąż napotyka na problemy, w tym związane z trudnościami w pozyskiwaniu terenów. Jest to bardzo istotne zagadnienie ze względu na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, ale także ze względu na możliwość ograniczania niekorzystnych zjawisk, takich jak suburbanizacja. Dostępność atrakcyjnej oferty mieszkaniowej może przyczynić się do ograniczenia tych tendencji. Jednocześnie jednak ciężar

problematyki mieszkaniowej przesunąć się będzie w kierunku zapewnienia atrakcyjnych zasobów mieszkaniowych poprzez przekształcenia i podnoszenie standardu już istniejących.

A.1.6. Poprawa jakości przestrzeni publicznych

To zagadnienie bardzo istotne zarówno ze względu na sprawność funkcjonowania Miasta i jakość życia, ale także ze względu na wpływ przestrzeni publicznych na postrzeganie Miasta, jego wizerunek oraz eksponowanie jego walorów kulturowych. Współczesne wymagania oznaczają konieczność dążenia do tworzenia sprawnego systemu przestrzeni publicznych jako atrakcyjnych, wyposażonych w różnorodne udogodnienia i przyjaznych wszystkim grupom mieszkańców.

A.1.7. Systemowe działania w kierunku kreowania integracyjnej, dostępnej przestrzeni miejskiej, m.in. poprzez eliminowanie tzw. barier architektonicznych

Istotnym elementem poziomu jakości przestrzeni miejskiej powinna być jej dostępność dla różnych grup użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych. Szczególnie pilne jest wprowadzenie bardziej zaawansowanych rozwiązań (np. w zakresie systemów informacyjnych dla osób niewidomych i niedowidzących) oraz niwelowanie barier architektonicznych, zwłaszcza na styku przestrzeni publicznych i obiektów usługowych.

A.1.8. Kreowanie wielkomiejskiego charakteru centrum Miasta

Ze względu na burzliwą przeszłość, żywiołowe w pewnych okresach historii procesy rozwojowe i wynikającą stąd miejscami chaotyczną zabudowę oraz lokalizację mało reprezentacyjnych funkcji i obiektów, centrum Miasta nie ma w pełni wykształconego wielkomiejskiego charakteru, a jest to obszar szczególnie ważny ze względu na kształtowanie pozytywnego postrzegania Miasta. Działania w tym kierunku powinny być w sposób szczególny skorelowane z podnoszeniem poziomu jakości przestrzeni publicznych.

A.1.9. Aktywna rola samorządu w gospodarce gruntami, w tym w przygotowaniu terenów inwestycyjnych, jako narzędzie do stymulowania pożądanego procesów przestrzennych i funkcjonalnych oraz zabezpieczenia strategicznych interesów Miasta

Bardziej aktywna niż dotąd polityka w tej sferze powinna służyć lepszemu zabezpieczeniu terenów pod przyszłe inwestycje publiczne oraz zapewnieniu rezerw terenowych jako nieruchomości zamiennych w celu zaspokajania uzasadnionych roszczeń, a także lepszemu korzystaniu przez Miasto ze wzrostu wartości nieruchomości w wyniku ich uzbrojenia lub sporządzania planów miejscowych.

A.1.10. Zapewnienie priorytetu w sporządzaniu opracowań planistycznych dla obszarów: konfliktów funkcjonalnych, zagrożonych naruszeniami ładu przestrzennego, wymagających przekształceń, kluczowych inwestycji oraz związanych z ważnymi przestrzeniami publicznymi, a także wyprzedzająca koordynacja przygotowania tych opracowań z realizacją inwestycji liniowych

Ściśle skoordynowana oraz odnosząca się w pierwszej kolejności do terenów pilnie wymagających rozstrzygnięć polityka tworzenia planów miejscowych powinna prowadzić do niwelowania konfliktów w zagospodarowaniu przestrzennym Miasta i wzmacniania narzędzi sterowania jego rozwojem.

A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego

A.2.1. Rozbudowa układu komunikacyjnego w celu zwiększenia przepustowości, płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem obwodnic miejskich, przejazdów przez tory kolejowe oraz ruchliwych arterii komunikacyjnych

Realizacja tego kierunku działań powinna przyczynić się do usunięcia występujących jeszcze dość istotnych braków w układzie głównych ulic i tym samym znacznie ograniczyć istniejące czynniki poważnie obniżające funkcjonalność układu komunikacyjnego. Istotnym wskaźnikiem poziomu jakości stosowanych rozwiązań powinno być ograniczanie terenochłonności, tak nowych, jak i modernizowanych elementów układu podstawowego.

A.2.2. Doskonalenie systemu zarządzania i sterowania ruchem poprzez stosowanie rozwiązań opartych o Inteligentne Systemy Transportowe

Sprawne zarządzanie ruchem drogowym wymaga stosowania zaawansowanych, zinformowanych systemów, które pozwolą na bieżącą, wieloczynnikową analizę zmieniającej się sytuacji i elastyczność w procesie podejmowania decyzji.

A.2.3. Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu zbiorowego, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych systemów telematycznych

Podniesienie atrakcyjności transportu zbiorowego dla mieszkańców uczyni go bardziej konkurencyjnym wobec samochodów prywatnych, przyczyniając się tym samym do ograniczenia obciążenia układu ulicznego. System zarządzania transportem zbiorowym oparty na zaawansowanych rozwiązaniach telematycznych zwiększy efektywność zarządzania taboru i sprawność przemieszczania się oraz przejrzystość systemu dla pasażerów.

A.2.4. Rozbudowa systemu korytarzy autobusowych wysokiej jakości

Realizacja tego kierunku działania ma na celu stworzenie warunków dla znacznego podniesienia efektywności funkcjonowania transportu zbiorowego w Białymstoku, głównie poprzez uniezależnienie ruchu autobusów od sytuacji panującej na ulicach.

A.2.5. Wprowadzanie rozwiązań wspierających atrakcyjność i bezpieczeństwo ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym w postaci stref ruchu uspokojonego

Wsparcie alternatywnych środków transportu oraz ruchu pieszego przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa tej kategorii uczestników ruchu, a ze względu na ich specyfikę będzie miało różnorodne, korzystne oddziaływania, jak ograniczenie zatorów komunikacyjnych dzięki zmniejszeniu natężenia ruchu samochodów, ograniczenie liczby wypadków komunikacyjnych, a długookresowo – poprawa stanu zdrowia mieszkańców.

A.2.6. Usprawnienie systemu parkingowego w zgodzie z priorytetami polityki przestrzennej i transportowej Miasta

System parkingowy w Mieście wymaga usprawnienia, w tym zwiększenia liczby miejsc postojowych, również w osiedlach mieszkaniowych. Proces ten musi jednak odbywać się w koordynacji z realizacją innych kierunków działań tak, aby uniknąć negatywnych implikacji, jak np. zwiększenia obciążenia ruchem docelowym obszaru centrum Miasta.

A.2.7. Modernizacja i rozwój uzupełniającego układu ulicznego w koordynacji z rozwojem infrastruktury technicznej

Ma to pozwolić na likwidację istniejących jeszcze braków w wyposażeniu niektórych ulic w osiedlach mieszkaniowych zabudowy jednorodzinnej w nawierzchnie jezdni oraz chodniki i zapewnić tym samym właściwy standard życia ich mieszkańcom.

A.2.8. Wprowadzanie rozwiązań służących ograniczaniu hałasu komunikacyjnego

Wzrastający znacznie w ostatnich latach stopień zmotoryzowania Miasta i tym samym natężenie ruchu wymagają wprowadzania rozwiązań, które ograniczą tworzenie hałasu komunikacyjnego, przy czym preferowane powinny być rozwiązania ograniczające wytwarzanie hałasu, a nie jedynie zatrzymujące jego rozprzestrzenianie się, dodatkowo wpływające negatywnie na stan ładu przestrzennego, jak ekrany wzdłuż arterii komunikacyjnych.

A.2.9. Wspieranie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności transportowej Miasta

Problem peryferyjnego położenia i słabej dostępności komunikacyjnej Białegostoku ma istotne znaczenie dla jego możliwości rozwojowych. Dlatego też działania na rzecz wsparcia realizacji krajowych i regionalnych zamierzeń prowadzących do poprawy standardów oraz rozbudowy infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej, powinny być ważnym aspektem aktywności władz Miasta.

A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej

A.3.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej z zastosowaniem najnowszych technologii i systemów w kierunku uzyskania zgodności z nowoczesnymi standardami użytkowymi i środowiskowymi

Sprawność i efektywność funkcjonowania podsystemów infrastruktury technicznej wymaga ich stałej modernizacji, również w zakresie systemów sterowania i zarządzania. Chociaż Białystok może pochwalić się dobrymi wskaźnikami obsługi infrastrukturą techniczną, to oczywiście podsystemy te wymagają stałego rozwoju w koordynacji z kierunkami rozwoju zagospodarowania, zwłaszcza układu ulicznego.

A.3.2. Zwiększenie możliwości inwestycyjnych w sferze infrastruktury technicznej poprzez finansowanie pozabudżetowe

Wyraźny wzrost tempa rozwoju i zwiększania sprawności oraz poziomu jakości infrastruktury technicznej wymaga wsparcia finansowego tych inwestycji środkami ze źródeł pozabudżetowych.

A.3.3. Stworzenie kompleksowego, nowoczesnego systemu gospodarki odpadami z dużym udziałem selektywnej zbiórki odpadów i maksymalizacją efektu odzysku

Zaostrzanie standardów ochrony środowiska oraz wzrost ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców oraz sferę gospodarczą wymagają pilnego stworzenia nowoczesnego, zintegrowanego systemu gospodarki odpadami, zapewniającego odpowiednie zagospodarowanie odpadów, a także odzysk surowców i energii. Osiągnięcie odpowiedniego efektu w zakresie selektywnej zbiórki odpadów będzie wymagało także działań edukacyjnych adresowanych do mieszkańców Miasta.

A.3.4. Zapewnienie warunków do budowy powszechnie dostępnych szerokopasmowych sieci teleinformatycznych

Zwiększenie konkurencyjności oferty Miasta, w tym w zakresie warunków do prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej, wymaga upowszechnienia dostępu do szerokopasmowych sieci teleinformatycznych.

A.3.5. Działania na rzecz eliminowania nieuzasadnionej terenochłonności elementów infrastruktury technicznej

Ten kierunek działań wymaga położenia nacisku na stosowanie najnowszych standardów projektowych przy tworzeniu nowych elementów infrastruktury, a także podejmowanie działań w kierunku ograniczenia terenochłonności przez elementy już istniejące.

A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

A.4.1. Osiągnięcie wyższych standardów ochrony środowiska, a także utrzymania czystości i porządku

Działania w tym zakresie mają na celu poprawę stanu czystości i porządku, w tym poprzez zwiększenie efektywności funkcjonowania służb utrzymania czystości, a także poprawę poziomu ochrony środowiska, np. poprzez skuteczne likwidowanie nielegalnych wysypisk i wylewisk odpadów oraz nieczystości.

Dążenie do osiągnięcia wyższych standardów ochrony środowiska powinno między innymi odbywać się poprzez wykorzystanie mocnej strony, jaką są rezerwy mocy mediów komunalnych. Należy preferować „czyste” źródła energii, jak gaz oraz ciepło z sieci miejskiej i zastępować nimi paliwa stałe stosowane do ogrzewania w układzie indywidualnych, rozproszonych źródeł ciepła.

A.4.2. Stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania wód opadowych

Specyfika stosunków wodnych w Mieście, a także zmieniające się standardy środowiskowe wymagają tworzenia systemu miejscowej retencji wód opadowych, w celu ograniczenia ich ilości, która jest odprowadzana do cieków wodnych. Konieczne są również prace w kierunku stopniowej likwidacji odcinków kanalizacji ogólnospławnej.

A.4.3. Rozwój terenów zieleni urządzonej przy poszanowaniu unikalnych walorów przyrodniczych

Mały udział terenów urządzonych wśród terenów zielonych i oczekiwania mieszkańców odnośnie dostępności do odpowiednio zagospodarowanych i wyposażonych terenów rekreacyjnych wymagają inwestycji w tym kierunku, zwłaszcza w obszarach wschodniej i zachodniej części Miasta. Jednak wymaga to stosowania najnowszych rozwiązań, w celu ograniczenia przekształceń ekosystemów i zachowania unikalnych w wielu rejonach walorów przyrodniczych.

A.4.4. Zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego Miasta i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych przed ekspansją inwestycyjną

Rola obszarów przyrodniczych na terenie Miasta, ich walory, a także fakt, iż poddawane są ciągłej presji inwestycyjnej sprawiają, że konieczne są intensywne, systemowe działania w celu ich skutecznej ochrony. Dotyczy to również kwestii zachowania, a niekiedy konieczności przywracania ciągłości terenów systemu przyrodniczego – w największej mierze dotyczy to ciągłości dolin rzek i cieków wodnych.

8.2. Cel strategiczny w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego

B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców

Budowa wysokiej jakości kapitału ludzkiego powinna być podstawowym celem i kierunkiem działania każdej społeczności. Połączenie działań prorozwojowych z zabezpieczającymi polega na inwestowaniu w kapitał ludzki i tworzeniu warunków do jego harmonijnego rozwoju. Kluczowe obszary to wspieranie szeroko pojmowanej aktywności lokalnej, edukacji, rynku pracy i współpracy między różnymi podmiotami. W długim okresie takie działania tworzą przewagę konkurencyjną i możliwości indywidualnego rozwoju.

Z kolei zapewnienie bezpieczeństwa społecznego mieszkańców warunkuje realizację celów rozwojowych. Jego zasadnicze obszary to: bezpieczeństwo publiczne, socjalne, zdrowotne, mieszkaniowe, pomoc społeczna, integracja społeczna oraz wspieranie rodzin.

8.2.1. Priorytety

Priorytet – B.1.

Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej

Białystok jest kluczowym ośrodkiem na wschodnich granicach Unii Europejskiej. Istotna zatem jest rola Miasta jako centrum wymiany między Wschodem i Zachodem we wszystkich dziedzinach życia. Koniecznością jest również promowanie demokracji lokalnej oraz odradzania się aktywności środowisk lokalnych i wspieranie działań takich społeczności. Inicjatywy lokalne powinny mieć wpływ na samoorganizację małych społeczności. Podejmowane działania mogą mieć charakter edukacyjny, kulturalny, wychowawczy, rekreacyjny, czy sportowy. Przez system i treści kształcenia należy zwiększać identyfikację z miejscem urodzenia, zamieszkania i środowiskiem lokalnym. Więzy lokalne powinny być oparte na świadomości i pielęgnowaniu wspólnego dziedzictwa kulturowego, postaw tolerancji, poszanowania praw i tradycji. Wysoka jakość kapitału ludzkiego to przede wszystkim, obok kształcenia, współpraca. Regionalna i lokalna tożsamość i ich kształtowanie to obowiązek wspólnego działania najważniejszych podmiotów funkcjonujących w sferze administracji, życia społecznego, gospodarczego, edukacyjnego, kulturalnego.

Priorytet – B.2.

Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców

Skuteczna realizacja tego priorytetu decydować będzie o perspektywach, możliwościach i przewagach konkurencyjnych w różnych sferach życia. Potrzebna jest w tym obszarze szeroka oferta cyklu kształcenia od przedszkola do kształcenia ustawicznego, obejmująca edukację dzieci i młodzieży zarówno ponadprzeciętnie uzdolnionej, jak i niepełnosprawnej, zaniedbanej, czy też wykluczonej. Wymaga to ścisłej współpracy osób i środowisk współuczestniczących w procesie

edukacji: rodziny, szkoły, pracodawców i uczelni oraz organizacji pozarządowych, kościołów oraz innych związków wyznaniowych. Zasadnicze bowiem znaczenie ma kształtowanie cech związanych z takimi postawami, jak patriotyzm, tolerancja i integracja. Jednocześnie należy wspomagać rozwój intelektualny, fizyczny, psychiczny i duchowy uczniów oraz wyrównywać szanse edukacyjne. Ważne jest zatem jak najszybsze diagnozowanie zaburzeń rozwojowych, problemów zdrowotnych oraz udzielanie fachowej, wieloaspektowej pomocy dziecku i rodzinie. Rosnące znaczenie ma kształcenie zawodowe. Utworzenie branżowych centrów kształcenia zawodowego sprzyjać będzie integracji form szkolnych i pozaszkolnych, adresowanych do uczniów i osób dorosłych. Wpłynie to na lepszą organizację doskonalenia nauczycieli, w tym kształcenia zawodowego, a także skuteczniejszą realizację zadań z zakresu poradnictwa i doradztwa zawodowego. Obok jakości i nowoczesności współczesny system kształcenia uczniów i rozwój osobowy nauczycieli powinien rozwijać wiedzę, umiejętności i kształtować postawy.

Priorytet – B.3.

Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia

Jakość i innowacyjność kształcenia mają współcześnie zasadnicze znaczenie. Dynamiczne zmiany w otoczeniu wymagają przystosowywania systemów i metod edukacji oraz przygotowywania nauczycieli do takich zmian. Konieczne jest wyposażanie szkół wszystkich typów i poziomów w nowoczesny sprzęt i technologie informacyjno-komunikacyjne, a także w nowoczesne środki dydaktyczne, sprzęt komputerowy i oprogramowanie. Nie należy przy tym zaniedbywać działań w zakresie systematycznej modernizacji oraz termomodernizacji obiektów oświatowych, doskonalenia bazy sportowej szkół i zapewniania w każdej placówce pełnej infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, rozwijanie umiejętności kluczowych, autorskie, nowatorskie programy nauczania i materiały dydaktyczne, metody aktywizujące, techniki twórczego myślenia to zagadnienia i metody, które powinny być obecne w programach kształcenia w coraz szerszym wydaniu. Konieczny jest tu sprawny system organizacyjny, finansowanie zmierzające do wdrażania powyższych rozwiązań oraz motywowanie nauczycieli do realizacji takich działań. Współpraca z pracodawcami i uczelniami to kolejny warunek poprawy jakości i innowacyjności kształcenia, szczególnie w odniesieniu do kształcenia zawodowego. Wszystkie strony mają zatem obowiązki, wszystkie bowiem są beneficjentami tej współpracy. Należy więc wypracować zasady i formy współdziałania na rzecz systemowych rozwiązań między środowiskiem naukowym, przedsiębiorcami a szkołami, szczególnie zawodowymi, w sferze innowacji i transferu wiedzy. Niezwykle istotne jest niwelowanie rozdźwięku w relacji edukacja – rynek pracy. Przyczyni się to do tego, że absolwenci będą lepiej przystosowani do dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku pracy – będą posiadali większą mobilność zawodową.

Priorytet – B.4.

Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Procesy globalizacyjne, a także występujące zagrożenia związane ze zjawiskami patologii społecznej oraz zagrożenia powodowane siłami natury decydują o konieczności budowy systemów zabezpieczających. Skuteczność ich działania, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, to podstawowa miara oceny poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Jest to jedno z najważniejszych zadań Miasta w trosce o życie i zdrowie ludzi, środowisko, stan posiadania, sytuację rodzinną, godność. Jednocześnie, działania zabezpieczające w powyższych obszarach nie powinny naruszać warunków demokracji i swobód obywatelskich, czy wkraczać nadmiernie w sferę życia prywatnego i rodzinnego. Konieczne są tu wielokierunkowe czynności skierowane na przeciwdziałanie i walkę z przestępczością, patologiami i potencjalnymi zagrożeniami społecznymi. Sprzyjają temu inwestycje infrastrukturalne, rozbudowana sieć monitoringu, powstawanie instytucjonalnych form działania typu komórki i centra zarządzania kryzysowego, systematyczna poprawa możliwości skutecznego działania i reagowania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, szereg realizowanych programów zapobiegania przestępczości i ochrony bezpieczeństwa obywateli, co ma związek i wpływ na wzrost poczucia bezpieczeństwa. Konieczne są zatem nowe działania oraz doskonalenie we wszystkich obszarach szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego.

Priorytet – B.5.

Wspieranie rodzin

Wsparcie rodziny i rozwój młodego pokolenia warunkują tworzenie się zdrowego społeczeństwa obywatelskiego. Konieczne jest zatem wspomaganie rodziny w zakresie jej warunków bytowych oraz funkcji socjalizacyjnej, opartej na przekazie zasad i norm zachowania, przygotowaniu do pełnienia określonych ról społecznych, wprowadzaniu w świat wartości moralnych i kulturowych. Wspólny cel oddziaływań, jakim jest wszechstronny rozwój człowieka w sferze intelektualnej, psychicznej, duchowej i fizycznej, powinien być oparty o spójny system wychowawczy, integrujący wszystkie środowiska: rodzinę, szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze, uczelnie, miejsca pracy, kościoły i związki wyznaniowe. Należy stworzyć program wsparcia rodziny, wykorzystujący skuteczny system poradnictwa skierowanego do rodziny oraz utworzyć internetowe forum wsparcia rodziny.

Spójny program wychowania i profilaktyki, skierowany do dzieci i rodziców oraz usprawnianie działań koordynacyjnych różnych instytucji, w tym publicznych i organizacji pozarządowych, mający na celu rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, sprzyjać będzie realizacji zakładanego priorytetu.

Konieczna jest zatem organizacja pomocy w formie psychologiczno-pedagogicznej, finansowej oraz monitoring efektywności działań. W przypadku rodzin zagrożonych niezbędne jest stworzenie systemu asystenta rodziny. Powyższe wzmacniać będzie wartość rodziny i rolę, jaką pełni w społeczeństwie.

Priorytet – B.6.

Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców

Problemy związane z funkcjonowaniem ochrony zdrowia zależą w dużej mierze od rozwiązań systemowych w sferze zarządzania i finansowania, będących poza zasięgiem Miasta. Procesy związane z wiedzą, kompetencjami w zakresie zarządzania i pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na działalność są możliwe i celowe również w obecnym stanie systemu ochrony zdrowia. Konieczna jest także kontynuacja działań prozdrowotnych, profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień oraz promowanie zdrowego trybu życia. Tego typu działania skutkować powinny podniesieniem świadomości zdrowotnej mieszkańców i poprawą stanu ich zdrowia. Szczególną uwagę należy zwrócić na pojawiające się zagrożenia cywilizacyjne, a w ich wyniku – spadek odporności na stres oraz brak umiejętności radzenia sobie z problemami życiowymi.

Priorytet – B.7.

Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji

Integracja społeczna jest podstawową składową w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego. Należy zwrócić uwagę na wrażliwość społeczną ukierunkowaną na osoby wymagające szczególnej troski, niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie oraz doświadczających przemocy. W obszarze tych działań istotną rolę odgrywać będą organizacje pozarządowe przejmujące, z biegiem czasu, zadania realizowane dotychczas przez instytucje publiczne, w tym samorządowe. Koordynatorem działań pomocowych, integracyjnych, a także kulturalnych oraz w szerokim pojęciu edukacyjnych jest i będzie działające już Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych, a także nowe inicjatywy, jak np. centrum wolontariatu. Koniecznym stanie się stworzenie systemu wczesnego wspomagania dla dzieci szczególnej troski i ich rodzin.

8.2.2. Kierunki działań

B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej

B.1.1. Wspieranie i promowanie aktywności społeczności lokalnych i działań rad osiedli

Promowanie inicjatyw lokalnych utworzonych w postaci centrów aktywności lokalnej poprzez organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, których celem jest integracja społeczna w lokalnym środowisku i poprzez to kreowanie tożsamości lokalnej. Mogą to być różnego rodzaju działania o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i wychowawczym, jak również zajęcia rekreacyjne i sportowe. W przypadku woli wyrażonej przez lokalne społeczności władza samorządowa zorganizuje wybory do rad osiedlowych.

B.1.2. Kształtowanie lokalnej tożsamości w ramach współpracy między administracją, przedsiębiorcami, instytucjami non-profit, uczelniami

Lokalna tożsamość i jej kształtowanie to obowiązek wspólnego działania najważniejszych podmiotów funkcjonujących w sferze administracji, życia społecznego, gospodarczego, edukacyjnego, kulturalnego. Szczególne miejsce i rola spoczywa tu na uczelniach. To one powinny być kreatorem i propagatorem takiej współpracy tym bardziej, że powstaje coraz więcej otwartych obszarów możliwego współdziałania.

B.1.3. Wspieranie mniejszości narodowych

Ważnym elementem jest budowa Miasta jako centrum wymiany między Wschodem i Zachodem we wszystkich dziedzinach życia, jego promieniowanie na wschód, kształtowanie otwartości mieszkańców na problemy mniejszości. Działania powinny dotyczyć zwiększenia wysiłku na rzecz wychowania dzieci i młodzieży z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego kraju i mniejszości narodowych oraz wyznaniowych zamieszkujących region.

B.1.4. Białystok jako pomost między Wschodem a Zachodem

Białystok ma szansę zajęcia strategicznego miejsca jako pomostu między Wschodem a Zachodem oraz stania się jedynym miastem w Polsce kultywującym tradycję jagiellońskiej Rzeczypospolitej wielu narodów. Niezbędne jest organizowanie imprez kulturalnych, sportowych oraz biznesowych (typu targi, wystawy itp.). Dużą wagę należy przykładać do promocji Miasta jako wielokulturowego ośrodka pogranicza w kraju i poza jego granicami. Ponadto, korzystając z bogatego zaplecza naukowego i dydaktycznego, białostockie uczelnie wyższe mogą wystąpić ze wspólną inicjatywą kształcenia w języku angielskim i ewentualnie rosyjskim na nowatorskich kierunkach studiów integrujących studentów i słuchaczy.

B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców

B.2.1. Zwiększanie szans edukacyjnych, w tym podejmowanie szczególnej troski o proces wychowania oraz kształcenia i poprawy warunków nauki dzieci i młodzieży uzdolnionej, niepełnosprawnej oraz wyrównywanie szans zaniedbanych wychowawczo

Wiek szkolny dzieci i młodzieży jest okresem szczególnej wrażliwości, chłonności i aktywności. Wzbudzanie, wspieranie i rozwijanie określonych zainteresowań i zdolności dzieci i uczniów jest równie ważne, jak inne zadania edukacyjne zawarte w programach nauczania. Należy zatem rozpoznawać potrzeby wynikające ze szczególnych możliwości intelektualnych i emocjonalnych ucznia oraz budować prawidłowe relacje w szkole i środowisku. Udział dzieci i młodzieży w kołach zainteresowań, w wybranych zajęciach odbywających się w innej szkole lub uczelni, indywidualny program i tok nauki przyczyni się do szerszego zainteresowania uczestnictwem w olimpiadach, konkursach i turniejach. Miarą jakości kształcenia jest określony poziom wszechstronnego, osobowego rozwoju ucznia, a czynnikiem motywującym postępy powinien być poszerzony system honorowania dobrych wyników stypendiami.

Szeroka pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest nieodzowna w szczególności dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz mającej trudności w nauce i zaniedbanej wychowawczo. Bardzo ważne jest jak najszybsze zdiagnozowanie zaburzeń rozwojowych, problemów zdrowotnych i objęcie opieką dzieci wymagających dodatkowej, zintegrowanej pomocy medycznej, psychologiczno-edukacyjnej i socjalnej. Służyć temu mają zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Szkoły i placówki oświatowe powinny być wzmocnione wsparciem specjalistów, usprawniających proces identyfikacji osób wymagających pomocy, a następnie przeciwdziałanie ich marginalizacji czy społecznemu wykluczeniu.

B.2.2. Doskonalenie warunków dla kształcenia zawodowego, ustawicznego i specjalnego dostosowanego do rynku pracy

Kształcenie zawodowe i ustawiczne na każdym etapie rozwoju osobowego ma na celu stałe podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych kompetencji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie według potrzeb lokalnego rynku pracy. Służyć temu powinno utworzenie branżowych centrów, koncentrujących kształcenie zawodowe, pracujących w oparciu o wysoko kwalifikowaną kadrę pedagogiczną oraz dobrze wyposażoną bazę techno-dydaktyczną, w tym szkół specjalnych. Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego wymaga ponadto budowania jego prestiżu oraz przeciwdziałania negatywnej selekcji do szkół zawodowych poprzez skuteczny system doradztwa i preorientacji zawodowej już na poziomie kształcenia gimnazjalnego.

B.2.3. Tworzenie możliwości rozwoju i uzupełniania kwalifikacji kadry pedagogicznej, administracyjno-obługowej, socjalnej, terapeutycznej i naukowej

Nauczyciele są podstawową grupą społeczną stanowiącą o jakości i skuteczności systemu edukacji. Ich status, kwalifikacje, osobisty przykład i działania przekładają się na efektywność nauczania i wychowywania. Kompetentna kadra nauczycielska umiejętnie wprowadza innowacje i ocenia jej efekty. System kształcenia i rozwoju zawodowego nauczycieli powinien równomiernie rozwijać wiedzę, umiejętności oraz kształtować

pedagogiczne postawy. Każdy nauczyciel powinien traktować powierzone mu zadania nie tylko dydaktyczne, lecz także opiekuńcze i wychowawcze, jako wyznacznik własnej pracy. Wychowywanie dzieci i młodzieży stanowi integralną część pracy pedagogicznej każdego nauczyciela. Bogata oferta doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji adresowana do kadry pedagogicznej, wpisująca się w jej oczekiwania i potrzeby, jest gwarantem skuteczności rozwoju umiejętności nauczyciela we wszystkich sferach jego działalności. Pracownicy administracji i obsługi to bardzo ważna grupa osób kształtująca wizerunek placówki w zakresie jej sprawnego działania instytucjonalnego.

B.2.4. Rozwijanie umiejętności kluczowych ukierunkowanych na przystosowanie absolwenta szkoły do życia zawodowego i osobistego

Postępujący proces globalizacji oraz związany z nim wzrost konkurencyjności gospodarczej krajów coraz bardziej dotyka także polskiej rzeczywistości. Wymusza podejmowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych oraz edukacyjnych. Konieczne stały się inicjatywy związane z inwestowaniem w kapitał ludzki, przeorientowanie dotychczasowego myślenia o człowieku i jego roli na rynku pracy. Aby sprostać nowym wyzwaniom, każdy potencjalny pracownik, oprócz wysokich kwalifikacji zawodowych, powinien posiadać kluczowe kompetencje społeczne. Trafne rozpoznawanie własnych zainteresowań zawodowych, predyspozycji osobowościowych, jak też rozwijanie umiejętności kluczowych, stanowiących podstawę kompetencji społecznych i zawodowych, jest procesem. Wymaga to współpracy przyszłego adepta w danym zawodzie z nauczycielem i doradcą zawodowym, służącymi fachową wiedzą i wsparciem. Niezbędne jest upowszechnianie i wdrażanie usług z zakresu doradztwa zawodowego: preorientacji zawodowej na poziomie szkoły gimnazjalnej, poradnictwa kariery – w szkole ponadgimnazjalnej oraz szerokiej oferty doradczej w kształceniu ustawicznym. Świadomy udział ucznia i słuchacza w procesie edukacji na każdym jego etapie sprzyjać będzie rozwijaniu kluczowych kompetencji, niezbędnych w życiu osobistym i zawodowym.

B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia

B.3.1. Doposażanie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i infrastrukturę techniczną

Odpowiednio wyposażona baza szkoły jest jednym z podstawowych elementów składających się na jakość pracy, a tym samym na jakość kształcenia. Szczególne znaczenie ma podwyższanie jakości pracy szkół poprzez poprawę ich infrastruktury. Służyć temu powinno dążenie do zapewniania standardowej bazy kształcenia ustawicznego i praktycznego, optymalnej infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, modernizacja oraz termomodernizacja obiektów oświatowych, wyposażanie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne, sprzęt komputerowy i oprogramowanie. Umożliwi to nabywanie przez uczniów kompetencji kluczowych w zakresie technik informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych i kwalifikacji zawodowych.

B.3.2. Doskonalenie współdziałania pracodawców, uczelni oraz szkół

Wpływ pracodawców na proces kształcenia powinien być wkomponowany w jego planowanie, organizowanie, realizację oraz ewaluację po to, by do minimum zniwelować rozdzźwięk, jaki występuje w relacji edukacja – rynek pracy. Zapewnienie realizacji tego celu wiąże się z koniecznością wspierania szkół w wypracowaniu zasad i form współpracy na rzecz systemowej komunikacji pracodawców, szkół i uczelni w sferze innowacji i transferu wiedzy – wymiany informacji, usług i zasobów. Efektywne współdziałanie we wdrażaniu innowacji i transferu wiedzy na rzecz dydaktyki i wychowania odbywać się może poprzez opracowywanie autorskich programów nauczania i materiałów dydaktycznych, przekazywanie szkołom nowoczesnych wyrobów i technologii. Włączanie specjalistów – praktyków życia gospodarczego do realizacji procesu dydaktycznego będzie sprzyjać kształceniu uczniów w zakresie nowoczesnych technologii, dostępnych u pracodawców.

B.3.3. Modyfikacja kształcenia tradycyjnego na rzecz kształcenia innowacyjnego i kreatywnego

Cel ten powinien być realizowany poprzez wzbogacanie tradycyjnych metod i form kształcenia o nauczanie kreatywne i innowacyjne. Proces dydaktyczny należy prowadzić zgodnie z zasadami współczesnej dydaktyki, metodami aktywizującymi, kształtującymi techniki twórczego myślenia. Nowatorskie, innowacyjne i kreatywne kształcenie powinno stymulować pytania i zadania zachęcające ucznia do samodzielnych poszukiwań w miejsce dostarczania gotowych odpowiedzi.

B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

B.4.1. Wzrost racjonalności wykorzystania zasobów komunalnych i socjalnych

Istotnym problemem społecznym jest brak odpowiedniej liczby mieszkań socjalnych i komunalnych w stosunku do potrzeb. Konieczne jest zapewnienie czytelnich zasad przyznawania tych mieszkań oraz skierowanie dodatków mieszkaniowych wyłącznie do potrzebujących, co usprawni proces zarządzania mieniem w tym zakresie.

B.4.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom, katastrofom i sytuacjom kryzysowym

Procesy globalizacyjne, a także występujące zagrożenia związane ze zjawiskami cywilizacyjnymi i patologiami społecznymi oraz zagrożenia powodowane siłami natury decydują o konieczności budowy systemów zabezpieczających i reagowania w każdej sytuacji zagrożenia. Skuteczność ich działania, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, to podstawowa miara oceny poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

B.4.3. Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem w Mieście

Działania zabezpieczające nie powinny naruszać warunków demokracji i swobód obywatelskich, czy wkraczać nadmiernie w sferę życia prywatnego i rodzinnego. Konieczne są tu wielokierunkowe działania skierowane na przeciwdziałanie i walkę z przestępczością, zagrożeniami patologiami i zagrożeniami społecznymi. Sprzyjać temu inwestycje

infrastrukturalne, rozbudowana sieć monitoringu, powstawanie instytucjonalnych form działania, typu komórki i centra zarządzania kryzysowego, które dodatkowo wpływają na wzrost poczucia bezpieczeństwa.

B.5. Wspieranie rodzin

B.5.1. Wspomaganie rodziny w jej rozwoju i funkcjach społecznych

Życie społeczne opiera się na rodzinie. Rodzina stanowi pierwszą zasadniczą szkołę człowieczeństwa, rodzice zaś są pierwszymi nauczycielami dzieci. Prawidłowe ich przygotowanie do pełnienia funkcji społecznych powinno stanowić przedmiot szeroko zakrojonych działań nakierowanych na rozwój i wspomaganie. Sprzyjać temu powinna szeroka oferta poradnictwa rodzinnego oraz psychologiczno-pedagogicznego. Pomocne w pełniejszym rozpoznawaniu obszarów wymagających wspomaganie rodziny w jej rozwoju i funkcjach społecznych będą wyniki badań w zakresie świadomości wychowawczej rodziców, zleconych uczelni wyższej.

B.5.2. Wzmacnianie i doskonalenie współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym

Wszechstronny rozwój społeczeństwa nakłada nowe obowiązki na wiele instytucji, w tym na szkoły. Powinny one inspirować i aktywnie włączać się w oddolne inicjatywy społeczne w postaci aktywności lokalnej mieszkańców, życia sportowego i kulturalnego, również poza zajęciami dydaktycznymi. Rodzice powinni aktywnie włączać się w życie szkoły. Służyć temu mogą np. „Szkoły dla Rodziców”, Forum Rodziców, internetowe forum wsparcia wychowawczego rodziców, większe zainteresowanie uczestnictwem dzieci w zajęciach wychowania do życia w rodzinie. Duże możliwości zacieśniania związków szkoły ze środowiskiem stwarzają funkcjonujące w Mieście organizacje pozarządowe. Powinny one swoją ofertą wspomagać funkcję wychowawczą i opiekuńczą szkoły oraz rodziny.

B.5.3. Rozwijanie systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną

Przemiany współczesnej rodziny są procesami nieodwracalnymi, niosącymi wiele pozytywów, ale także zagrożeń. Konsekwencje tych zagrożeń często ponoszą dzieci. Konieczne jest zatem wspieranie rodzin. Szczególne znaczenie ma pomoc względem rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotną rolę pełnić powinna w tym względzie szkoła i profilaktyka. Zasadnicze znaczenie mają instytucje opieki społecznej oraz działające w tym zakresie organizacje pozarządowe, poprzez stosowanie różnych form pomocy dostosowanych do potrzeb, a także działania w zakresie mieszkalnictwa, umożliwiające tworzenie podstawowych warunków bytowych.

B.5.4. Wspieranie systemu instytucji asystenta rodziny

Zasadnicze znaczenie ma system profilaktyki nad dziećmi i rodzinami oraz wspieranie systemu asystentów rodziny. Ważne jest również usprawnianie działań koordynacyjnych różnych instytucji (w tym publicznych i organizacji pozarządowych) mających na celu rozpoznawanie potrzeb rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Kwestią pierwszoplanową jest

także organizacja pomocy w różnych formach oraz monitoring efektywności działań mierzony głównie usamodzielnianiem się.

B.5.5. Wypracowanie i wspieranie systemu budownictwa społecznego

Tworząc system wspierania rodzin w najtrudniejszej sytuacji materialnej należy dążyć do zapewnienia jak największej liczbie rodzin godziwych warunków mieszkaniowych, poprzez rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego, zwiększania liczby mieszkań na wynajem z przeznaczeniem na zaspokajanie celów socjalnych oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego w Mieście. Rodziny w trudnej sytuacji materialnej i społecznej powinny być objęte pomocą kompleksową. Wprowadzenie takiego systemu pozwoli uniknąć tworzenia się patologicznych dzielnic.

B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców

B.6.1. Kontynuacja działań prozdrowotnych i profilaktycznych

Problemy związane z funkcjonowaniem ochrony zdrowia zależą w dużej mierze od rozwiązań systemowych w sferze zarządzania i finansowania, leżących poza zasięgiem Miasta. Natomiast powinny być podejmowane i kontynuowane działania zmierzające do kształtowania prozdrowotnego stylu życia społeczeństwa, tworzenia środowiska życia, pracy i nauki, sprzyjającego zdrowiu oraz aktywizowania jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych do działań na rzecz zdrowia. Służyć temu będzie m.in. realizacja Narodowego Programu Zdrowia.

B.6.2. Inicjowanie rozwiązań adekwatnych do zmian demograficznych

Analizując długookresowe trendy demograficzne Miasto powinno inicjować działania mające na celu zaspokojenie potrzeb społecznych poszczególnych grup wiekowych mieszkańców.

B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji

B.7.1. Zwiększenie efektywności działania pomocy społecznej

Działania z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej, oprócz ich kontynuacji realizowanej przez instytucje sektora publicznego, sukcesywnie powinny być przejmowane przez wyspecjalizowane organizacje pozarządowe. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że szczególnie w zakresie pomocy społecznej organizacje pozarządowe osiągają lepsze wyniki w realizacji powierzonych im zadań.

B.7.2. Stworzenie systemu wczesnej interwencji w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej, zawodowej i edukacji

Integracja społeczna rozumiana jako działania skierowane głównie do osób i rodzin szczególnej troski, osób niepełnosprawnych, osób wykluczonych społecznie, czy doświadczających przemocy jest miarą dojrzałości społecznej i stanowi obowiązek Miasta i jego mieszkańców względem tych grup i osób. Konieczne są w tym zakresie zarówno działania wczesnie wykrywające sytuacje problemowe, jak i profilaktyczne, rehabilitacyjne i wspierające. Celem takich działań powinna być tak daleka jak to tylko możliwe integracja osób szczególnej troski z całym społeczeństwem w każdym elemencie życia społecznego.

B.7.3. Utworzenie systemu informacji o osobach szczególnej troski, propagowanie wrażliwości społecznej i tolerancji

Podstawowe znaczenie ma tu koordynacja funkcjonowania różnych instytucji i organizacji zarówno publicznych, jak i organizacji pozarządowych we wszystkich obszarach działania względem osób i rodzin potrzebujących wsparcia i pomocy. Potrzebne mogą okazać się formy instytucjonalne koordynujące działania, typu istniejącego Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych, czy nowe – typu centrum wolontariatu i inne. Koordynacja dotyczyłaby badania, rozpoznawania i diagnozowania potrzeb w zakresie pomocy, kwalifikacji i organizacji świadczeń, kontroli i wnioskowania w powyższych zakresach. Działania takie sprzyjać będą precyzji diagnozowania sytuacji, doborowi odpowiednich form pomocy, nienakładaniu się świadczeń różnych instytucji oraz skuteczności finansowania działań pomocowych, a także poprawności wnioskowania i budowy skutecznego systemu na kolejne lata.

B.7.4. Rozwijanie systemu wsparcia osób w sytuacji kryzysowej i doświadczających przemocy

Istotnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim mieszkańcom jest dążenie do zbudowania spójnego systemu funkcjonowania ośrodków służących pomocą osobom dotkniętym przemocą lub innymi sytuacjami kryzysowymi w rodzinie lub społeczeństwie.

8.3. Cel strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego**C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy**

Powyższy cel strategiczny opiera się na mocnych stronach Miasta związanych z zasobami pracy, potencjałem szkolnictwa wyższego, rozwiniętymi sektorami przemysłowymi oraz szansami związanymi z nadzieją na napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), korzystnymi procesami demograficznymi, rosnącym rynkiem produktów i usług cyfrowych. Realizacja celu bezpośrednio przyczyni się do realizacji podstawowego oczekiwania mieszkańców Miasta, za jakie można – w świetle badań i konsultacji społecznych – uznać tworzenie miejsc pracy.

Realizacja celu strategicznego nastąpi poprzez realizację 4 priorytetów.

8.3.1. Priorytety**Priorytet – C.1.****Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP**

Priorytet ten jest wyrazem potrzeby przeciwdziałania podstawowym słabościom gospodarki Miasta, w której sektor MSP odgrywa rolę kluczową. Niskie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, niedostateczne inwestycje w nowe maszyny i technologie, niska innowacyjność i międzynarodowa konkurencyjność przedsiębiorstw, niedostateczny poziom przedsiębiorczości przejawiający się niską liczbą podmiotów gospodarczych, niedobory źródeł finansowania – szczególnie mikro i małych firm, słabości systemu wsparcia MSP, wszystkie te negatywne aspekty gospodarki Miasta muszą spotkać się z aktywną polityką władz, zmierzającą do ograniczania ich negatywnego oddziaływania na długofalowe tempo rozwoju.

Priorytet – C.2.**Rozwój innowacyjnej gospodarki**

Priorytet ten wynika ze zidentyfikowanych mocnych stron gospodarki Miasta, w kontekście procesów zmian współczesnej gospodarki światowej, związanych z rosnącą rolą wiedzy i innowacji jako kluczowych czynników konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów. Zasadnym jest w tym kontekście wykorzystanie najważniejszego atutu Miasta, jakim jest duża liczba osób z wykształceniem wyższym. Także wysoka jakość życia może przyciągać osoby o wysokich kwalifikacjach. Niezbędne jest szersze wykorzystanie potencjału szkolnictwa wyższego, szczególnie w kontekście rozwiniętych sektorów przemysłowych, jak: spożywczy, maszynowy, sprzętu medycznego, bielizniarski. Nie wolno nie wykorzystywać także już rozpoczętych działań w zakresie innowacyjnej gospodarki, do jakich należy zaliczyć: utworzenie Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku oraz budowę Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego. Do mocnych stron, na których opiera się priorytet, trzeba dodać szanse w otoczeniu jako przesłankę jego wyboru. Wśród szans zidentyfikowano bowiem możliwości napływu inwestycji

zagranicznych, które mogą zdynamizować procesy innowacyjne w gospodarce Miasta oraz rosnący rynek produktów i usług cyfrowych (niezależny od lokalizacji). W kontekście ogólnych zmian gospodarczych, w tym związanych ze zidentyfikowanymi zagrożeniami (wzrost kosztów, globalizacja, wzrost konkurencji), w istocie nie ma alternatywy dla innowacyjnego kierunku rozwoju gospodarki Miasta.

Priorytet – C.3.

Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych

Priorytet opiera się na mocnych stronach i szansach. Mocna strona Białegostoku, jaką są zasoby pracy, zyskuje na znaczeniu także w oparciu o szansę, jaką dla Miasta staje się wyczerpywanie zasobów wykwalifikowanej pracy w innych bardziej rozwiniętych aglomeracjach. Generalnie obserwuje się zjawisko nasycenia bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi (BIZ) zachodniej części kraju i tendencję do ich większego napływu do części wschodniej. W długim okresie zachętą dla inwestorów mogą być korzystne procesy demograficzne na tle innych miast w Polsce. Bezpośrednio natomiast Białystok będzie zyskiwał na atrakcyjności dzięki poprawie infrastruktury drogowej i zewnętrznym połączeniom komunikacyjnym oraz rosnącej chłonności gospodarek wschodnich, związanej także z poprawą relacji UE w ramach współpracy wschodniej. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych musi uwzględniać pozostałe mocne strony Miasta, takie jak w szczególności rozwinięte sektory przemysłowe: spożywczy, maszynowy, sprzętu medycznego, bieliźniarski; potencjał szkolnictwa wyższego, istnienie Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku i powstającego Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz korzystną lokalizację dla niektórych sektorów jak: handel, przemysł spożywczy, drzewny, meblarski.

Priorytet – C.4.

Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

Powyższy priorytet opiera się na szansach. Zakłada się, iż będzie następować rozwój gospodarek wschodnich, poprawiający chłonność ich rynków. Poprawa infrastruktury drogowej i zewnętrznym połączeniom komunikacyjnym stworzą szansę na przekształcenie Białegostoku w ważny węzeł transportowy i gospodarczy – łączący UE z krajami wschodnimi. Korzystne tendencje w relacjach Polski z krajami wschodnimi, dające potencjał na rozwój współpracy, powinny być wykorzystywane szczególnie w Białymstoku w kontekście powiązań gospodarczych, ale także naukowych i społecznych.

8.3.2. Kierunki działań

C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP

C.1.1. Rozwój systemu usług wsparcia MSP

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości powinno być realizowane poprzez zapewnienie dostępu na preferencyjnych warunkach do: źródeł kapitału, usług doradczych oraz usług szkoleniowych. W Mieście szczególnie ważne jest zapewnienie doradztwa w zakresie prowadzenia działalności eksportowej oraz rynku unijnego. Doradztwo powinno być realizowane także w oparciu o stworzenie platformy informatycznej zawierającej oferty programów i usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu (z możliwością aplikowania on-line).

C.1.2. Stworzenie i wdrożenie strategii rozwoju oraz wspieranie konkurencyjności wiodących i najbardziej innowacyjnych sektorów gospodarki Miasta

Osiągnięcie powyższego będzie możliwe poprzez promowanie idei współpracy, na przykład przez tworzenie się klastrów. Środowisko podmiotów gospodarczych powinno dążyć do współpracy, tworzenia więzi i współdziałania. Istotnym jest wzmacnianie klastrów i promowanie dobrowolnej kooperacji przedsiębiorstw, jednostek naukowych, edukacyjnych i innych instytucji, celem uzyskania korzyści wynikających z sieciowej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i otoczeniem naukowo-badawczym.

C.1.3. Rozwój lokalnych instytucji finansowych

Dla realizacji tego działania należałoby przygotować instrumenty ułatwiające dostępność do wsparcia finansowego dla przedsiębiorców, tzw. system gwarancji (fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych, fundusze venture capital) oraz zapewnić wsparcie instytucjonalne i kapitałowe powstających funduszy poręczeń i pożyczkowych. Istotne jest pozyskanie do realizacji tego celu partnerów na przykład z samorządów z obszaru metropolitalnego czy Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego.

C.1.4. Promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży

Zapewnienie realizacji tego działania powinno przejawiać się wsparciem i promowaniem inicjatyw pobudzających przedsiębiorczość wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i wyższych. Zakłada się szersze uwzględnienie zagadnień z obszaru przedsiębiorczości w ramach zajęć szkolnych, jak i organizację szeregu przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość w Mieście (olimpiady wiedzy, konkursy, upowszechnianie dobrych praktyk).

C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki

C.2.1. Wsparcie innowacyjności

Niezwykle istotne jest zapewnienie odpowiedniej bazy technicznej dla rozwoju sektora wysokich technologii poprzez rozwój infrastruktury innowacyjności (tworzenie parków naukowo-technologicznych, inkubatorów technologicznych, centrów transferu technologii i innych, które będą miejscami spotkań nauki z gospodarką, zapewniającymi powstanie nowych miejsc pracy oraz związanymi z nowymi technologiami). Kluczowym przedsięwzięciem będzie realizacja projektu Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, w tym jego rozwijanie w kolejnych etapach.

C.2.2. Tworzenie warunków do większego zaangażowania uczelni wyższych w procesy innowacyjne w gospodarce

Jednym z warunków rozwoju gospodarki jest jej innowacyjność, zdolność wdrażania nowych technologii, transfer wiedzy (know-how), wdrażanie nowych rozwiązań. Należałoby położyć nacisk na promowanie współpracy nauki z biznesem, szczególnie w ramach wiodących technologii, takich jak: technologie informatyczne, nanotechnologie, biotechnologie. Niezbędne jest zainicjowanie działań promujących innowacje, które powinno polegać na promowaniu innowacyjności w społeczeństwie, dobrych praktykach, organizowaniu seminariów itp.

C.2.3. Usprawnianie administracji publicznej poprzez informatyzację

Realizacja tego kierunku będzie polegać na upowszechnianiu i rozszerzaniu katalogu spraw załatwianych drogą elektroniczną: zapewnienie wysokiej jakości usług świadczonych zdalnie poprzez integrację systemów dziedzinowych w oparciu o referencyjne zbiory danych i referencyjną mapę GIS; zapewnienie niezawodności funkcjonowania systemu informatycznego Miasta na drodze zastosowania nowych rozwiązań sprzętowych, software'owych oraz organizacyjnych; rozwój mechanizmów wymiany informacji pomiędzy systemem informatycznym Urzędu a zewnętrznymi systemami teleinformatycznymi podmiotów realizujących zadania publiczne, w tym z platformą ePUAP.

C.2.4. System finansowania innowacji

Powyższy kierunek działania może być realizowany w oparciu o procedury przygotowujące i powierzające zadania do realizacji w oparciu o dostępne instrumenty prawno-finansowe, jak również o indywidualnie opracowane projekty realizacji przedsięwzięć tj.: venture capital, seed-capital, kredyty innowacyjne, program tzw. wędki technologicznej. W przypadku tego kierunku działaniem szczególnie ważnym będzie współpraca z centralnymi instytucjami zajmującymi się finansowaniem badań i rozwoju, jak też z uczelniami wyższymi oraz firmami innowacyjnymi.

C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych

C.3.1. Kompleksowe przygotowanie i oferowanie na korzystnych dla inwestorów warunkach terenów inwestycyjnych

Konieczne jest stworzenie skoordynowanego, a nie interwencyjnego systemu przygotowywania miejskich terenów inwestycyjnych, począwszy od zasobu terenów gminnych poprzez przygotowanie planistyczne (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy), po udostępnienie komunikacyjne i infrastrukturalne. Wypracować należy również system pomocy w nawiązywaniu kontaktów w relacji inwestor – osoba fizyczna – właściciel gruntów cennych inwestycyjnie. Konieczne jest również stworzenie zespołu osób odpowiedzialnych za podtrzymywanie kontaktów zewnętrznych wypracowanych w wyniku m.in. zagranicznych wizyt i spotkań władz Miasta, jako działań promocyjnych oraz służących wymianie informacji gospodarczych w celu pozyskania konkretnych inwestorów.

C.3.2. Współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi oraz instytucjami rynku pracy w kierunku dostosowania działalności edukacyjnej pod kątem potrzeb inwestorów

Aby przyciągnąć kapitał zewnętrzny (krajowy i zagraniczny), istotna jest dostępność do wykwalifikowanych kadr. Niezbędne staje się więc wyzwolenie inicjatywy służącej poprawie posiadanych lub uzyskaniu nowych kwalifikacji zawodowych, a także uelastycznieniu systemu kształcenia na wyższych uczelniach. Należy włączać instytucje edukacyjne, w tym uczelnie wyższe w proces pozyskiwania inwestorów zewnętrznych i dostosowywania do ich potrzeb oferty edukacyjnej.

C.3.3. Rozwój Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku

Nadrzędnym kierunkiem działania powinno być tworzenie jak najlepszych warunków do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych oraz zwiększanie stopnia efektywności wykorzystywania potencjału gospodarczego, w tym zasobów ludzkich poprzez tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. Funkcjonowanie Strefy to istotny element wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego.

C.3.4. Pozyskiwanie inwestorów na podstawie szerokiej, wspólnej oferty kształtowanej na bazie aglomeracji białostockiej oraz zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów w ramach Biura Obsługi Inwestora

Działania powyższe powinny polegać na promocji możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta wśród potencjalnych inwestorów oraz na zapewnieniu nie tylko informacji, ale również koordynacji procesu inwestycyjnego, we współpracy ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Białymstoku, innymi organami administracji publicznej, szkołami i uczelniami wyższymi, instytucjami otoczenia biznesu. Realizacja tego kierunku działania będzie możliwa poprzez stworzenie wspólnej platformy informacyjnej. Ważna będzie również troska o profesjonalne przygotowanie terenów inwestycyjnych Miasta poprzez dokumenty planistyczne oraz wyposażanie wybranych terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną. Należy dążyć do wypracowywania wspólnej oferty inwestycyjnej obszaru metropolitalnego, która byłaby w stanie zaspokoić bardzo

zróżnicowane oczekiwania poszczególnych inwestorów, zarówno pod względem dostępu do terenów, jak i kadry oraz infrastruktury.

C.3.5. Rozwój SIP/GIS (System Informacji Przestrzennej)

Kolejne warstwy informacyjne mapy pozwolą na poprawę jakości podejmowanych decyzji gospodarczych oraz poprawią jakość usług świadczonych przez jednostki administracji publicznej. Szczególna troska o aktualność danych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Białegostoku, Studium hydrograficzne, Studium transportowe, Ekofizjografia itp.) ułatwi przedsiębiorcom przeprowadzanie analiz związanych z planowanymi inwestycjami oraz pogłębi wiedzę na temat wspieranych kierunków rozwoju Miasta. Opracowanie i wdrażanie mechanizmów wymiany danych pomiędzy systemem GIS a systemem zarządzania zasobem geodezyjnym pozwoli na osiągnięcie wysokiej aktualności informacji prezentowanych przez GIS. Rozszerzenie mapy na obszar metropolitalny poprawi atrakcyjność inwestycyjną całego subregionu oraz wpłynie korzystnie na pozycję inwestycyjną Miasta.

C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

C.4.1. Rozwój współpracy partnerskiej z miastami ze Wschodu

Współpraca zagraniczna będzie, jak dotychczas, traktowana jako najskuteczniejszy sposób promocji Miasta poza granicami kraju. Uwaga powinna być skoncentrowana na takich kwestiach, jak: pozyskiwanie inwestycji, rozwój turystyki, wymiana kulturalna czy edukacyjna. W dalszym ciągu należy brać czynny udział w misjach gospodarczych oraz spotkaniach z partnerami zagranicznymi. W dalszym ciągu powinno się przywiązywać wielką wagę do wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania samorządu i wykorzystania nowych technologii w inwestycjach samorządowych. Należy stwarzać warunki do współpracy samorządów gospodarczych i innych organizacji międzynarodowych.

C.4.2. Rozwój współpracy gospodarczej, naukowo-technologicznej oraz kapitałowej w układzie Wschód – Zachód

Realizacja tego kierunku działania powinna być nastawiona na wzmacnianie więzi między polskimi i wschodnimi przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi, instytucjami otoczenia biznesu. Białystok, ze względu na swoje położenie, powinien aspirować do miana centrum współpracy gospodarczo-finansowej i naukowej, ośrodka wymiany handlowej oraz miejsca organizacji imprez o randze międzynarodowej.

C.4.3. Wsparcie wchodzenia przedsiębiorstw na rynki wschodnie

Należałoby udzielać poparcia inicjatywom i działaniom sprzyjającym organizacji targów, misji handlowych, forów gospodarczych, konferencji i innych przedsięwzięć w celu nawiązywania i umacniania kontaktów gospodarczych.

8.4. Cel strategiczny w obszarze kultury, sportu i turystyki

D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej

Powyższy cel strategiczny wynika z całokształtu uwarunkowań zbadanych w ramach analizy SWOT. Opiera się na mocnych stronach Miasta, związanych z potencjałem i aktywnością środowisk twórczych i sportowych, potencjałem dotyczącym różnorodności atrakcji turystycznych, dających wielostronne możliwości rozwoju usług turystycznych, a także z działalnością instytucji samorządowych, skutecznie kreujących przede wszystkim wydarzenia kulturalne w Mieście oraz nowe produkty turystyczne. Od poziomu atrakcyjności Miasta w sferze kultury, sportu i turystyki zależy to, czy wykorzysta ono szanse związane z powyższymi atutami Miasta w stosunku do jego otoczenia oraz szanse znajdujące się w otoczeniu: walory kulturowe i przyrodnicze, przygraniczne położenie, realną możliwość funkcjonowania w charakterze ponadregionalnego centrum, a także możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania celów strategicznych. Dotychczas, co wskazuje analiza słabych stron Miasta i zagrożeń, oferta kulturalna, sportowa, turystyczna i rekreacyjna Miasta nadal jest zbyt mało atrakcyjna (zarówno dla wewnętrznych, jak i zewnętrznych odbiorców) i zbyt mało dostępna (w obu wspomnianych aspektach), by zapewnić Miastu wysoką trwałą renomę w kraju i za granicą, przyciągnąć większą liczbę inwestorów, a zwłaszcza, co jest kluczowym zagadnieniem, spełnić oczekiwania mieszkańców Miasta, za jakie w tym kontekście można uznać chęć zaspokojenia potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych, chęć prowadzenia aktywnych stylów życia oraz tworzenie miejsc pracy zwłaszcza związanych z realizacją usług turystycznych.

Realizacja celu strategicznego nastąpi poprzez realizację sześciu priorytetów.

8.4.1. Priorytety

Priorytet – D.1.

Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej

Powyższy priorytet z jednej strony opiera się na wykorzystaniu mocnych stron Miasta, którymi są aktywność instytucji samorządowych w sferze kultury i sportu oraz dynamika działań wybranych środowisk twórczych, z drugiej zaś na dążeniu do przeciwdziałania słabościom związanym z niedostateczną infrastrukturą w sferze kultury, rozproszeniem i efemerycznością środowisk twórczych w Mieście, problemami lokalowymi, drenażem środowisk twórczych przez inne ośrodki kulturalne oraz niezadowalającym stanem technicznym obiektów historycznych. Problemem jest także ograniczony poziom uczestnictwa mieszkańców Miasta w jego życiu kulturalnym oraz niedostateczny przepływ informacji o wydarzeniach kulturalnych. Przeciwdziałanie tym problemom wymaga aktywnej polityki Miasta, co wydaje się o tyle ułatwione, że Miasto od pewnego czasu aktywnie kreuje swoje życie kulturalne. Realizacja priorytetu okazuje się zatem kontynuacją polityki prowadzonej przez władze Miasta.

Priorytet – D.2.

Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym

Priorytet ten jest wyrazem potrzeby przeciwdziałania zagrożeniu, którym jest nierozpoznawalność Miasta jako miejsca imprez kulturalnych o najwyższym krajowym względnie międzynarodowym prestiżu. Dzieje się tak mimo obfitości wydarzeń kulturalnych w Mieście, a także mimo istnienia wyróżniających się aktywnych środowisk artystycznych. Oznacza to, że mocne strony Miasta w sferze kultury nie są wykorzystywane w sposób należyty.

Wykreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym jest szczególnie istotne z perspektywy wizerunku Miasta jako miejsca o wielkich tradycjach związanych z różnorodnością kulturową, bogactwem dziedzictwa w tej sferze i bogactwem różnorodnych tradycji etnicznych. W tej sytuacji konieczne wydaje się, by Białystok był rozpoznawalny jako Miasto stanowiące prestiżowe centrum kulturalne.

Realizacja priorytetu pozwoli na wykorzystanie mocnych stron Miasta w sferze kultury: umożliwi dalszy wzrost aktywności instytucji samorządowych, zdynamizuje działania środowisk twórczych pozwalając na wykorzystanie ich potencjału, przyczyni się również do kontynuacji i usprawnienia budowy prestiżowych kulturalnych produktów turystycznych, pozwoli na wykorzystanie nowych instytucji i inicjatyw, m.in. Centrum im. L. Zamenhofa.

Priorytet – D.3.

Tworzenie regionalnego centrum turystycznego

Priorytet ten opiera się na mocnych stronach i szansach Białegostoku związanych z różnorodnością atrakcji turystycznych w Mieście, jego kapitałem wynikającym z istnienia relatywnie silnego i zróżnicowanego środowiska akademickiego, a także z możliwością pełnienia funkcji regionalnego centrum turystycznego w kontekście jego otoczenia, dysponującego wysokimi i różnorodnymi walorami, a zarazem posiadającego relatywnie słabą infrastrukturę. Istnieje wiele potencjalnych kierunków rozwoju turystyki. Turystyka kongresowa ma możliwości rozwoju ze względu na silne środowisko akademickie w Mieście oraz przygraniczne położenie preferujące Białystok jako miejsce spotkań podmiotów gospodarczych z kraju z analogicznymi podmiotami z Europy Wschodniej. Rozwój turystyki kulturowej wynika z obfitości obiektów dziedzictwa kulturowego w Białymstoku i okolicznych miejscowościach, jak Tykocin, Supraśl, Choroszcz i inne. Możliwości rozwoju turystyki przyrodniczej wynikają z faktu, że województwo podlaskie jest najcenniejszym przyrodniczo regionem w Europie, posiadającym ostatnie nieprzekształcone środowiska i ekosystemy, wyjątkowo cenne obszary chronione, a także ostatnie ostoje wielu gatunków flory i fauny przy najwyższym w Europie poziomie różnorodności biologicznej. Natomiast rozwój turystyki sportowej jest dążeniem do wykorzystania szansy, jaką stanowi aktywność środowisk sportowych w Mieście.

Priorytet – D.4.

Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej

Z badań przeprowadzonych na potrzeby budowy niniejszej Strategii wynika, że jednym z kluczowych oczekiwań mieszkańców Miasta jest tworzenie nowych miejsc pracy. Mogą one być tworzone również w sferze turystyki i kultury. Słabość Miasta stanowi niewielka liczba przedsiębiorców prywatnych działających w tych obszarach, co oznacza niski poziom przedsiębiorczości. Pobudzanie przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki wymaga aktywnej polityki władz Miasta, które powinny wspierać inicjatywy w tej dziedzinie.

Priorytet – D.5.

Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej

Priorytet ten wynika z chęci przeciwdziałania słabym stronom Miasta związanym z ograniczonym poziomem zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych mieszkańców, który to problem jest akcentowany we wszystkich badaniach opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Poprawa infrastruktury rekreacyjnej należy do najczęściej głoszonych postulatów. Tymczasem od zapewnienia realizacji tych potrzeb zależy w dużym stopniu poziom jakości życia białostoczan. Zły stan infrastruktury rekreacyjnej pozostaje w dodatku w sprzeczności z zewnętrznym wizerunkiem Miasta, którego elementami są właśnie jakość życia, niezmiennione środowisko, wizerunek Miasta – stolicy „Zielonych Płuc Polski” oraz tradycje szkolnictwa medycznego. Wymaga to konsekwentnego działania na rzecz podnoszenia walorów rekreacyjnych przestrzeni miejskiej.

Realizacja priorytetu wiąże się także z bardziej ogólnym trendem społecznym, którym jest generalnie wzrost zainteresowania aktywnymi i zdrowymi stylami życia. Z racji swojego położenia oraz wizerunku Miasto jest w naturalny sposób predysponowane do pełnienia takich ról. Wysoki poziom możliwości realizacji takich ambicji życiowych przez jednostki stanowi także szansę ograniczenia niekorzystnych dla Miasta trendów demograficznych. Uczyni również Miasto atrakcyjnym w oczach jego gości.

Priorytet – D.6.

Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym

Priorytet ten wynika z szansy Miasta, jaką jest niski poziom aktywności w sferze sportu innych wiodących ośrodków Polski Wschodniej. To w połączeniu z aktywnością środowisk sportowych, znaczną liczbą sekcji sportowych, wśród nich także sekcji niszowych oraz z proekologicznym i prozdrowotnym wizerunkiem Miasta może stworzyć sytuację, w której Białystok stanie się znany jako sportowe centrum o ponadregionalnym znaczeniu, a nawet jako swoista stolica Polski Wschodniej w sferze sportu. To z kolei da możliwość bardziej intensywnego rozwoju turystyki sportowej, co stanowi element priorytetu D.4. Realizacja tego priorytetu przełoży się na przyspieszony wzrost społeczno-gospodarczy.

8.4.2. Kierunki działań

D.1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej

D.1.1. Stwarzanie warunków do aktywizacji społeczności Miasta w sferze kultury i wzrostu jej uczestnictwa w kulturze

Ten kierunek działań ma na celu doprowadzenie do wzrostu uczestnictwa w kulturze mieszkańców Miasta, promocję dorobku kulturowego Miasta wśród jego mieszkańców oraz inspirowanie inicjatyw społecznych w sferze kultury. Wśród propozycji działań należy wymienić między innymi: promocję kultury wśród mieszkańców, wspieranie działań wyrównujących szanse uczestnictwa w kulturze osób niepełnosprawnych, wykorzystanie przestrzeni publicznej do przedstawienia dorobku środowisk twórczych, aranżowanie wydarzeń teatralnych na rynku miejskim, koncerty i występy miejscowych zespołów, kabeletów, teatrów na scenie rynku miejskiego. Istotnym aspektem tego kierunku działania jest inspirowanie poprawy dostępu do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Brak rzetelnej informacji wynika zwłaszcza z ograniczonego zainteresowania mediów kulturą. Wśród propozycji wymieniono inspirowanie powstania pisma kulturalnego, a także tworzenie osiedlowych centrów kultury, które będą spełniać stymulującą rolę w sferze kulturalnej mieszkańców osiedli; może ono przy tym dokonywać się nie tylko w ramach realizacji zadań własnych samorządu miejskiego, ale też we współpracy z innymi podmiotami, zwłaszcza organizacjami pozarządowymi.

D.1.2. Wspieranie środowisk twórczych i promocja dokonań lokalnych twórców

Ten kierunek działań ma na celu wsparcie wzrostu aktywności środowisk twórczych oraz wykorzystanie ich różnorodności i potencjału dla budowy silnego wizerunku Miasta jako centrum kulturalnego. W szczególności chodzi o wsparcie młodych środowisk artystycznych, które stanowią podstawę budowy przyszłej renomy Miasta w sferze kultury. Istotne jest też wspieranie nieinstytucjonalnych grup teatralnych, a także innych środowisk współtworzących kulturę niezależną i alternatywną w Mieście. Równie ważne jest wspieranie środowisk trwale funkcjonujących w Mieście, mających swoje tradycje i od wielu lat wpisujących się w życie kulturalne Miasta (np. środowiska literackie). Miasto powinno także zaangażować się w promocję osiągnięć lokalnych twórców, ponieważ przyczynia się to do poprawy wizerunku Miasta jako ośrodka kulturalnego i wzrostu jego roli w życiu kulturalnym kraju i Unii Europejskiej, a także do popularyzacji Białegostoku jako kulturowego „łącznika” między zachodem i wschodem Europy.

D.1.3. Wykorzystanie potencjału szkolnictwa artystycznego i środowiska akademickiego do rozwoju funkcji kulturalnych Miasta

Jest to wykorzystanie mocnej strony Miasta, którym jest istnienie szkolnictwa artystycznego (szkoły i uczelnie artystyczne), a także wysoki poziom aktywności społeczności akademickiej w sferze kultury. Środowiska akademickie kreują szereg wydarzeń kulturalnych w Mieście. Wiele z nich ma utrwalone miejsce i renomę w życiu kulturalnym Białegostoku. Ponadto, wykorzystanie potencjału szkolnictwa artystycznego pozwoli zapobiec pogłębianiu się procesu drenażu lokalnych środowisk twórczych przez inne ośrodki kulturalne.

D.1.4. Konsolidacja środowisk twórczych oraz inspirowanie powstania struktur sieciowych i klastrowych w sferze kultury

Bardzo istotne dla rozwoju kultury w Mieście jest przeciwdziałanie rozproszeniu środowisk twórczych i skupienie wsparcia finansowego ze strony Miasta na tych projektach kulturalnych, które tworzą trwałą dodatkową wartość w sferze kultury i pozwolą na wzrost prestiżu Miasta. Wśród propozycji działania można wymienić między innymi tworzenie zintegrowanych struktur i powiązań analogicznych do klastrów i organizacji sieciowych (klastr kulturalny, centrum organizacji kulturalnych itd.).

D.1.5. Budowa i adaptacja nowych obiektów na cele kultury, poprawa stanu istniejącej infrastruktury oraz powiększanie zbiorów i powierzchni wystawienniczej

Ten kierunek działania wynika z relatywnie niskich zasobów dóbr kultury, którymi dysponują instytucje kulturalne, z problemów lokalowych środowisk twórczych oraz instytucji, w tym tak znaczących, jak Galeria „Arsenał” i Książnica Podlaska oraz z dostrzegalnego w ostatnich latach trendu do zagospodarowywania na cele kulturalne obiektów miejskich. Chodzi o zwiększanie finansowania istniejącej infrastruktury kulturalnej, budowę i adaptację nowych obiektów na cele kultury, powiększanie zbiorów (kolekcji) i powierzchni wystawienniczej. Wśród propozycji konkretnych działań można wymienić przede wszystkim nowe siedziby dla Galerii „Arsenał” oraz Książnicy Podlaskiej, utworzenie Muzeum Łalki (muzeum Sztuki Łalkowej), utworzenie Muzeum Dziedzictwa Kulturowego. Muzea te odzwierciedlałyby istnienie szczególnie ważnych form życia kulturalnego w Mieście. Istotnym aspektem tego kierunku działań jest także tworzenie osiedlowych centrów lokalnej aktywności w sferze kultury.

D.1.6. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego

Jest to działanie mające na celu wzrost rozpoznawalności Miasta jako centrum kultury oraz centrum turystyki kulturowej. Miasto charakteryzuje różnorodność atrakcji kulturowych, lecz obecnie nie może ona być należycie wykorzystana ze względu na zły stan techniczny wielu obiektów historycznych. Również poziom wiedzy o dziedzictwie kulturowym Miasta jest niezadowalający. Dlatego należy podjąć działania mające na celu poprawę standardów ochrony spuścizny kulturowej. Chodzi nie tylko o ochronę zabytków kultury materialnej, ale także o dziedzictwo związane z tradycjami kulturowymi, z twórczością artystów wywodzących się z Białegostoku, a także o poprawę dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym poprzez wsparcie inicjatyw wydawniczych, wystawienniczych, edukacyjnych itd.

D.1.7. Edukacja kulturalna mieszkańców

Ten kierunek działania sprzyja aktywizacji społeczności Miasta w sferze kultury oraz stwarza warunki do trwałego korzystania z istniejącej i nowo powstałej infrastruktury kulturalnej. Poza tym, działania edukacyjne zapewniłyby lepsze wykorzystanie potencjału, który posiadają instytucje miejskie oraz organizacje działające w sferze kultury. Byłaby to też kontynuacja dotychczas prowadzonych zadań. Działania edukacyjne przyczyniają się nie tylko do rozwoju osobowościowego i wzrostu jednostkowych aspiracji, ale także inspirować wzrost przedsiębiorczości w sferze kultury, wzrost uczestnictwa w kulturze i wzrost aktywności społeczeństwa w tej sferze.

D.1.8. Rozwój infrastruktury dla imprez masowych

Ten kierunek działania wynika z oczekiwań społeczności Miasta związanych z potrzebą organizacji imprez masowych. Obecnie nie istnieje odpowiednie zaplecze infrastrukturalne w tej sferze, co uniemożliwia wykreowanie markowej imprezy kulturalnej o charakterze masowym mającej znaczenie ponadregionalne.

D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym

D.2.1. Wspólne kreowanie nowych projektów artystycznych i imprez kulturalnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym przez środowiska kulturalne Miasta

Ten kierunek działań prowadzi do tworzenia nowych projektów kulturalnych oraz do koncentracji na najważniejszych wydarzeniach w sferze kultury, dających szansę uzyskania trwałego wysokiego prestiżu, a tym samym także do konsolidacji środowisk związanych z życiem kulturalnym w Mieście. Współpraca w celu kreacji nowych projektów artystycznych powinna objąć wszelkiego rodzaju instytucje kulturalne w Mieście, a także współpracę z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i jednostkami administracji publicznej (samorządami gmin ościennych, samorządem województwa, organami administracji rządowej). Bardzo ważne są także zintegrowane przedsięwzięcia realizowane wspólnie przez miejskie instytucje kulturalne.

D.2.2. Umacnianie marki i promocja wiodących środowisk twórczych i imprez kulturalnych w Mieście

W Mieście istnieją wartościowe i znaczące środowiska twórcze oraz przedsięwzięcia kulturalne, ale dotychczas były one promowane tylko w skali lokalnej i regionalnej. Należy zatem skoncentrować się na umacnianiu ich marki oraz na promowaniu ich w skali krajowej i międzynarodowej. Wśród środowisk twórczych należy skupić się przede wszystkim na tych związanych ze sztuką współczesną, teatrem, muzyką klasyczną, filmem, tańcem oraz literaturą, ponieważ te grupy mają obecnie największy prestiż w skali ponadlokalnej. Organizowane są także już obecnie imprezy kulturalne o wysokim poziomie artystycznym, zbyt słabo promowane w kraju i za granicą (jak np. Międzynarodowy Festiwal Szkół Łalkarskich, Podlaska Oktawa Kultur, międzynarodowe festiwale muzyki cerkiewnej, Białysztuk, Underground.pl, Żubroffka, Jesień z Bluesem).

D.2.3. Promocja młodych środowisk twórczych i wykorzystanie ich potencjału w tworzeniu prestiżowych przedsięwzięć kulturalnych

Młode środowiska twórcze mają szczególne znaczenie dla wykreowania prestiżowych przedsięwzięć kulturalnych. Są one przyszłością kultury w Mieście, poza tym charakteryzują się szczególnie znaczącą dynamiką działań oraz renomą (środowiska taneczne, filmowe, środowiska kultury niezależnej, teatralne, literackie i muzyczne), należą też do najważniejszych organizatorów wydarzeń kulturalnych. Wykorzystanie ich potencjału zwiększy dynamikę działań kulturalnych w Mieście, stworzy szansę wykreowania imprezy rozpoznawalnej w kraju i za granicą, a także ograniczy proces drenażu środowisk twórczych. Wśród propozycji działań wymieniono między innymi ufundowanie ogólnopolskiej nagrody artystycznej dla młodych twórców.

D.2.4. Budowa i umacnianie marki Białegostoku jako wielokulturowego Miasta kresów Unii Europejskiej w oparciu o prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne

Białystok jest kulturowym pomostem między wschodem i zachodem Europy. Tu spotykają się dwie najważniejsze religie Europy. Jest też Miastem położonym najbliżej wschodniej granicy Unii Europejskiej. Stanowi region pogranicza: tu znajdowała się granica między Koroną i Wielkim Księstwem Litewskim. Dlatego Miasto jest w sposób naturalny predysponowane do pełnienia funkcji wielokulturowego Miasta kresów Unii Europejskiej. Aby ta funkcja została spełniona, należy wykreować prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne eksponujące tę funkcję. Mogą być one oparte na dotychczasowej aktywności środowisk twórczych najlepiej rozpoznawanych w kraju i za granicą: w sferze sztuki współczesnej, teatru, muzyki, tańca, filmu, imprez i festiwali pokazujących wielokulturowość i dziedzictwo kulturowe.

D.2.5. Wykorzystanie projektów zewnętrznych do wykreowania imprezy kulturalnej o znaczeniu międzynarodowym

Aplikowanie o projekty zewnętrzne i konkutowanie z innymi ośrodkami przyczynia się do wzrostu poziomu merytorycznego przygotowywanych przedsięwzięć. Wiąże się z tym również konieczność tworzenia projektów o ponadregionalnym znaczeniu. Wsparcie inicjatyw ze środków zewnętrznych umożliwi realizację przedsięwzięć obliczonych na większą skalę, bardziej prestiżowych i bardziej rozpoznawalnych w skali międzynarodowej.

D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego

D.3.1. Wsparcie rozwoju kluczowych kierunków turystyki w Mieście: kulturowej, przyrodniczej, kongresowej, sportowej i leczniczej

Powyższe kierunki rozwoju turystyki wynikają z analizy uwarunkowań i potencjału Miasta w sferze turystyki. Wynikają one z mocnych stron i szans Miasta związanych z walorami kulturowymi i środowiskowymi Białegostoku i okolic, wizerunku Miasta jako ośrodka zapewniającego wysoką jakość życia (przesłanki rozwoju turystyki kulturowej, przyrodniczej i sportowej), tradycji akademickich związanych z badaniami naukowymi i kształceniem w zakresie nauk medycznych (przesłanka rozwoju turystyki zdrowotnej), dużej liczby i różnorodności ośrodków akademickich, a także z bliskości wschodniej granicy Unii Europejskiej, co w naturalny sposób predysponuje Miasto do funkcji spotkań biznesowych (a także badawczych i innych) podmiotów z UE i Europy Wschodniej (przesłanka rozwoju turystyki kongresowej).

D.3.2. Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturalnych otoczenia dla rozwoju funkcji Miasta jako zaplecza turystycznego regionu

Białystok jest stolicą regionu o wyjątkowych walorach przyrodniczych oraz dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym, a zarazem regionu o słabej infrastrukturze turystycznej. Pozwoli to na wzrost konsumpcji usług turystycznych w Mieście, dzięki realizacji funkcji zaplecza turystycznego regionu.

D.3.3. Rozwój infrastruktury turystycznej

Jest to przeciwdziałanie słabej stronie Miasta związanej z infrastrukturą turystyczną. Aby Miasto stało się bardziej atrakcyjne turystycznie, niezbędne jest doprowadzenie do bardziej dynamicznego rozwoju infrastruktury. Białystok dysponuje obecnie najłabszą bazą lokalową i noclegową wśród miast wojewódzkich w Polsce, co czyni je mało atrakcyjnym jako miejsce spędzania czasu, a także utrudnia spełnianie stołecznej funkcji turystycznej w regionie.

D.3.4. Poprawa estetyki Miasta i dostosowanie jego przestrzeni do potrzeb turystyki

Poprawa estetyki Miasta jest niezbędna z punktu widzenia jego atrakcyjności turystycznej. Przede wszystkim, niezbędne jest zapobieganie istniejącemu wciąż chaosowi przestrzennemu i rewitalizacja terenów zaniedbanych. Miasto charakteryzuje także niezadowalający stan techniczny wielu obiektów turystycznych; również zbyt mała ilość funkcji centrum Miasta czyni je niewystarczająco atrakcyjnym turystycznie. Przestrzeń Białegostoku powinna zatem być lepiej dostosowana do potrzeb turystyki: należy dążyć do zapewnienia lepszej informacji turystycznej, lepszego oznakowania tras turystycznych oraz większego urozmaicenia funkcji jego centrum.

D.3.5. Promocja Miasta przez mieszkańców i wśród jego mieszkańców oraz poprzez gości je odwiedzających

Ten kierunek działania zmierza do poprawy wizerunku Miasta, co wpłynie na wzrost popytu na usługi turystyczne w Mieście. Daje też szansę na zwiększenie przedsiębiorczości w sferze turystyki ze względu na prawdopodobny wzrost zainteresowania działalnością gospodarczą w sferze turystyki ze strony lokalnych przedsiębiorców.

D.3.6. Konsolidacja środowisk związanych z turystyką poprzez współpracę władz Miasta z przedsiębiorstwami i środowiskami akademickimi

Jest to wykorzystanie mocnej strony Miasta, jaką jest istnienie środowisk akademickich związanych z turystyką i jej preferowanymi formami oraz przeciwdziałanie słabej stronie, jaką jest rozproszenie przedsiębiorstw oraz niski poziom przedsiębiorczości w tej sferze. Władze Miasta powinny poprzez aktywną współpracę z wymienionymi środowiskami przyczyniać się do ich konsolidacji i koordynacji inicjatyw.

D.3.7. Poprawa jakości usług turystycznych, w tym opracowanie koszyka markowych produktów turystycznych

Białystok jest miastem wojewódzkim o najgorszej bazie lokalowej w kraju nie tylko w sensie ilościowym, lecz również jakościowym (relatywnie niska jakość obiektów turystycznych i niski standard miejsc noclegowych), co utrudnia rozwój turystyki w Mieście oraz spełnianie naturalnej funkcji zaplecza turystycznego regionu. Dlatego niezbędne jest stałe podnoszenie jakości usług turystycznych. Ponadto atrakcje turystyczne Miasta nie są rozpoznawalne poza regionem. Stąd wynika konieczność tworzenia koszyka markowych produktów turystycznych, charakterystycznych dla Miasta i czyniących je niepowtarzalną atrakcją turystyczną.

D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej

D.4.1. Stwarzanie warunków dla rozwoju przemysłów kultury w Mieście

Ten kierunek działania ma na celu kreowanie wzrostu przedsiębiorczości w sferze kultury. Przemysły kultury we współczesnym społeczeństwie, w którym ma miejsce szybki proces serwicyzacji spożycia, spełniają coraz ważniejszą rolę w tworzeniu wzrostu gospodarczego. Przede wszystkim dotyczy to przemysłu rozrywkowego, ale także specyficznych przemysłów związanych z infrastrukturą kulturalną: firmy wydawnicze, firmy fonograficzne, studia nagraniowe, produkcja sprzętu muzycznego, produkcja sprzętu nagłaśniającego, wytwarzanie nośników elektronicznych itd. Istotnym zadaniem jest również doprowadzenie do powstania prywatnej agencji impresaryjnej, która włączyłaby się w proces stworzenia prestiżowego produktu kulturalnego w skali kraju i skali międzynarodowej.

D.4.2. Inspirowanie działań na rzecz utworzenia lokalnej organizacji turystycznej

Przedsiębiorstwa turystyczne w Białymstoku charakteryzuje duże rozproszenie. Sposobem na konsolidację tych środowisk, a w dalszej kolejności inspirowanie struktur sieciowych i klastrowych w tej branży jest doprowadzenie do utworzenia lokalnej organizacji turystycznej.

D.4.3. Konsolidacja przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych w Mieście

Ten kierunek działania wynika z faktu, że turystyka kulturowa jest jednym z kluczowych kierunków rozwoju turystyki w Mieście, poza tym istnieją już pierwsze inicjatywy, jak np. Centrum im. L. Zamenhofa, które mogą łączyć funkcje kulturalne z turystycznymi. Produkty kulturalne Miasta są zatem równocześnie znaczącymi produktami turystycznymi i powinny znaleźć się pośród markowych produktów turystycznych. Konsolidacja takich przedsięwzięć daje szersze możliwości rozwoju przedsiębiorstw turystycznych i przemysłów kultury ze względu na większą dywersyfikację ich oferty.

D.4.4. Wsparcie organizacyjne, szkoleniowe i promocyjne (dobre praktyki) dla przedsiębiorstw turystycznych i organizacji z zakresu kultury

Ten kierunek działania jest formą pobudzania przedsiębiorczości w wymienionych sferach. Władze Miasta wykazują się bardzo wysoką aktywnością i znaczącymi sukcesami w sferze kultury. Miasto jest także ważnym przedsiębiorcą turystycznym. Te doświadczenia mogą być wykorzystane przez prywatnych przedsiębiorców. Działalność Miasta może być potraktowana jako przykład dobrych praktyk. Doświadczenia podmiotów miejskich można wykorzystać poprzez system szkoleń skierowanych do działających i potencjalnych przedsiębiorców w wyżej wymienionych branżach. Ponadto istotne jest wsparcie organizacyjne, między innymi realizowanie wspólnych przedsięwzięć integrujących odpowiednie środowiska.

D.4.5. Promocja i rozwój produktów regionalnych oraz proekologicznych form turystyki

Produkty regionalne i proekologiczne formy turystyki cieszą się rosnącą popularnością wśród konsumentów krajowych i zagranicznych. Białystok jest miastem o silnych tradycjach wielokulturowych i tym samym silnym zróżnicowaniu produktów regionalnych. Jest także postrzegany jako centrum regionu cennego przyrodniczo. Zarazem wytwarzanie produktów regionalnych i oferowanie proekologicznych form turystyki to w dalszym ciągu sfery działalności gospodarczej relatywnie słabo poznane i nadal rzadko podejmowane. Dlatego są to sfery powszechnie wspierane i inspirowane przez działania administracji publicznej.

D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej

D.5.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem osiedli mieszkaniowych

Ten kierunek działania wynika z faktu, że rozwój bazy rekreacyjnej jest jednym z najważniejszych oczekiwań wyrażanych przez społeczność Miasta. Istniejąca baza nie odpowiada potrzebom mieszkańców. Zwłaszcza osiedla mieszkaniowe są szczególnie ubogie w tereny i obiekty rekreacyjne. Ten stan jest przyczyną społecznego niezadowolenia i powoduje obniżenie jakości życia. Osiedla mieszkaniowe obecnie jedynie w minimalnym stopniu zapewniają możliwość rekreacji i wypoczynku.

D.5.2. Rozwój funkcji wypoczynkowej Miasta

Możliwość rozwoju funkcji wypoczynkowej wynika przede wszystkim z potencjału Stawów Dojlidzkich oraz rzeki Białej. Istotny jest również fakt, że tereny zielone znajdują się w bezpośredniej bliskości centrum Miasta. Szczególnie wysoki potencjał rekreacyjny posiada Las Pietrasze. Ważną rolę odgrywają też wysokie walory bezpośredniego otoczenia Miasta. Należy podkreślić, że rozwój funkcji wypoczynkowej w Mieście należy do najważniejszych oczekiwań mieszkańców.

D.5.3. Promocja zdrowych stylów życia

Jest to kierunek działania mieszczący się w ogólnym trendzie zwiększenia zainteresowania zdrowymi stylami życia przez współczesnego człowieka. Edukacja i promocja zdrowych stylów życia przyczynia się do wzrostu jakości życia oraz wzrostu poziomu zdrowotności w społeczeństwie.

D.5.4. Rozwój infrastruktury oraz imprez rekreacyjnych dla turystyki rowerowej oraz innych form aktywnego spędzania czasu wolnego

Potrzeby związane z infrastrukturą i turystyką rowerową należały do najważniejszych oczekiwań ze strony mieszkańców Miasta, wyrażanych zarówno w badaniach prowadzonych na potrzeby Strategii, jak też podczas konsultacji społecznych. Rozwój infrastruktury rowerowej powinien wiązać się z promowaniem korzystania z tego środka transportu, co stanowi przejaw szerzej rozumianej promocji zdrowych stylów życia. Wspieranie przez

Miasto transportu i turystyki rowerowej odpowiada także trendom dominującym w polityce transportowej i rekreacyjnej współczesnych miast, zwłaszcza w Europie Zachodniej. Wsparcie innych form aktywnego spędzania czasu wolnego stanowi uzupełnienie działań związanych z promocją zdrowych stylów życia.

D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym

D.6.1. Kreacja wizerunku sportowego Miasta

W Polsce Wschodniej nie ukształtował się dotychczas ośrodek, który spełniałby funkcję sportowego centrum makroregionu. Kreacja wizerunku sportowego Miasta wesprze jego rozpoznawalność w kraju, co spowoduje wzrost zainteresowania turystyką sportową, wzrost konkurencyjności Miasta w ubieganiu się o prestiżowe imprezy sportowe w skali międzynarodowej oraz obniżenie trendu do drenażu młodych środowisk sportowych w Mieście. Wyeksponowanie funkcji sportowych Białegostoku wskazuje też na wysoką jakość życia mieszkańców i uatrakcyjnią jego wizerunek zewnętrzny.

D.6.2. Promocja i rozwój sportu wyczynowego, sportu masowego oraz aktywności sportowej osób niepełnosprawnych

Nadanie Miastu rangi ponadregionalnego centrum sportowego wymaga całościowej strategii działania, obejmującej poszczególne sfery aktywności sportowej społeczeństwa. Należy skupić się na trzech kierunkach działania: promocji i rozwoju sportu wyczynowego, by Miasto było rozpoznawalnym ośrodkiem w skali kraju, gdzie uzyskuje się znaczące sukcesy, ponadto sport wyczynowy jest ważną „wizytówką” Miasta i sposobem na promocję przedsiębiorców; promocji i rozwoju sportu masowego, który jest bazą dla tworzenia silnej marki sportu wyczynowego, a także wpisuje się w ogólny trend wzrostu zainteresowania zdrowymi stylami życia; sportu niepełnosprawnych, który zapewni osobom niepełnosprawnym lepszą integrację ze społeczeństwem.

D.6.3. Wykreowanie imprezy sportowej o prestiżowym znaczeniu w kraju

Ten kierunek działania jest warunkiem poprawy wizerunku Miasta w sferze sportu i uzyskania przezeń rangi ponadregionalnego centrum sportowego. Przyczyni się on także do wzrostu zainteresowania zarówno sportem masowym, jak również wyczynowym.

D.6.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w Mieście, w tym bazy sportowej szkół

Ten kierunek działania wynika z niskiego poziomu bazy sportowej, niewspółmiernego do zainteresowania sportem w Mieście oraz sprzecznego z zewnętrznym wizerunkiem Miasta jako miejsca wysokiej jakości życia, sprzyjającego aktywnym stylom życia. Daje też szansę rozwoju turystyki sportowej, a tym samym szansę wzrostu gospodarczego. Ważnym aspektem tego kierunku działania jest wykorzystanie potencjału obszarów takich, jak Las Pietrasze, Stawy Dojlidzkie, teren lotniska.

D.6.5. Podnoszenie poziomu kwalifikacji kadry sportowej

Ten kierunek działania wynika z niedostatecznego poziomu kwalifikacji istniejącej kadry sportowej. Ogranicza to przede wszystkim rozwój i sukcesy sportu wyczynowego w Mieście.

D.6.6. Rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz bazy sportowej szkół

Jest to przeciwdziałanie niekorzystnemu trendowi społecznemu, którym jest obniżenie aktywności fizycznej i zainteresowania aktywnymi formami życia wśród dzieci i młodzieży. Ten kierunek działania sprzyja wzrostowi jakości życia, a także późniejszemu wzrostowi zainteresowania czynnym uprawianiem sportu ze strony dzieci i młodzieży.

8.5. Cel strategiczny w obszarze metropolitalnym

E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem

Powiązania wewnętrzne w obszarze metropolitalnym są istotnym warunkiem jego rozwoju. Biorąc pod uwagę realizację zadań, takich jak: ochrona środowiska, gospodarka odpadami, podejmowanie wspólnych działań w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, promocji oraz pozyskiwania środków unijnych, realizacja powyższego celu jest szczególnie istotna. Należy podkreślić, iż rozwój funkcji metropolitalnych jest możliwy jedynie przy pełnej koherencji z działaniami na całym jej obszarze. Analiza SWOT wykazała jednak, że w przypadku białostockiego obszaru metropolitalnego wszystkie poddane analizie aspekty tych powiązań w chwili obecnej nie gwarantują rozwoju jego potencjału.

Białystok jako biegun wzrostu, a jednocześnie stolica województwa podlaskiego musi dążyć do generowania funkcji metropolitalnych. Wymaga to z jednej strony procesu niwelowania barier, z drugiej stymulowania czynników rozwoju na różnych płaszczyznach, co w konsekwencji powinno doprowadzić do zmiany charakteru i siły powiązań między Białymstokiem a jego bliższym i dalszym otoczeniem. Pozwoli to na rozwój systemu synergicznych powiązań funkcjonalnych na otaczających obszarach, przy zachowaniu zdecydowanej i wszechstronnej dominacji Białegostoku.

8.5.1. Priorytety

Priorytet – E.1.

Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego

Jak wykazała analiza SWOT, poziom zinstytucjonalizowanej współpracy w zakresie planowania rozwoju w obszarze metropolitalnym Białegostoku jest niski. Podejmowane w aglomeracji inicjatywy nie mają kompleksowego charakteru, natomiast współpraca w obszarze całej metropolii sprowadza się do podpisanej Deklaracji samorządów. Skoordinowanie działań planistycznych oraz inicjatyw w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych samorządów lokalnych w oparciu o przyszłe normy prawne funkcjonowania metropolii doprowadzi do wykorzystania pojawiających się szans oraz uniknięcia konfliktów między gminami na tle dostępu do infrastruktury technicznej. Istniejące mechanizmy opiniowania i konsultacji są tylko elementami niezbędnej koordynacji.

W chwili obecnej brakuje warunków systemowych do tworzenia instytucji metropolitalnych realizujących strategię rozwoju, która sprzyjałaby harmonizacji zagospodarowania przestrzennego i procesów rozwojowych w ośrodku centralnym i jego otoczeniu. Istnieją jednak prawne możliwości dobrowolnej współpracy międzygminnej, które Białystok – jako wiodący podmiot obszaru metropolitalnego – mógłby wykorzystać, inicjując proces instytucjonalizacji współpracy metropolitalnej.

Realizacja tego celu jest podstawowym warunkiem zapewnienia racjonalności działań w ramach kolejnych zdefiniowanych celów.

Priorytet – E.2.

Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego

Priorytet ten dotyczy przede wszystkim powiązań w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, informatycznej, oraz gospodarki odpadami.

Istotnym warunkiem metropolizacji przynoszącej korzyści są działania mające na celu zwiększanie spójności transportowej regionów węzłowych i wewnętrzna integracja transportowo-komunikacyjna metropolii. W zakresie dostępności komunikacyjnej cel ten oznacza zarówno dążenie do poprawy struktury przestrzennej (w odniesieniu do obwodnic), standardu infrastruktury, jak i rozwoju komunikacji zbiorowej, w obszarze metropolitalnym.

Biorąc pod uwagę znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) we współczesnej gospodarce i społeczeństwie, a jednocześnie ogólnie słaby dostęp do Internetu w Polsce Wschodniej, za niezwykle istotny uznać należy rozwój sieci informatycznych zwiększających możliwości wzajemnej komunikacji i współpracy podmiotów obszaru metropolitalnego, poprawę dostępu mieszkańców do wiedzy i informacji.

Wymagania w zakresie gospodarki odpadami wynikające z ustawodawstwa i dyrektyw UE obligują gminy do zamykania części składowisk, segregacji odpadów oraz budowy zintegrowanych zakładów utylizacji. Ponadto, ze względu na dynamiczny wzrost ilości opadów następuje wyczerpywanie się pojemności funkcjonujących składowisk. Wymaga to stworzenia i wprowadzenia kompleksowego – zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami w obszarze metropolitalnym.

Priorytet – E.3.

Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym

Współpraca na poziomie metropolitalnym w ramach tego priorytetu oznacza podniesienie atrakcyjności funkcji metropolitalnych szeroko rozumianej sfery społecznej w zakresie edukacji, kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i turystyki.

Priorytet – E.4.

Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego

Analiza głównych czynników atrakcyjności inwestycyjnej, do których zaliczyć należy m.in.: dostępność transportową, zasoby pracy, chłonność rynku, poziom rozwoju gospodarczego oraz stan środowiska naturalnego, prowadzi do przekonania, że współpraca i kooperacja podmiotów gospodarczych obszaru metropolitalnego może być istotnym impulsem rozwoju gospodarki. Obszar metropolitalny powinien eksponować posiadane zasoby i potencjał w kontekście ponadregionalnej zdolności inwestycyjnej.

Priorytet – E.5.

Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku

Istotą tego priorytetu jest wzmocnianie powiązań z innymi obszarami metropolitalnymi. Kwestią pierwszorzędą jest rozwój powiązań transportowych (drogowych, kolejowych, lotniczych), co zwiększyłoby dostępność Białegostoku i obszaru metropolitalnego. Po drugie niezbędne są działania służące wzmocnieniu zewnętrznych więzi gospodarczych prowadzących do pozyskiwania strategicznych inwestorów.

Realizacja tego celu wymaga ponadto wzmocnienia działań informacyjno-promocyjnych Miasta, pozwalających na wymianę dobrych praktyk i know-how z innymi obszarami metropolitalnymi. Inicjatywy Białegostoku polegające na prowadzeniu planowych działań z zakresu public relations, udziale w imprezach targowych i reprezentowaniu całego obszaru metropolitalnego, przyniosą wymierne korzyści ekonomiczne.

8.5.2. Kierunki działań

E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego

E.1.1. Instytucjonalizacja współpracy samorządów białostockiego obszaru metropolitalnego

Ten kierunek działania zakłada (do chwili wejścia w życie ustawy metropolitalnej) podjęcie współpracy gmin z obszaru metropolitalnego w zakresie kształtowania i organizowania przestrzeni białostockiego obszaru metropolitalnego.

Główne założenie tej współpracy to wypracowanie metodologii formułowania zasad realizujących politykę przestrzenną białostockiego obszaru metropolitalnego z uwzględnieniem ustaleń strategii rozwoju województwa, ustaleń koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju w zgodności z programami zawierającymi zadania strategiczne o znaczeniu krajowym oraz tworzenie powiązań funkcjonalnych pomiędzy tymi elementami.

E.1.2. Opracowywanie dokumentów planistycznych dla obszaru metropolii

Ten kierunek działania skupia się na podejmowaniu działań organizacyjnych zmierzających do opracowania dokumentów planistycznych w obrębie obszaru metropolitalnego: studium, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju. Zainicjowanie strategicznego planowania pozwoli określić wizję zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru metropolitalnego i podkreślić metropolitalny charakter Białegostoku jako ośrodka rozwoju gospodarczego z rosnącą jakością życia mieszkańców, przyjaznego przedsiębiorczości, dynamicznego ośrodka naukowego, kulturalnego i turystycznego o zasięgu ponadregionalnym oraz znaczącego miejsca współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.

E.1.3. Tworzenie metropolitalnych baz danych: o terenach inwestycyjnych, możliwościach kooperacji itp.

Współpraca w zakresie utworzenia metropolitalnych baz danych pozwoli na podjęcie działań rozwojowych w oparciu o wykorzystanie posiadanych zasobów oraz bieżące prowadzenie analizy najważniejszych czynników oddziałujących na jego potencjał. Tworzenie i udostępnianie gospodarczych baz danych niejednokrotnie wpływa stymulująco na rozwój form lokalnej współpracy, co w efekcie końcowym skutkuje napływem kapitału, nowych technologii, wzrostem zatrudnienia, a tym samym dochodów ludności i wpływów do budżetu.

E.1.4. Współpraca władz samorządowych i innych podmiotów w zakresie promocji obszaru metropolitalnego, jego walorów, firm, produktów, imprez itd.

Celem współpracy władz samorządowych i innych podmiotów w zakresie promocji obszaru metropolitalnego jest wykorzystanie jego potencjału i stworzenie klimatu oraz warunków sprzyjających rozwojowi innowacji i gospodarki opartej na wiedzy poprzez integrowanie środowisk nauki, badań, przemysłu oraz samorządu w formie utworzenia trwałej platformy współpracy na rzecz innowacji. Promowanie i wspieranie kultury innowacji wśród środowisk gospodarczych, promowanie wykorzystania najlepszych praktyk

jako inspiracji dla podejmowania działań gospodarczych oraz tworzenie i rozwój narzędzi strategicznego zarządzania rozwojem innowacji w obszarze metropolitalnym jest działaniem nadrzędnym.

E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego

E.2.1. Wsparcie kształtowania układów komunikacyjnych, sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu obszarowi metropolitalnego

W oparciu o istniejący układ sieci transportowych obszaru metropolitalnego należy rozważyć podjęcie działań w obrębie układów komunikacyjnych, polegających na wzmocnieniu ich powiązań drogowych w obrębie obszaru metropolitalnego i stworzeniu systemu dogodnych, spójnych, komplementarnych powiązań transportowych, m.in. z wykorzystaniem istniejącego systemu linii kolejowych. Ten kierunek działania obejmuje również przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury, związane z budową obwodnic, poprawą standardu i przepustowości wybranych dróg oraz rozwój i integrację transportu zbiorowego.

E.2.2. Wspieranie działań na rzecz rozwoju sieci informatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego) oraz integracja sieci w gminach z systemem sieci miejskiej

Podejmowane inicjatywy w ramach tego kierunku działania zakładają nawiązywanie współpracy w zakresie realizacji budowy szkieletowych sieci szerokopasmowych (regionalnych i lokalnych), łączonych z siecią szerokopasmową na poziomie centralnym, budowy platform elektronicznych na poziomie regionalnym i lokalnym, tworzenie elektronicznych usług w administracji samorządowej i dla ludności oraz edukacji teleinformatycznej w obszarze metropolitalnym.

E.2.3. Tworzenie nowoczesnego, zintegrowanego systemu gospodarki odpadami

W ramach tego kierunku działania zakłada się wdrażanie wszelkich działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w obrębie obszaru metropolitalnego. Podejmowanie współpracy odnośnie realizacji działań uwzględniających zagospodarowywanie odpadów komunalnych jest kwestią priorytetową. Pozwoli ono na ochronę różnorodności biologicznej oraz zachowanie szeroko pojętego bezpieczeństwa ekologicznego.

E.3. Wzrost dostępności do usług sfery publicznej w obszarze metropolitalnym

E.3.1. Utworzenie instytucji integrujących rozwój kultury i turystyki w obszarze metropolitalnym

Analiza SWOT wskazuje na możliwość turystycznego wykorzystania obszaru metropolitalnego. Utworzenie instytucji integrujących rozwój kultury i turystyki, np. w formie Metropolitalnej Organizacji Turystycznej lub Metropolitalnego Centrum Kultury, zapewni prowadzenie skoordynowanej polityki w zakresie tworzenia i promocji inicjatyw kulturalnych i produktów turystycznych w obszarze metropolitalnym.

E.3.2. Budowa zainteresowania korzystaniem z usług społecznych Białegostoku przez mieszkańców obszaru metropolitalnego

Wzmacnianie powiązań w obszarze metropolitalnym oznacza między innymi wzrost korzystania z szeroko rozumianych usług społecznych Białegostoku przez mieszkańców jego otoczenia. Działania te obejmować mogą np. promocję imprez kulturalnych, działania edukacyjne odnośnie aktywnego uczestnictwa w obszarze kultury itd.

E.3.3. Wspieranie integracji społecznej i rozwoju tożsamości lokalnej

Zróżnicowanie narodowościowe i wyznaniowe społeczności zamieszkującej obszar metropolitalny jest jego bogactwem. Jest także niezwykle ważnym elementem jego kultury oraz istotnym atutem tożsamości lokalnej, który należy chronić i wspierać. Realizowanie działań w tym zakresie, typu: konkursy, festiwale, przeglądy, wydawnictwa, konferencje itd. – przyczynia się do wzajemnego poznania i zrozumienia społeczności, uczenia postaw tolerancji i przyjaznego współistnienia. Ponadto to działanie pozwoli na tworzenie dogodnych warunków do rozwoju współpracy i wymiany kulturalnej w regionie Podlasia i z zagranicą.

E.3.4. Metropolitalna koordynacja działań w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego

Najistotniejsze w tej kwestii są problemy nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, bezpieczeństwa ujęć wody, zapobiegania i zwalczania skutków klęsk żywiołowych czy profilaktyka i zwalczanie przestępczości przekraczającej granice gmin. Nie należy zapominać o konieczności ochrony przed zagrożeniami środowiska pochodzącymi zarówno z obszaru metropolitalnego, jak i spoza niego. Stały monitoring obiektów zagrażających środowisku, tras przewozu niebezpiecznych ładunków i środków, kwestie przyjmowania odpadów poakcyjnych, zapewnienie ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej wymaga szczególnej koordynacji na poziomie zarówno obszaru metropolitalnego, jak i jego subobszarów przekraczających granice gmin.

E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego

E.4.1. Wsparcie kooperacji firm oraz integracja systemów innowacji w obszarze metropolitalnym

Impulsem do rozwoju Miasta jako ośrodka wzrostu obszaru metropolitalnego jest istnienie sieci wzajemnych powiązań z krajem i światem. Tworzenie zintegrowanych warunków w obszarze metropolitalnym do nawiązania współpracy i kooperacji podmiotów gospodarczych, włączania firm do istniejących bądź tworzących się klastrów zapewni wzrost aktywizacji społecznej i gospodarczej. Stopniowe rozszerzanie działań sfery gospodarczej na cały obszar metropolitalny wraz z koordynacją systemów finansowania innowacji oraz wsparciem organizacyjno-informacyjno-promocyjnym instytucji otoczenia biznesu i regionalnego środowiska naukowo-badawczego będzie przeciwdziałać marginalizacji oraz wzmocni jego konkurencyjność i przyczyni się do zniwelowania w przyszłości barier infrastrukturalnych i przestrzennych.

E.4.2. Wspólne podejmowanie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku regionu wśród inwestorów oraz jego popularyzacji, a także tworzenia dobrego klimatu dla inwestycji

Potencjał i konkurencyjność firm Białegostoku mogą zostać wzmocnione poprzez współpracę na poziomie metropolitalnym. Włączenie do współpracy władz publicznych obszaru metropolitalnego i innych sieci okołobiznesowych pozwoli na tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości w formie wymiany handlowej i kooperacji produkcyjnej. Zważając na fakt, że członkostwo w Unii Europejskiej stwarza szanse wykorzystania endogenicznych walorów, np. wielokulturowości, jakości środowiska naturalnego itd., powinien zostać rozwinięty marketing regionalny służący przekazywaniu potencjalnym inwestorom i turystom oraz opinii publicznej pozytywnego wizerunku białostockiego obszaru metropolitalnego.

E.4.3. Wyznaczenie najkorzystniejszych, optymalnych stref lokalizacji (terenów inwestycyjnych) w skali metropolii białostockiej

Pomimo że Białystok posiada rezerwy terenów pod inwestycje, w tym również kompleksowo uzbrojonych w infrastrukturę techniczną, niezbędne są działania zmierzające do ustalenia lokalizacji potencjalnych terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym sprzyjających rozwojowi całego obszaru. W tym kontekście oznaczać to może dla Białegostoku ograniczenie bezpośrednich inwestycji produkcyjnych, a przysporzenie korzyści ekonomicznych, wynikających z lokalizacji inwestycji ukierunkowanych na przepływ wiedzy i kapitału.

E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań Białegostoku i jego obszaru metropolitalnego

E.5.1. Przełamywanie peryferyjności Białegostoku poprzez rozwój powiązań transportowych

Problemem białostockiego obszaru metropolitalnego jest oddalenie od głównych centrów życia gospodarczego i społecznego oraz rynków zbytu produktów i usług. Dla dostępności obszaru z innymi częściami kraju najważniejsze znaczenie ma powiązanie poprzez sieć dogodnych połączeń drogowych, przy jednoczesnym dostępie do nowoczesnych traktów kolejowych w obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych. Kolej może stać się sposobem na zmniejszenie uciążliwości ruchu drogowego. Budowa lotniska w obszarze metropolitalnym powinna umożliwić rozwinięcie wielu funkcji, m.in. wystawienniczo-targowych, kreowania turystyki kongresowej (usług, które obecnie są w fazie załączkowej) oraz zainteresowania zewnętrznymi inwestorów, którzy od dostępu do komunikacji lotniczej uzależniają swoje decyzje o lokalizacji inwestycji.

Ze względu na podział kompetencji w tym zakresie zadania samorządów w obszarze metropolitalnym (we współpracy z innymi zainteresowanymi podmiotami) powinny obejmować wspieranie działań na rzecz modernizacji oraz rozwoju infrastruktury zapewniającej poprawę dostępności transportowej obszaru metropolitalnego w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

E.5.2. Działania na rzecz poszukiwania strategicznych inwestorów

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku „kluczem do konkurencyjności podlaskich firm jest innowacja”. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do białostockiego obszaru metropolitalnego. Inicjatywy władz samorządowych obszaru metropolitalnego powinny być ukierunkowywane:

- na tworzenie kompleksowych korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w formie intensywnych, wyróżniających się programów promocyjnych i zachęt inwestycyjnych,
- na podejmowanie działań zmierzających do zacieśniania współpracy pomiędzy istniejącymi firmami w zakresie kooperacji, wymiany doświadczeń i wspólnej promocji (np. klastry).

E.5.3. Rozwój powiązań informacyjno-promocyjnych z metropoliami kraju i Europy

Działania w ramach tego kierunku obejmują:

- uczestnictwo w sieciach miast i metropolii, umożliwiające przepływ i wymianę informacji w zakresie zarządzania rozwojem gospodarczym,
- wspólną promocję, działania medialne oraz udział w imprezach targowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym,
- budowę bazy do rozwoju działalności wystawienniczej – centrum kongresowo-wystawienniczej o skali ponadregionalnej.

9. Instrumenty polityki rozwoju Miasta Białegostoku

Strategia jest dokumentem o charakterze deklaracyjnym określającym, co powinno być zrealizowane dla podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta. W celu jej wdrożenia należy opracować dokumenty o charakterze proceduralnym, czyli określające szczegółowo sposoby realizacji celów. Dokumenty te będą stanowiły poziom taktyczny i operacyjny. Chodzi tu przede wszystkim o funkcjonalne programy poszczególnych działań. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty. Powinny one jedynie zostać zaktualizowane w celu dostosowania do nowych celów strategicznych. Realizacja niektórych z tych celów będzie także wymagała opracowania nowych programów. Częścią z nich zajmą się jednostki Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Niektóre obszary, cele, priorytety i kierunki działań zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” dotyczą nowych kwestii. Stworzenie odnoszących się do nich programów operacyjnych będzie wymagało współpracy z zewnętrznymi podmiotami. Programy wymagające wyspecjalizowanej wiedzy mogą zostać zlecone do opracowania ekspertom.

Spośród już istniejących bądź równolegle tworzonych dokumentów i programów operacyjnych najważniejsze dla realizacji Strategii są:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Białegostoku (nowy dokument w trakcie opracowania).
2. Wieloletni Program Inwestycyjny Miasta Białegostoku na lata 2009-2013 (uchwała Nr XXXIV/410/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 24 listopada 2008 r.).
3. Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Białegostoku na lata 2011-2014 (w trakcie opracowania).
4. Prognoza Kwoty Długu do roku 2020 (uchwała L/634/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 14 grudnia 2009 r.).
5. Strategia promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białystok (uchwała Nr XLIII/539/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 15 czerwca 2009 r.).

Zestawienie programów realizowanych i proponowanych w ramach poszczególnych obszarów problemowych zawarte jest poniżej.

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

Programy:

- 1. Białystok – Miasto Czyste i Zielone
- 2. Białystok – Ładne Miasto

W ramach ww. programów realizowane będą poniżej wymienione programy szczegółowe:

PROGRAMY REALIZOWANE	
1.	Zintegrowany plan rozwoju transportu Miasta Białegostoku do roku 2015 (uchwała Nr XXXVIII/466/09 Rady Miasta Białegostoku z dnia 23 lutego 2009 r.)
2.	Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Białegostoku na lata 2004-2015 (uchwała Nr XXVII/253/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 czerwca 2004 r., zmieniony uchwałą Nr XLI/518/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 kwietnia 2009 r. – zmiana w trakcie opracowania)
3.	Program przeciwdziałania bezdomności zwierząt domowych na terenie Miasta Białegostoku (uchwała Nr LII/675/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 22 lutego 2010 r.)
4.	Plan ochrony przed szkodliwością azbestu i program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białegostoku na lata 2006-2032 (uchwała Nr LXII/772/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 października 2006 r.)
5.	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Białystok (uchwała nr LVII/678/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 maja 2006 r.)
6.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Białegostoku (uchwała Nr XX/256/99 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 listopada 1999 r. z późniejszymi zmianami)
7.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Białystok na lata 2007-2011 (uchwała Nr XIX/198/07 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 26 listopada 2007 r., zmieniony uchwałą Nr XLI/511/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 kwietnia 2009 r.)
8.	Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w latach 2007-2011 będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Spółka z o.o. w Białymstoku (uchwała Nr XXVI/295/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 31 marca 2008 r.)
PROPOZYCJE PROGRAMÓW	
1.	Program ochrony przed hałasem
2.	Program zagospodarowania wód opadowych z budową zbiorników retencyjnych na terenie Miasta Białegostoku
3.	Program rozwoju terenów zieleni Białegostoku
4.	Plan Ochrony Rezerwatu „Las Zwierzyński”
5.	Miejska sieć bezprzewodowa wraz z telefonią VoIP
6.	Polityka gospodarki gruntami
7.	Lokalny program rewitalizacji Miasta Białegostoku
8.	Studium historyczno-urbanistyczne oraz krajobrazowo-widokowe
9.	Strategia rozwoju mieszkalnictwa oraz zachowania i modernizacji zasobów mieszkaniowych
10.	Program podnoszenia jakości przestrzeni publicznych adresowanej do różnych grup odbiorców z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych
11.	Harmonogram realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
12.	Program ochrony zabytków, dóbr kultury i dóbr kultury współczesnej
13.	Program systemu zarządzania ruchem drogowym
14.	Program modernizacji i rozwoju systemu infrastruktury technicznej (z podprogramami branżowymi)
15.	Program informatyzacji Miasta i usług miejskich

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

Programy:

- 1. Białystok – Miasto Sukcesów Edukacyjnych
- 2. Białystok – Bezpieczne Miasto Szczęśliwych Mieszkańców

W ramach ww. programów realizowane będą poniżej wymienione programy szczegółowe:

PROGRAMY REALIZOWANE I WYMAGAJĄCE KONTYNUACJI	
1.	Program Rozwoju Edukacji Miasta Białegostoku 2008-2013 (uchwała nr XXV/255/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 lutego 2008 r.)
2.	Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Białegostoku na lata 2005-2010 (uchwała Nr XXXV/396/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 24 stycznia 2004 r.)
3.	Miejski Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2009-2010 (uchwała Nr XXXVII/457/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 20 stycznia 2009 r.)
4.	Miejski Program Pomocy Społecznej oraz Systemu Wsparcia Osób w Kryzysie i Doświadczających Przemocy na lata 2009-2010 (uchwała Nr XXXIX/497/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 marca 2009 r.)
5.	Gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku (uchwała Nr LI/642/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 21 stycznia 2010 r.)
6.	Lokalny program pomocy społecznej pn. „WYCHOWAWCA PODWÓRKOWY” na lata 2010-2011 (uchwała Nr LI/643/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 21 stycznia 2010 r.)
7.	Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015 (uchwała Nr XXXIX/496/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 marca 2009 r.)
8.	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2010 rok (uchwała Nr XLVII/597/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 26 października 2009 r.)
9.	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2010 r. (uchwała Nr LII/674/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 22 lutego 2010 r.)
10.	Miejski Program Promocji Zdrowia i Profilaktyki na rok 2010 (uchwała Nr LII/673/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 22 lutego 2010 r.)

C. Rozwój gospodarczy

Programy:

- 1. Białystok – Miasto Innowacyjne i Przedsiębiorcze

W ramach ww. programu realizowane będą poniżej wymienione programy szczegółowe:

PROPOZYCJE PROGRAMÓW	
1.	Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP
2.	Rozwój innowacyjnej gospodarki
3.	Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych
4.	Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

D. Kultura, sport i turystyka

Programy:

1. Białystok – Miasto Atrakcyjne Turystycznie

W ramach ww. programu realizowane będą poniżej wymienione programy szczegółowe:

PROGRAMY REALIZOWANE I WYMAGAJĄCE KONTYNUACJI	
1.	Kierunki działania Miasta Białystok w zakresie upowszechniania sportu (uchwała Nr L/583/05 Rady Miejskiej z dnia 28 listopada 2005 r.)
PROPOZYCJE PROGRAMÓW	
1.	Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
2.	Program budowy przyszkolnych obiektów sportowych i rekreacyjnych
3.	Program rozwoju infrastruktury w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji
4.	Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji

E. Metropolia

Programy:

1. Białystok – Miasto Otwarte na Współpracę

W ramach ww. programu realizowane będą poniżej wymienione programy szczegółowe:

PROPOZYCJE PROGRAMÓW	
1.	Program rozwoju współpracy gmin i powiatów obszaru metropolitalnego
2.	Program rozwoju powiązań infrastrukturalnych w obszarze metropolitalnym
3.	Program rozwoju współpracy z metropoliami i dużymi miastami

W każdym z proponowanych programów powinny znaleźć się m.in. następujące informacje:

- 1. Powiązanie z innymi programami.
- 2. Partnerzy programu.
- 3. Mechanizm finansowania programu.
- 4. Cele strategiczne realizowane przez program.
- 5. Korzyści bezpośrednie.
- 6. Rola Miasta.
- 7. Beneficjenci.
- 8. Przedsięwzięcia realizacyjne.
- 9. Przewidywane mierzalne rezultaty.

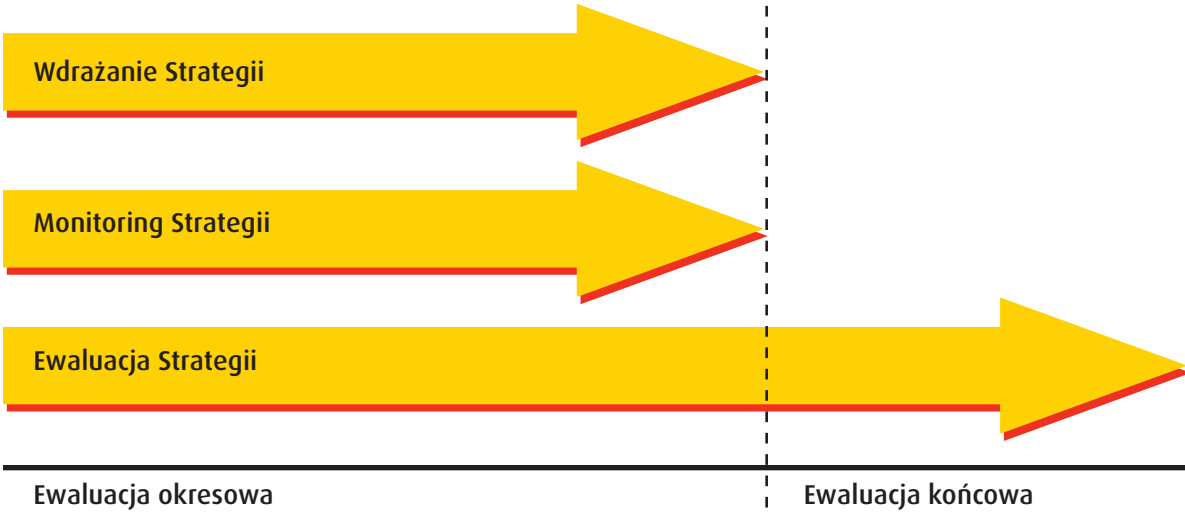
Bardzo ważnym instrumentem realizacji Strategii będą także dokumenty określające możliwości finansowe realizacji celów strategicznych.

10. Monitoring i ewaluacja Strategii

„Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” jest dokumentem otwartym, a w związku z tym powinna dynamicznie reagować na zmieniające się potrzeby wynikające z nowych uwarunkowań endogenicznych i egzogenicznych.

Monitoring i ewaluacja są nierozdzielnie związane z procesem planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz dokonać jej aktualizacji (schemat 10.1.).

Schemat 10.1.

Źródło: opracowanie własne.

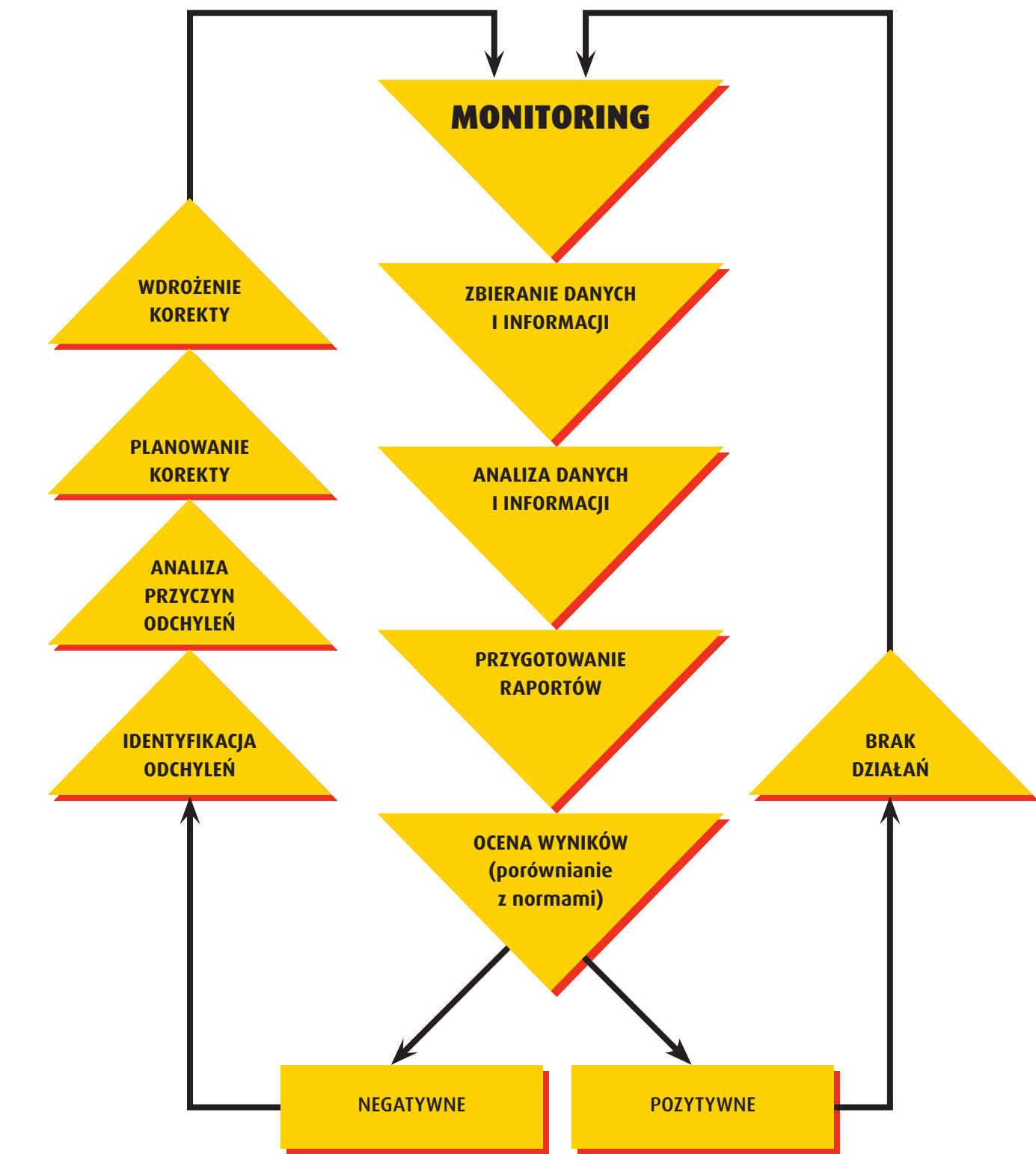
Wdrażanie Strategii będzie polegało na realizacji sformułowanych w niej celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań za pośrednictwem programów operacyjnych, zarówno kontynuowanych, jak i nowych. Ważnym elementem procesu wdrażania Strategii będzie jej upowszechnianie poprzez przekazywanie informacji na temat najważniejszych elementów Strategii, organizowanie spotkań z lokalnymi środowiskami i organizacjami. Spotkania będą miały na celu jak najszerze aktywizowanie organizacji i środowisk do współudziału w realizacji Strategii. Będą także objaśniane kolejne etapy planowania rozwoju.

Monitoring polega na bieżącej analizie postępów w osiągnięciu założeń strategicznych, składającej się z kilku etapów, takich jak: zbieranie danych i informacji, analiza danych i informacji, przygotowanie raportów, ocena wyników oraz ich porównanie z przyjętymi normami (schemat 10.2.). W przypadku pozytywnej oceny nie podejmuje się działań naprawczych, a monitoring kontynuowany jest w przyjętych cyklach. Natomiast w przypadku negatywnej oceny wyników monitorowania Strategii następuje identyfikacja odchyleń, analiza przyczyn odchyleń, planowane są korekty, które są wdrażane w końcowym etapie monitoringu.

Oznacza to, że istnieje potrzeba corocznego monitorowania Strategii, na podstawie zarówno badań ilościowych w postaci wskaźników monitorowania, jak i badań jakościowych. Wskaźniki

ilościowe będą wykorzystywane przy monitorowaniu stopnia realizacji celów strategicznych i priorytetów realizowanych poprzez zadania inwestycyjne. Natomiast cele strategiczne i priorytety dotyczące poziomu życia mieszkańców, przedsiębiorczości, innowacyjności będą monitorowane przy wykorzystaniu metod o charakterze jakościowym.

Schemat 10.2. Uproszczony schemat monitoringu

Monitoring będzie prowadzony na poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i finansowym. Koordynacją monitoringu na poziomie organizacyjnym zajmie się Departament Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Departament będzie przygotowywał roczne raporty, w oparciu o informacje i dane przekazywane przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Białymstoku, na temat stanu zaawansowania realizacji celów Strategii.

Monitoring na poziomie merytorycznym będzie dotyczył badania zarówno ogólnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta, jak również rozwoju Białegostoku w obszarach:

- A. Zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu.
- B. Infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego.
- C. Rozwoju gospodarczego.
- D. Kultury, sportu i turystyki.
- E. Metropolitalnym.

Monitoring będzie prowadzony głównie przez merytoryczne jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Białymstoku realizujące działania w zakresie wymienionych obszarów problemowych, m.in.:

- **zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu:** departament ds. zagospodarowania przestrzennego; departament ds. ochrony środowiska; departament ds. skarbu; departament ds. informatyki; jednostka ds. dróg i inwestycji miejskich; jednostka ds. białostockiej komunikacji miejskiej; biuro ds. funduszy europejskich;
- **infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego:** departament ds. społecznych; departament ds. edukacji, kultury i sportu; departament ds. skarbu; jednostka ds. mienia komunalnego;
- **rozwoju gospodarczego:** departament ds. zagospodarowania przestrzennego; departament ds. informatyki; jednostka ds. dróg i inwestycji miejskich; biuro ds. funduszy europejskich;
- **kultury, sportu i turystyki:** departament ds. edukacji, kultury i sportu; Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji; biuro ds. promocji; biuro ds. kultury i ochrony zabytków; biuro ds. sportu i rekreacji;
- **metropolii:** departament ds. Prezydenta Miasta.

Natomiast monitoring finansowy będzie prowadzony przez departament ds. finansów Miasta.

Rozpatruje się powołanie Komitetu Monitorującego, w którego skład weszliby przedstawiciele Rady Miejskiej, eksperci i reprezentanci środowisk z zakresu poszczególnych obszarów problemowych. Komitet Monitorujący na podstawie raportów i ewaluacji formułowałby wnioski o aktualizacji Strategii. Wnioski za pośrednictwem Prezydenta byłyby przekazywane Radzie Miejskiej.

Obok prowadzonego na bieżąco monitoringu proces realizacji Strategii będzie podlegał okresowej ewaluacji. Głównym celem ewaluacji będzie badanie i ocena procesu wdrażania Strategii z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia. Ewaluacja będzie dokonywana w cyklach czteroletnich jako zadanie zlecone. Łącznie zostaną przeprowadzone dwie ewaluacje okresowe i jedna końcowa. Do ewaluacji zostaną wykorzystane narzędzia ilościowe i jakościowe. Na jej podstawie powstanie raport zawierający: opis procedury badawczej, wyniki badań, wnioski i rekomendacje będące podstawą do ewentualnej modyfikacji zapisów Strategii.

Źródło: J. Bober, „Monitoring strategii rozwoju województwa”, StatSoft Polska 2000, s. 16.

11. Załączniki

Załącznik 1.

Wskaźniki monitorowania Strategii

Poniżej podane są wskaźniki monitorowania Strategii opracowane przez ekspertów podczas prac zespołów problemowych. Należy zaznaczyć, że wskaźniki te mogą być przez cały czas obowiązywania Strategii zmieniane – udoskonalane i uzupełniane o kolejne, które będą niezbędne do oceny stopnia realizacji celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań.

Tabela 11.1. Ogólne wskaźniki monitorowania

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Gęstość zaludnienia	osoby/km²	2 880	BDR*	↓
2.	Przyrost naturalny	osoby/1000 mieszkańców	2,20	BDR	↑
3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności	%	16,00	BDR	↑
4.	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	kobiety/100 mężczyzn	114	BDR	↑
5.	Liczba małżeństw	jednostki/1000 mieszkańców	6,3	BDR	↑
6.	Liczba rozwodów	jednostki/1000 mieszkańców	2,2	BDR	↓
7.	Współczynnik dzietności	liczba urodzonych dzieci/jedną kobietę w wieku rozrodczym 15-49 lat	1,38	BDR	↑
8.	Saldo migracji	osoby/1000 mieszkańców	-1,2	BDR	↓
9.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	7,8	BDR	↓
10.	Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3204,69	BDR	↑
11.	Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3243,63	BDR	↑
12.	Nadwyżka operacyjna	mln zł	129	Fitch Polska	↑ od 2011 ↓ do 2010

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
13.	Środki unijne ogółem pozyskane przez Miasto Białystok w przeliczeniu na jednego mieszkańca	zł/os.	414,04	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
14.	Wskaźnik zadłużenia	%	21,37	Urząd Miejski w Białymstoku	↑ od 2015 do 2014 ↓
15	Kwota długu	tys. zł	201 527,55	Urząd Miejski w Białymstoku	↑ od 2015 do 2014 ↓
16	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km²	2,53	BDR	↓
17	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km²	8275,57	BDR	↓
18	Odpady wytworzone	tys. t na km²	1,74	BDR	↓
19.	Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	dam³ na km²	137,96	BDR	↓

* Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

Tabela 11.2. Wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi	%	29,5	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
2.	Liczba przejazdów bezkolizyjnych przez tory na ciągach komunikacyjnych podstawowego układu komunikacyjnego Miasta	szt.	8	Studium Transportowe	↑
3.	Liczba pasażerów przewiezionych przez zbiorowy transport miejski	tys. os.	100 136*	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
4.	Korzystający z wodociągu	%	97,1	BDR	↑
5.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	95,2	BDR	↑
6.	Korzystający z sieci gazowej	%	90,4	BDR	↑
7.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	tys. m³	31 849,0	BDR	↑
8.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km²	436,1	BDR	↑
9.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km²	327,0	BDR	↑
10.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km²	466,2	BDR	↑
11.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	%	74,8	BDR	↑
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	305,38	BDR	↑
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	6,04	BDR	↑
14.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	74,80	BDR	↑
15.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w stosunku do ludności ogółem	%	96,42	BDR	↑
16.	Długość dróg gruntowych	km	70	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

* 2007 r.

Tabela 11.3. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
A.1. KREOWANIE PRAWIDŁOWEJ I RACJONALNEJ STRUKTURY FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
1.	Odsetek liczby mieszkańców, zamieszkujących w promieniu do 2 km od ukształtowanych, ponadlokalnych ośrodków usługowych	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
2.	Współczynnik zmienności liczby kondygnacji budynków w strefie konserwatorskiej	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
3.	Liczba obiektów o funkcjach metropolitalnych na terenie Miasta	szt.	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
4.	Wielkość powierzchni użytkowej/liczby mieszkań oddanych do użytku	m²/szt.	BDR	↑
5.	Odsetek działek budowlanych niezabudowanych w obszarze centrum Miasta	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
6.	Stosunek powierzchni usługowej do powierzchni mieszkalnej obiektów w centrum Miasta	wskaźnik	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
7.	Wielkość powierzchni użytkowej/liczby obiektów o funkcjach centrotwórczych w obszarze centrum	m²/szt.	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
8.	Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
9.	Odsetek transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
BADANIA JAKOŚCIOWE				
10.	Ocena jakości przestrzeni publicznej przez mieszkańców	Badanie opinii mieszkańców		↑
11.	Ocena jakości przestrzeni publicznych, dokonana przez osoby niepełnosprawne	Badanie opinii osób niepełnosprawnych		↑
A.2. TWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO MIASTA Z DUŻYM UDZIAŁEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO ORAZ RUCHU ROWEROWEGO				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
12.	Średnia prędkość autobusów komunikacji miejskiej	km/h	BKM	↑
13.	Długość ulic o funkcji obwodnic w granicach Miasta	km	ZDiIM	↑
14.	Liczba przejazdów przez tory kolejowe	szt.	ZDiIM	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
15.	Długość ulic układu podstawowego	km	ZDiIM	↑
16.	Średnia prędkość podróży	km/h	ZDiIM	↑
17.	Długość/odsetek długości ulic układu podstawowego objętych rozwiązaniami z zakresu IST	km/%	ZDiIM	↑
18.	Liczba pasażerów transportu zbiorowego	osób	BKM	↑
19.	Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu telematyki transportu	km	ZDiIM/BKM	↑
20.	Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości	km	BKM	↑
21.	Długość dróg rowerowych	km	ZDiIM	↑
22.	Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu uspokojenia ruchu	km	ZDiIM	↑
23.	Liczba miejsc parkingowych w centrum Miasta w tym w obiektach wielopoziomowych	szt.	ZDiIM	↑
24.	Liczba miejsc parkingowych w ramach parkingów strategicznych w otoczeniu obwodnic miejskich	szt.	ZDiIM	↑
25.	Odsetek ludności zamieszkałej w strefach, gdzie poziom hałasu na zewnątrz budynków przekracza określone wartości graniczne	%	Sanepid/ZDM	↓
26.	Średnia wartość poziomu hałasu w otoczeniu arterii komunikacyjnych	dB	Sanepid/ ZDM	↓
27.	Wskaźniki charakteryzujące zmianę dostępności komunikacyjnej (np. czas przejazdu pociągu w relacji Warszawa-Białystok, zmiana długości odcinków dwujezdniowych na dk S8 na odcinku Warszawa-Białystok, liczba połączeń lotniczych do i z Białegostoku)	h/km/szt.	PKP/ RDDKiA/ UMWP	
BADANIA JAKOŚCIOWE				
28.	Odsetek badanych mieszkańców zadowolonych z poziomu jakości usług transportu zbiorowego	Badanie opinii mieszkańców		
29.	Ocena poziomu rozwiązań dróg rowerowych	Badanie opinii mieszkańców		
A.3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI NOWOCZESNYCH, EFEKTYWNYCH I NIEZAWODNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
30.	Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej	km	WB/MSG/ ZE	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
31.	Liczba/odsetek mieszkańców korzystających z podsystemów infrastruktury technicznej	os/%	BDR	↑
32.	Stosunek środków pozabudżetowych i budżetowych w finansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej	wskaźnik	BDR	↑
33.	Odsetek odpadów poddanych odzyskowi lub wtórnej przeróbce	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
34.	Wartość energii odzyskanej z odpadów	J	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
35.	Długość/liczba użytkowników szerokopasmowych linii teleinformatycznych	km/os.	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
36.	Powierzchnia terenów wyłączonych ze stref oddziaływania linii podsystemów infrastruktury technicznej	ha	dysponenci sieci	↑
A.4. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PRZY WZROŚCIE UDZIAŁU URZĄDZONYCH TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
37.	Powierzchnia obszarów, na których występują warunki zgodne z normami z zakresu ochrony środowiska	ha	RDOŚ	↑
38.	Objętość wód opadowych odprowadzanych do cieków wodnych i zbiorników otwartych (zmniejszenie wartości oznaczałoby zbliżenie do osiągnięcia celu, jakim jest wzrost udziału miejscowej retencji)	m³	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
39.	Długość oddanych do użytku odcinków kanalizacji deszczowej	km	WB	
40.	Długość funkcjonujących odcinków kanalizacji deszczowej (ew. stopień pokrycia Miasta)	km	WB	↑
41.	Stopień zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stan zachowania ekosystemów występujących na terenach otwartych objętych zagospodarowaniem	analiza jakościowa		
42.	Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych	ha	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

Tabela 11.4. Wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Liczba miejsc w żłobkach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	65	BDR	↑
2.	Liczba miejsc w przedszkolach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	781	BDR	↑
3.	Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	%	101,52	BDR	↑
4.	Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	%	107,00	BDR	↑
5.	Liczba studentów	osoby/1000 mieszkańców	156,2	BDR	↑
6.	Liczba lekarzy	osoby/10 tysięcy mieszkańców	48	BDR	↑
7.	Kadra medyczna ogółem*	osoby/10 tysięcy mieszkańców	149	BDR	↑
8.	Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	jednostki/10 tys. mieszkańców	0,71	BDR	↑
9.	Liczba porad ogółem udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	jednostki/mieszkańca	4,82	BDR	↑
10.	Liczba łóżek w szpitalach	jednostki/10 tys. mieszkańców	87,2	BDR	→
11.	Liczba mieszkańców placówek przypadająca na jedno miejsce placówki stacjonarnej pomocy społecznej	osoby/miejsce	0,96	BDR	↑
12.	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji	jednostki/10 tys. mieszkańców	29	BDR	↑
13.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	240	BDR	↓
14.	Wzrost liczby mieszkań rok do roku	%	1,3	BDR	↑
15.	Mieszkania oddane do użytku	szt.	1 574	BDR	↑
16.	Mieszkania oddane do użytkowania	jednostki/1000 mieszkańców	5,30	BDR	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
17.	Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	jednostki/1000 mieszkańców	391	BDR	↑
18.	Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania	m²	59,6	BDR	↑

* W tym: lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki i położne

Tabela 11.5. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
B.1. WSPIERANIE ROZWOJU TOŻSAMOŚCI I AKTYWNOŚCI LOKALNEJ				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
1.	Liczba centrów aktywności lokalnej	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
2.	Liczba wspólnych inicjatyw, umów, działań promocyjnych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
3.	Liczba funkcjonujących rad osiedli	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.2. ROZWÓJ OSOBOWY I ZAWODOWY MIESZKAŃCÓW				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
4.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji w stosunku do ogólnej liczby dzieci i młodzieży	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
5.	Liczba miejsc w funkcjonujących zespołach wczesnego wspomaganie dziecka	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
6.	Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w stosunku do ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
7.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły ze sprawdzianu dla uczniów klas szóstych w porównaniu do średniej krajowej	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
8.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów gimnazjalnych, w porównaniu do średniej krajowej	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
9.	Średni wynik matur osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
10.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów zawodowych, w porównaniu do średniej krajowej	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
11.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w stosunku do ogółu uczniów	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
12.	Liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
13.	Liczba przyznanych stypendiów dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie, sportowo, za innowacyjną myśl techniczną	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
14.	Liczba uczniów objętych stypendiami motywacyjnymi	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
15.	Liczba uczniów objętych programem socjoterapeutycznym	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
16.	Liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć pozalekcyjnych adresowanych do nich w stosunku do ogółu uczniów niepełnosprawnych	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
17.	Liczba uczniów objętych programami pomocy socjalnej	osoba	MOPR w Białymstoku	→
18.	Liczba uczniów przedwcześnie przerywających edukację w stosunku do ogółu uczniów	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
19.	Liczba ofert centrum kształcenia zawodowego	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
20.	Liczba osób przekwalifikowanych	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
21.	Wysokość środków finansowych na wyposażenie bazy techno-dydaktycznej szkół	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
22.	Liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
23.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia godzin wychowawczych	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
24.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
25.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali wyższy stopień awansu zawodowego	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
26.	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach z przygotowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu uczniów	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
27.	Liczba uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych objętych doradztwem i preorientacją zawodową w stosunku do ogółu uczniów	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.3. WZROST JAKOŚCI I INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
28.	Liczba sal multimedialnych i pracowni symulacyjnych do kształcenia zawodowego i specjalistycznego	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
29.	Liczba przeszkolonych nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
30.	Liczba przeszkolonych osób kadry administracyjno- usługowej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
31.	Liczba kadry nauczycielskiej i administracyjno- usługowej Miasta w etatach przeliczeniowych	etat	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
32.	Liczba realizowanych umów oraz porozumień o współpracy z pracodawcami i uczelniami	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
33.	Liczba uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
34.	Liczba nauczycieli objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
35.	Liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
36.	Liczba autorskich programów kształcenia	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
37.	Liczba wprowadzonych innowacji pedagogicznych	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.4. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
38.	Liczba katastrof i sytuacji kryzysowych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
39.	Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych uczestniczących w różnego rodzaju programach profilaktycznych	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.5. WSPIERANIE RODZIN				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
40.	Liczba pracowników poradnictwa rodzinnego i psychologiczno-pedagogicznego zajmujących się poradnictwem	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
41.	Liczba rodziców korzystających z Internetowego Forum Wsparcia Wychowawczego Rodziców	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
42.	Liczba programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
43.	Liczba rodziców korzystających z programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
44.	Liczba szkół, przy których funkcjonują „Szkoły dla Rodziców”	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
45.	Liczba rodziców uczestniczących w „Szkołach dla Rodziców”	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
46.	Liczba rodziców włączających się w działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą szkoły	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
47.	Liczba rodziców deklarujących uczestnictwo ich dzieci w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu rodziców	%	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
48.	Liczba nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu przygotowania do życia w rodzinie	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
49.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
50.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	rodzina	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
51.	Liczba osób objętych programami prorodzinnymi	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
52.	Liczba placówek pobytu dziennego	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
53.	Liczba osób objętych dziennym pobylem	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
54.	Liczba wykwalifikowanych asystentów rodziny	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
55.	Liczba rodzin korzystających z instytucji asystenta rodziny	rodzina	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
56.	Liczba mieszkań socjalnych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.6. WSPOMAGANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH I ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
57.	Wskaźnik zachorowalności na nowotwory	osoba/10 tys. mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
58.	Wskaźnik zachorowalności na choroby płuc	osoba/10 tys. mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
59.	Wskaźnik zachorowalności na choroby układu krążenia	osoba/10 tys. mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
60.	Wskaźniki umieralności niemowląt	%	BDR	↓
61.	Liczba łóżek opieki długoterminowej na 10 tys. mieszkańców	jednostka/10 tys. mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
62.	Liczba programów profilaktycznych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
63.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
B.7. POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI				
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
64.	Liczba organizacji pozarządowych realizujących specjalistyczne zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
65.	Stworzenie systemu wczesnej interwencji (liczba programów)	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
66.	Liczba osób objętych systemem wczesnej interwencji	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
67.	Liczba programów wsparcia osób niepełnosprawnych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
68.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych programami wsparcia	osoba	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
69.	Liczba projektów i kampanii z zakresu integracji społecznej	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

C. Rozwój gospodarczy

Tabela 11.6. Wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego

WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE					
LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Wysokość nakładów inwestycyjnych*	zł	171 727 772	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
2.	Wysokość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca*	zł/mieszkańca	583,80	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
3.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących	tys. zł	3 611 408,4	US Białystok	↑
4.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych (2007 =100)	%	113,1	US Białystok	↑
5.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących na jednego zatrudnionego	zł	230 968	US Białystok	↑
6.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jednostka	29 827	US Białystok	↑
7.	Nakłady na działalność B+R**	mln zł	74,7	BDR	↑
8.	Zatrudnieni w działalności B+R (ogółem)**	EPC***	1 566,5	BDR	↑
9.	Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (przedsiębiorstwach przemysłowych)**	tys. zł	445 458	BDR	↑
10.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 994,05	US Białystok	↑
11.	Udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem	%	18%	Urząd Miejski w Białymstoku	↓
12.	Środki z budżetu UE przeznaczone na inwestycje	zł/mieszkańca	70,64	BDR	↓

* Wydatki inwestycyjne z budżetu Miasta Białystok
** Województwo podlaskie
*** Ekwiwalent pełnego wymiaru czasu pracy

Tabela 11.7. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	ŹRÓDŁO	TREND
WSKAŹNIKI UZYSKANE NA PODSTAWIE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH			
1.	Jakość życia w Mieście	Badania mieszkańców	↑
2.	Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw	Badania przedsiębiorców	↑
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE			
3.	Liczba terenów inwestycyjnych w Mieście z dostępną infrastrukturą	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

D. Kultura, sport i turystyka

Tabela 11.8. Wskaźniki monitorowania w obszarze kultury sportu i turystyki

WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE					
LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Liczba czytelników	osoby/1000 mieszkańców	148	BDR	↑
2.	Wypożyczenia księgozbioru	wolumen/czytelnika	15,8	BDR	↑
3.	Liczba widzów ogółem w kinach	osoby	467 396	BDR	↑
4.	Liczba zwiedzających muzea	osoby	50 449	BDR	↑
5.	Liczba towarzystw i stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym, związków twórczych i chórów	jednostka	85	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
6.	Liczba muzeów	jednostka	7	BDR	↑
7.	Liczba galerii i salonów sztuki	jednostka	4	BDR	↑
8.	Liczba domów kultury i klubów osiedlowych	jednostka	19	BDR	↑
9.	Księgozbiór bibliotek	wolumen/1000 mieszkańców	3 183,1	BDR	↑
10.	Liczba wystaw i ekspozycji w muzeach i galeriach sztuki	jednostka	92	BDR	↑
11.	Imprezy oświatowe w muzeach i galeriach sztuki	jednostka	320	BDR	↑
12.	Imprezy i festiwale kulturalne zorganizowane w Mieście	jednostka	45	Informator miejski	↑
13.	Wyróżnienia i nagrody ogólnopolskie pozyskane przez twórców wywodzących się z Miasta	jednostka	2	Media, fundatorzy nagród	↑
14.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	93 983	BDR	↑
15.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	21 484	BDR	↑
16.	Liczba miejsc noclegowych	jednostka/1000 mieszkańców	31	BDR	↑

WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE					
LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
17.	Liczba hoteli	jednostka	8	BDR	↑
18.	Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania o standardzie poniżej standardu hotelowego	jednostka	12	BDR	↓
19.	Liczba podmiotów gospodarczych w sferze usług turystycznych i hotelowych w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	9%	BDR	↑
20.	Liczba podmiotów działających w ramach przemysłów kultury w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	8,4%	BDR	↑
21.	Długość dróg rowerowych	km	19,85	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
22.	Liczba klubów sportowych	jednostka	91	BDR	↑
23.	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	osoby	7 283	BDR	↑
24.	Liczba klubów sportowych uczestniczących w rozgrywkach ligowych najwyższego szczebla	jednostka	3	MOSiR	↑
25.	Liczba stadionów	jednostka	2	BDR	↑
26.	Liczba boisk	jednostka	4	BDR	↑
27.	Liczba hal sportowych	jednostka	3	BDR	↑
28.	Liczba pływalni	jednostka	4	BDR	↑
29.	Inne obiekty sportowe	jednostka	9	BDR	↑
30.	Liczba trenerów prowadzących zajęcia sportowe	osoby	166	BDR	↑

Tabela 11.9. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	ŹRÓDŁO	TREND
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
1.	Wysokość dotacji udzielonych przez Miasto na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze kultury	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
2.	Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków	zł	Budżet Miasta	↑
3.	Wielkość środków z funduszy strukturalnych i innych źródeł pozyskanych na cele kulturalne	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
4.	Liczba projektów kulturalnych zrealizowanych w ramach partnerstwa	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
5.	Liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
6.	Liczba inicjatyw na rzecz tworzenia markowych produktów turystycznych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
7.	Liczba markowych produktów turystycznych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
8.	Wysokość wsparcia inicjatyw podmiotów prywatnych i społecznych z zakresu turystyki ze strony Miasta	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
9.	Liczba zorganizowanych imprez rekreacyjnych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
10.	Wydatki Miasta na działalność edukacyjną w sferze rekreacji	zł	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
11.	Funkcjonowanie Lokalnej Organizacji Turystycznej	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
12.	Liczba ogólnopolskich i międzynarodowych trofeów uzyskanych przez sportowców trenujących w Mieście	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
13.	Sportowcy uczestniczący w imprezach międzynarodowych	osoby	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
14.	Liczba przyszkolnych obiektów sportowych	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑
15.	Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku	↑

E. Metropolia

Tabela 11.10. Wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym

WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE					
LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
1.	Powierzchnia	km²	5 132	BDR	↑
2.	Liczba ludności	osoby	503 690	BDR	↑
3.	Gęstość zaludnienia	osoby/km²	98	BDR	↑
4.	Przyrost naturalny	osoby/1000 mieszkańców	0,80	BDR	↑
5.	Saldo migracji	osoby/1000 mieszkańców	0,29	BDR	↑
6.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	9,3	BDR	↑
7.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jedn.	42 452	BDR	↑
8.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 881,74	BDR	↑
9.	Obszary prawnie chronione w stosunku do powierzchni ogółem	%	30	BDR	↑
10.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km²	0,06	BDR	↑
11.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km²	174,94	BDR	↑
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	6,18	BDR	↑
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km²	0,12	BDR	↑
14.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	%	72,8	BDR	↑
15.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km²	58,60	BDR	↑
16.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km²	20,20	BDR	↑
17.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km²	14,40	BDR	↑

WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE					
LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	STAN W 2008 R.	ŹRÓDŁO	TREND
18.	Korzystający z wodociągu	%	90,60	BDR	↑
19.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	75,50	BDR	↑
20.	Korzystający z sieci gazowej	%	56,10	BDR	↑
21.	Liczba miejsc w żłobkach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	43,72	BDR	↑
22.	Liczba miejsc w przedszkolach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	597,53	BDR	↑
23.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	218,08	BDR	↑
24.	Imprezy oświatowe w muzeach	jednostka	813	BDR	↑
25.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w mieście	osoby	180097,00	BDR	↑
26.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w mieście	osoby	37118,00	BDR	↑

Tabela 11.11. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym

LP.	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	ŹRÓDŁO	TREND
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE				
1.	Gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu/Internetu szerokopasmowego	jednostka	BDR	↑
2.	Odpady komunalne Białegostoku i obszaru metropolitalnego zagospodarowane w ramach zintegrowanego systemu	Mg	Urząd Miejski w Białymstoku Urzędy Gmin	↑
3.	Liczba imprez kulturalnych zorganizowanych we współpracy gmin obszaru metropolitalnego	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku Urzędy Gmin	↑
4.	Liczba produktów turystycznych stworzonych we współpracy gmin obszaru metropolitalnego	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku Urzędy Gmin	↑
5.	Liczba turystów korzystających z „metropolitalnych” produktów turystycznych	osoba	badania	↑
6.	Liczba dokumentów planistycznych opracowanych w obszarze metropolitalnym wykraczających poza obszar gminy	jednostka	Urząd Miejski w Białymstoku Urzędy Gmin	↑

Załącznik 2.

Analiza SWOT w poszczególnych obszarach problemowych

A. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">● Zwartość przestrzenna Miasta● Rezerwy terenowe na potrzeby różnorodnych funkcji, w tym komu- nikacyjnych, mieszkaniowych, działalności gospodarczej oraz rekreacyjnych● Zapewniona możliwość stopniowej realizacji strategicznych inwestycji drogowych● Dobra organizacja i sprawność systemu miejskiego transportu zbiorowego● Rozbudowana infrastruktura techniczna na poziomie magistralnym oraz rezerwy mocy mediów komunalnych● Dobry stan środowiska i znaczne walory systemu przyrodniczego Miasta	<ul style="list-style-type: none">● Niewystarczające pokrycie Miasta planami miejscowymi i słaba ich koordynacja z realizacją inwestycji infrastrukturalnych● Trudności z zachowaniem równowagi pomiędzy wartościami kulturowymi i tożsamością Miasta a potrzebami rozwoju● Niski poziom jakości części przestrzeni publicznych, zwłaszcza placów miejskich● Niedostatek wielkomiejskiego charakteru centrum Miasta● Nieukształtowany wielofunkcyjny zespół dworcowy obniżający walory receptyjne oraz fizjonomiczne Miasta● Brak części elementów ulicznego układu podstawowego, w tym odpowiedniej liczby bezkolizyjnych przejazdów przez tory oraz odcinków obwodnic, ruch tranzytowy przebiegający przez Miasto● Mało zaawansowanych rozwiązań służących zwiększeniu przepustowości systemu transportowego i podniesieniu jakości usług transportu zbiorowego● Zbyt słabo rozwinięty układ dróg rowerowych● Niedobory miejsc parkingowych w Mieście● Niski stopień zaawansowania technicznego infrastruktury usług miejskich● Brak zintegrowanego systemu gospodarki odpadami● Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia i odcinki linii c.o. szpecące krajobraz, blokujące wartościowe często tereny inwestycyjne i powodujące rozcłonkowanie struktury przestrzennej Miasta. Elementy podsystemów infrastruktury technicznej występujące na terenach prywatnych● Brak wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych● Niewystarczające zabezpieczenie przed presją inwestycyjną terenów systemu przyrodniczego oraz osiedlowych terenów rekreacyjnych● Niewystarczająca powierzchnia parków i terenów zieleni urządzonej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">● Realizacja programu rozwoju dróg ekspresowych, zwłaszcza S8 oraz S19● Modernizacja linii kolejowej Warszawa-Białystok-Trakiszki do standardu magistralnej linii ekspresowej E 75 („Rail Baltica”)● Planowana realizacja lotniska regionalnego w sąsiedztwie Miasta● Możliwość wykorzystania infrastruktury kolejowej dla potrzeb aglomeracyjnego transportu zbiorowego – pasażerskiego, powiązanego z komunikacją autobusową● Czyste, niezdegradowane środowisko przyrodnicze, położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”	<ul style="list-style-type: none">● Brak narzędzi koordynacji polityki przestrzennej Miasta z gminami ościennymi● Nasilające się procesy suburbanizacyjne przy konkurencyjnej ofercie terenów inwestycyjnych gmin ościennych● Ewentualność opóźnienia lub odstąpienia od realizacji strategicznych inwestycji drogowych, kolejowych oraz lotniczych w otoczeniu Miasta i groźba utraty przez Miasto roli węzła komunikacyjnego o znaczeniu ponadregionalnym● Tranzyt towarów niebezpiecznych przez Miasto● Zagrożenia wynikające z braku bezpieczeństwa ujęć wody zlokalizowanych w gminach sąsiednich● Brak wystarczających regulacji prawnych dotyczących korzystania przez mieszkańców gmin ościennych z infrastruktury Białegostoku● Ograniczona zdolność przyjmowania wód opadowych przez cieki wodne płynące przez Miasto

B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
I. KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ	I. KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ
<ul style="list-style-type: none">● Kompleksowa i bogata oferta edukacyjna, programów wychowawczych, profilaktycznych na wszystkich poziomach kształcenia, pozytywnie oceniana przez mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">● Niska innowacyjność i przedsiębiorczość oraz słabe wyposażenie, wykorzystywanie i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych w zakresie kształcenia na wszystkich poziomach, głównie zawodowym
<ul style="list-style-type: none">● Bardzo dobra sieć szkół podstawowych i gimnazjów, dobra placówek przedszkolnych i liceów ogólnokształcących	<ul style="list-style-type: none">● Niewystarczająco silne, stabilne i perspektywiczne związki biznesowe głównie szkolnictwa wyższego, a także ponadgimnazjalnego z praktyką gospodarczą, administracyjną i społeczną
<ul style="list-style-type: none">● Znaczna liczba kadry naukowo-dydaktycznej o dużym potencjale i wysokim poziomie	<ul style="list-style-type: none">● Nieoptymalna sieć i niewystarczające doposażenie bazy kształcenia zawodowego oraz bazy techno-dydaktycznej szkół do kształcenia w pracowniach przedmiotowych i centrach kształcenia praktycznego oraz ustawicznego
<ul style="list-style-type: none">● Załączki społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none">● Niedostosowanie kwalifikacji absolwentów szkół i kandydatów do pracy do potrzeb i wymogów nowoczesnego rynku pracy● Utrzymujące się niższe wynagrodzenie za pracę w stosunku do średniej krajowej i większych miast w Polsce
II. OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, INTEGRACJA	II. OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, INTEGRACJA
<ul style="list-style-type: none">● Rozwinięta infrastruktura medyczna (duża liczba szpitali specjalistycznych na terenie Miasta)	<ul style="list-style-type: none">● Zdecydowanie niewystarczająca liczba żłobków i miejsc w żłobkach
<ul style="list-style-type: none">● Wysoko wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra medyczna i pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none">● Poziom opieki nad osobami starszymi
<ul style="list-style-type: none">● Bogata oferta programów profilaktycznych, edukacyjnych, kampanii edukacji społecznej z zakresu ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none">● Niewydolność systemu specjalistycznej opieki zdrowotnej
<ul style="list-style-type: none">● Istnienie dostatecznej pomocy infrastrukturalnej i usługowej w zakresie pomocy osobom bezdomnym, doświadczającym przemocy oraz w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną	<ul style="list-style-type: none">● Niedostateczna ilość nowoczesnej aparatury medycznej
<ul style="list-style-type: none">● Duża liczba organizacji pozarządowych o znacznym potencjale działania	<ul style="list-style-type: none">● Brak ośrodków opieki długoterminowej
III. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	III. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
<ul style="list-style-type: none">● Wielokierunkowa działalność w przeciwdziałaniu i walce z zagrożeniami, przestępczością i patologiami	
IV. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA	IV. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA
<ul style="list-style-type: none">● Wzrost racjonalności wykorzystania gminnych zasobów mieszkaniowych	<ul style="list-style-type: none">● Brak wystarczającej liczby komunalnych lokali mieszkalnych i socjalnych
<ul style="list-style-type: none">● Zwiększanie liczby budynków komunalnych, lokalii socjalnych i mieszkań na wynajem	<ul style="list-style-type: none">● Brak programu rozwoju budownictwa mieszkaniowego i uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe

V. RYNEK PRACY, WSPÓŁPRACA NA RYNKU PRACY	V. RYNEK PRACY, WSPÓŁPRACA NA RYNKU PRACY
● Duża elastyczność pracowników i kandydatów do pracy w podejmowaniu pracy, łatwość w dostosowywaniu się do zmian na rynku pracy	● Mała liczba miejsc pracy i ich niska atrakcyjność
● Dobra, bogata oferta szkoleniowa dla osób bezrobotnych i w zakresie poradnictwa zawodowego	● Odptyw wykwalifikowanej kadry poza granice Miasta i województwa
● Sprawna działalność Powiatowego Urzędu Pracy, szczególnie względem młodzieży	● Niewystarczająca platforma wymiany informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy i pracodawcami
● Sprawny przepływ i pozyskiwanie informacji na temat zapotrzebowania na pracę w układzie kwalifikacyjno-zawodowym	● Niewystarczająca współpraca między uczelniami i mało wspólnych inicjatyw, szczególnie w zakresie wzmacniania regionalnej i lokalnej tożsamości i potrzeb rynku pracy
SZANSE	ZAGROŻENIA
I. KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ	I. KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ
● Wzrost nakładów państwa na rozwój i badania w szkolnictwie wyższym i inwestycje w ochronie zdrowia oraz rozwój zasobów, rehabilitację zawodową i społeczną	● Niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej
● Wzrost atrakcyjności Miasta pod względem bezpieczeństwa, infrastrukturalnym, wizerunkowym, sprawności zarządzania	● Odptyw kandydatów na studia do większych ośrodków akademickich
● Rosnące zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowane kadry	● Krytycznie oceniany przez przedsiębiorców poziom oferty szkół wyższych względem praktyki gospodarczej i społecznej
● Doskonalenie pracy szkół na wszystkich poziomach i wzrost innowacyjności w edukacji	● Malejąca odporność psychiczna dzieci i młodzieży oraz niedostatek systemowej opieki psychologicznej w szkołach i placówkach oświatowych
● Konkurencja na rynku gospodarczym i wśród szkół wyższych	● Rozdźwięk między dynamizmem zmian społecznych i gospodarczych a procesem zmian w edukacji na wszystkich jej poziomach
● Rozwój społeczeństwa informacyjnego wpływający korzystnie na jakość życia mieszkańców Miasta	● Niedostateczny poziom wykorzystania technologii teleinformatycznych i Internetu w podnoszeniu jakości życia mieszkańców
● Szeroki zasięg bezpłatnych publicznych punktów dostępowych do Internetu	● Niski poziom zainteresowania oraz świadomości potrzeb kształcenia ustawicznego dorosłych, zastępowalności kadr do kształcenia zawodowego oraz gotowości do zmiany w edukacji
II. OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, INTEGRACJA	II. OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, INTEGRACJA
● Wzrost świadomości i lobbingu (dotyczącej) i na rzecz problemów osób niepełnosprawnych i starszych	● Brak reform i koordynacji w zarządzaniu i finansowaniu służby zdrowia
● Wzrost świadomości pacjentów w zakresie swoich praw	● Słaba zdolność organizacji pozarządowych i instytucji służby zdrowia do aplikowania o środki PFRON i UE oraz niewystarczająca zdolność do sfinansowania udziału własnego w takich projektach
	● Wzrost zagrożeń chorobami cywilizacyjnymi

III. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	III. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
● Systematyczna poprawa infrastruktury miejskiej poprzez eliminowanie czynników potęgujących zagrożenie	● Zagrożenia cywilizacyjne i powodowane przez siły natury
● Proces doskonalenia służb, działań i systemów zarządzania bezpieczeństwem, w tym w ramach zarządzania kryzysowego	● Występowanie nowych kategorii zagrożeń o charakterze terrorystycznym, rasowym, zorganizowanych grup przestępczych
IV. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA	IV. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA
● Poprawa stanu komunalnych i socjalnych zasobów mieszkaniowych i wyłączenie z użytkowania zasobów substandardowych	● Prognoza zmniejszania się liczby lokali komunalnych i socjalnych oraz ograniczone możliwości realizacji przedsięwzięć budowlanych w tym zakresie
V. RYNEK PRACY, WSPÓŁPRACA NA RYNKU PRACY	V. RYNEK PRACY, WSPÓŁPRACA NA RYNKU PRACY
● Rosnąca skuteczność działań instytucji rynku pracy	● Prognozy rynku pracy, głównie dotyczące zapotrzebowania na absolwentów o różnych kwalifikacjach
● Dostępność i możliwości wykorzystania środków finansowych na cele związane z rynkiem pracy	
● Rozwój instytucji otoczenia biznesu i współpracy nauki z biznesem	● Niewykorzystanie potencjału ludzi wykształconych i w wieku 45+
● Współpraca przygraniczna	
● Wzrost aktywności zawodowej ludności	● Duży odsetek bezrobotnych bez kwalifikacji

C. ROZWÓJ GOSPODARCZY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">● Znaczne zasoby pracy, w tym osób z wykształceniem wyższym● Wysoka jakość życia● Rozwinięte sektory przemysłowe: spożywczy, maszynowy, sprzętu medycznego, bieliźniarski● Potencjał szkolnictwa wyższego● Podstrefa Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku● Budowa Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego● Korzystna struktura wydatków budżetu gminy z dużym udziałem wydatków inwestycyjnych i niski wskaźnik zadłużenia pozwalający na kontynuację inwestycji● Korzystna lokalizacja dla niektórych sektorów, jak: handel, przemysł spożywczy, drzewny, meblarski● Rosnąca skuteczność w zakresie pozyskiwania środków UE	<ul style="list-style-type: none">● Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym szczególnie w nowe maszyny i technologie oraz poziom innowacyjności● Peryferyjne położenie i dostępność komunikacyjna● Popyt wewnętrzny● Stereotypowe postrzeganie Miasta● Międzynarodowa konkurencyjność przedsiębiorstw przejawiająca się nieznacznym eksportem● Liczba podmiotów gospodarczych● Dostępność terenów pod inwestycje● Koszty logistyczne● System wsparcia MSP, w tym dostęp do źródeł finansowania● Współpraca uczelni z gospodarką● Dostęp do wykwalifikowanych pracowników w określonych zawodach● Poziom kapitału społecznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">● Wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do części wschodniej kraju w związku z nasyceniem tymi inwestycjami części zachodniej● Wyczerpywanie się zasobów wykwalifikowanej pracy w innych dużych miastach● Korzystne procesy demograficzne na tle innych miast w Polsce● Rozwój oraz otwieranie się na współpracę gospodarek wschodnich poprawiający chłonność ich rynków● Rosnący rynek produktów i usług cyfrowych (niezależnych od lokalizacji)● Poprawa infrastruktury drogowej, zewnętrznych połączeń komunikacyjnych● Korzystne tendencje w relacjach Polski z krajami wschodnimi dające potencjał na rozwój współpracy● Napływ środków z UE w kolejnym okresie programowania	<ul style="list-style-type: none">● Migracja wykształconych młodych ludzi z Białegostoku● Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej● Rosnące koszty pracy● Wzrost cen surowców w porównaniu do krajów UE● Rosnąca konkurencja ze strony firm międzynarodowych● Tendencje do przenoszenia działalności gospodarczej poza obszar miejski● Rosnąca pozycja przetargowa partnerów handlowych● Niestabilność kursu walutowego● Tendencje do przenoszenia działalności gospodarczej za granicę kraju w celu obniżania kosztów● Zmiana struktury wydatkowania środków pomocowych w kierunku wspierania potencjałów rozwoju, a nie wyrównywania szans

D. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">● Aktywność instytucji samorządowych w sferze kultury i sportu● Potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych● Kulturalne produkty turystyczne dostosowane do tradycji różnorodności kulturowej Miasta● Atrakcje turystyczne związane z tradycjami religijnymi, historycznymi i etnicznymi● Potencjał twórczy związany z istnieniem szkolnictwa artystycznego na różnych poziomach i w różnych kierunkach nauczania● Wysoki poziom infrastruktury w niektórych sferach kultury wysokiej oraz w sferze rozrywki● Centrum im. L. Zamenhofa jako centrum integrujące funkcje kulturalne i turystyczne● Poparcie społeczności Miasta dla rozwoju funkcji turystycznej oraz rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej● Popyt na usługi obiektów turystycznych w Mieście● Potencjał rozwoju turystyki leczniczej, zdrowotnej i kongresowej ze względu na zasoby i charakter środowiska akademickiego● Podjęcie działań na rzecz tworzenia markowych produktów turystycznych, regionalnych i lokalnych● Potencjał rekreacyjny Lasu Pietrasze, Stawów Dojlidzkich i doliny rzeki Białej	<ul style="list-style-type: none">● Niedostateczna infrastruktura w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji● Brak konsolidacji środowisk twórczych oraz środowisk związanych z działalnością turystyczną● Mała ilość terenów rekreacyjnych i sportowych na osiedlach● Niskie zainteresowanie kulturą ze strony mediów● Niski poziom przedsiębiorczości w sferze turystyki● Problemy lokalowe środowisk twórczych● Brak zaangażowania przedsiębiorstw w sferę kultury● Nadmierne uzależnienie środowisk twórczych od wsparcia samorządu i ich efemeryczność● Niski poziom uczestnictwa w kulturze społeczności Miasta● Brak zaufania do zmian oraz niska ocena walorów Miasta w opinii mieszkańców● Ograniczona ilość funkcji centrum Miasta● Brak wyspecjalizowanej kadry szkoleniowej w dziedzinie sportu i niewielkie sukcesy w sporcie wyczynowym● Niezadowalający stan techniczny większości obiektów zabytkowych● Ograniczony dostęp do informacji o działalności w sferze kultury i turystyki
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">● Prestiż Miasta w niektórych dziedzinach kultury i działalności artystycznej● Walory środowiskowe i kulturowe okolic Białegostoku sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji● Wizerunek Miasta jako potencjalnego centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej● Rola zaplecza i funkcji stołecznej dla turystyki w regionie● Wzrost zainteresowania aktywnymi stylami życia● Istnienie znaczących instytucji i imprez kulturalnych w gminach ościennych Białegostoku● Korzystne kierunkowanie funduszy strukturalnych (ekologia, różnorodność kulturowa, gospodarka oparta na wiedzy)● Przygraniczne położenie Miasta i regionu● Zgodność kierunków rozwoju sportu i rekreacji z wizerunkiem zewnętrznym Miasta● Niski poziom aktywności sportowej w innych regionach Polski Wschodniej	<ul style="list-style-type: none">● Nierozpoznawalność Miasta jako gospodarza imprez kulturalnych i sportowych o bardzo wysokim prestiżu● Ograniczona dostępność komunikacyjna Miasta● Wysoka atrakcyjność turystyczna otoczenia ograniczająca ruch turystyczny w Mieście● Niski poziom zainteresowania ze strony inwestorów sferą kultury, turystyki i rekreacji● Charakter ruchu przygranicznego „Polska – Białoruś” wyłączający Miasto z ruchu bezwizowego● Ograniczona wielkość popytu na produkty turystyczne● Drenaż środowisk twórczych i sportowych przez inne ośrodki kulturalne w kraju● Ograniczone zainteresowanie gmin ościennych kwestiami kultury i sportu● Wysoka liczba obszarów chronionych ograniczająca skalę i formy turystyki w regionie

E. METROPOLIA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">Koncentracja funkcji administracyjnych i społecznych w BiałymstokuDziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-turystyczne obszaru metropolitalnegoPotencjalne tereny inwestycyjne w obszarze metropolitalnymWspółpraca samorządów lokalnych na rzecz rozwoju metropolii	<ul style="list-style-type: none">Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowyStan infrastruktury kolejowej w obszarze metropolitalnymStan infrastruktury drogowej w obszarze metropolitalnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">Białystok jako węzeł komunikacyjny sieci TEN-TWsparcie finansowe obszaru metropolitalnego	<ul style="list-style-type: none">Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UEBrak regulacji prawnych gwarantujących współpracę gmin w obszarze metropolitalnym

Załącznik 3.

Lista dokumentów towarzyszących opracowaniu Strategii

- „Raport z badań opinii mieszkańców Białegostoku”, opracowany przez Instytut Badań i Analiz VIVADE, Białystok 2009.
- „Raport z badań opinii przedsiębiorców Białegostoku”, opracowany przez Instytut Badań i Analiz VIVADE, Białystok 2009.
- „Raport z analizy dokumentów szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i lokalnego”, opracowany przez Fundację na rzecz Politechniki Białostockiej, Białystok 2009.
- „Raport z badań opinii organizacji pozarządowych”, Białystok 2010:
„Część I ogólna – Charakterystyka organizacji pozarządowych”
Opracowanie: Referat ds. Stowarzyszeń, Fundacji i Zbiórek Publicznych działający w ramach Departamentu Organizacyjnego i Nadzoru Urzędu Miejskiego w Białymstoku.
„Część II – Raport z ankietowego badania ilościowego organizacji pozarządowych w Białymstoku”
Opracowanie: Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych Urzędu Miejskiego w Białymstoku.
„Część III – Raport z jakościowego badania pogłębionego białostockich organizacji pozarządowych”
Opracowanie: Anna Augustyn, Asystent Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Strategii.
- „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku”, opracowana przez Monikę Jakoniuk, Izabelę Maleszewską, Ewę Nowicką i Annę Orzechowską pod redakcją merytoryczną Doroty Perło, Departament Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Białystok 2010.
- „Raport z konsultacji społecznych zorganizowanych w ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”, opracowany przez Annę Augustyn, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.
- „Raport z badań zainteresowania mieszkańców wydarzeniami kulturalnymi w Białymstoku”, opracowany przez Danutę A. Pieciul, Annę Augustyn i Izabelę Maleszewską, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.
- „Strategia Rozwoju Białegostoku”, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 1996.
- „Aktualizacja Strategii Rozwoju Białegostoku”, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2001.
- „Raport z ewaluacji Strategii Rozwoju Białegostoku (wraz z aktualizacją)”, opracowany przez Stanisławę Kozłowską, Izabelę Maleszewską, Dorotę Perło, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.
- „Raport z prac Zespołu Problemowego ds. Rozwoju Gospodarczego”, Bogusław Pławgo przy współpracy Izabeli Maleszewskiej, Białystok 2010.
- „Raport z prac Zespołu Problemowego ds. Zagospodarowania Przestrzennego, Infrastruktury Technicznej i Transportu”, Bartosz Czarnecki, Białystok 2010.
- „Raport z prac Zespołu Problemowego ds. Kultury, Sportu i Turystyki”, Dariusz Kiełczewski, Białystok 2010.
- „Raport z prac Zespołu Problemowego ds. Infrastruktury Społecznej i Kapitału Ludzkiego”, Jerzy Paszkowski przy współpracy Lucji Orzechowskiej, Adama Kurluty i Mariana Maciejewskiego, Białystok 2010.
- „Raport z prac Zespołu Problemowego ds. Metropolii”, Grzegorz Dobrzański przy współpracy Tomasza Buczka i Henryka Chodkiewicza, Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.

Załącznik 4.

Struktura organizacyjna

Skład osobowy Zespołu Koordynacyjnego

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Dyrektor Tomasz Buczek	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
5.	Zastępca Dyrektora Małgorzata Piekarska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
6.	Kierownik Biura Analiz Społeczno-Gospodarczych Magdalena Kieda	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
7.	Sekretarz Zespołu Anna Orzechowska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
8.	Henryk Chodkiewicz	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
9.	Monika Jakoniuk	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
10.	Izabela Maleszewska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
11.	Ewa Nowicka	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

Skład osobowy Zespołu ds. Finansowych

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Zastępca Prezydenta Miasta Adam Poliński	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Skarbnik Miasta Stanisława Kozłowska	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
6.	Dyrektor Lucjan K. Bielawski	Departament Finansów Miasta UM w Białymstoku

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
7.	Dyrektor Alina Pisiecka	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
8.	Dyrektor Janusz Ostrowski	Departament Inwestycji UM w Białymstoku
9.	Zastępca Dyrektora Małgorzata Piekarska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
10.	Sekretarz Zespołu Ewa Nowicka	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

Składy osobowe Zespołów Problemowych ds. Strategii

A. Zespół ds. Zagospodarowania Przestrzennego,
Infrastruktury Technicznej i Transportu

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Zastępca Prezydenta Miasta Adam Poliński	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Zastępca Prezydenta Miasta Aleksander Sosna	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
6.	dr inż. arch. Bartosz Czarnecki	Politechnika Białostocka
7.	p.o. Dyrektora Piotr Firsowicz	Departament Urbanistyki UM w Białymstoku
8.	Kierownik Agnieszka Rzosińska	Referat Planów Miejsowych Departament Urbanistyki UM w Białymstoku
9.	Dyrektor Andrzej Piotr Karolski	Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej UM w Białymstoku
10.	Kierownik Ewa Kułakowska	Referat Gospodarki Komunalnej Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej UM w Białymstoku
11.	Dyrektor Janusz Ostrowski	Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich UM w Białymstoku
12.	Zastępca Dyrektora Bożena Zawadzka	Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich UM w Białymstoku
13.	Dyrektor Maciej Łapuć	Departament Skarbu UM w Białymstoku

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
14	Zastępca Dyrektora Ewa Kasprowicz	Departament Skarbu UM w Białymstoku
15.	Dyrektor Krzysztof Lachowski	Departament Informatyki UM w Białymstoku
16.	Dyrektor Alina Pisiecka	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
17.	Andrzej Remża	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
18.	Dyrektor Bogusław Prokop	Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej UM w Białymstoku
19.	Zastępca Dyrektora Artur Kosicki	Departament Architektury UM w Białymstoku
20.	Radny Rady Miejskiej Rafał Rudnicki	Rada Miejska Białegostoku
21.	Radna Rady Miejskiej Beata Antypiuk	Rada Miejska Białegostoku
22.	Radny Rady Miejskiej Kazimierz Dudziński	Rada Miejska Białegostoku
23.	Sekretarz Zespołu Monika Jakoniuk	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

PANEL EKSPERTÓW ds. Zagospodarowania Przestrzennego, Infrastruktury Technicznej i Transportu

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	dr hab. Marzanna Poniatowicz, prof. UwB	Profesor UwB	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Katedra Polityki Regionalnej i Gospodarki Przestrzennej
2.	dr hab. inż. Władysław Gardziejczyk , prof. PB	Profesor PB	Politechnika Białostocka Wydział Budownictwa Zakład Inżynierii Drogowej
3.	dr Jolanta Koszelew	Adiunkt	Politechnika Białostocka Wydział Informatyki Katedra Informatyki Teoretycznej
4.	mgr inż. arch. Zdzisław Plichta	Dyrektor	Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku
5.	Roman Wilk	Prezes Zarządu	Wodociągi Białostockie Spółka z o.o.
6.	Robert Jaromski	Dyrektor	Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Białystok
7.	Wojciech Hołownia	Dyrektor Zakładu Obsługi Technicznej i Logistyki	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
8.	Andrzej Wiesław Świętoński	Prezes Zarządu	Komunalny Zakład Komunikacyjny Sp. z o.o.
9.	mgr inż. Janusz Marek Szymczukiewicz	Prezes Zarządu	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „Lech” Spółka z o.o.
10.	inż. Cezary Citko	Koordynator Budowy MSK BIAMAN	Politechnika Białostocka Centrum Komputerowych Sieci Rozległych

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
11.	mgr inż. arch. Jerzy Tokajuk	Prezes	Towarzystwo Urbanistów Polskich Oddział w Białymstoku
12.	Władysław Kazberuk		Autor Raportu dotyczącego barier architektonicznych występujących w Białymstoku
13.	Paweł Tadejko	Wykładowca	Politechnika Białostocka Wydział Informatyki

B. Zespół ds. Infrastruktury Społecznej i Kapitału Ludzkiego

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Zastępca Prezydenta Miasta Tadeusz Arłukowicz	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Zastępca Prezydenta Miasta Michał Wierzbicki	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	doc. dr Jerzy Paszkowski	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
6.	Dyrektor Adam Kurluta	Departament Spraw Społecznych UM w Białymstoku
7.	Zastępca Dyrektora Edyta Mozyrska	Departament Spraw Społecznych UM w Białymstoku
8.	Dyrektor Wojciech Janowicz	Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
9.	Zastępca Dyrektora Lucja Orzechowska	Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
10.	Kierownik Dorota Toporkiewicz	Referat Organizacji Szkół Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
11.	Dyrektor Maciej Łapuć	Departament Skarbu UM w Białymstoku
12.	Kierownik Magdalena Kieda	Biuro Analiz Społeczno-Gospodarczych Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
13.	Dyrektor Andrzej Ostrowski	Zarząd Mienia Komunalnego
14.	p.o. Zastępcy Dyrektora Monika Suszczyńska	Zarząd Mienia Komunalnego
15.	Radny Rady Miejskiej Józef Nowak	Rada Miejska Białegostoku
16.	Radny Rady Miejskiej Sławomir Nazaruk	Rada Miejska Białegostoku
17.	Radna Rady Miejskiej Izabela Pietruczuk	Rada Miejska Białegostoku
18.	Sekretarz Zespołu Ewa Nowicka	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

PANEL EKSPERTÓW ds. Infrastruktury Społecznej i Kapitału Ludzkiego

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	prof. dr hab. Andrzej Sadowski	Profesor	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Historyczno-Socjologiczny Instytut Socjologii Katedra Socjologii Wielokulturowości
2.	dr hab. Tadeusz Popławski, prof. PB	Profesor PB	Politechnika Białostocka Wydział Zarządzania Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości
3.	dr Adam Tomanek	Adiunkt	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Zakład Podstaw i Strategii Zarządzania
4.	dr Cecylia Sadowska-Snarska	Adiunkt	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Katedra Polityki Ekonomicznej i Rozwoju Gospodarczego
5.	mgr Radosław Oryszczyszyn	Asystent	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Historyczno-Socjologiczny Instytut Socjologii Zakład Metodologii Badań Społecznych i Statystyki
6.	Barbara Wacławska	Dyrektor	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku
7.	Dorota Kolenda	Zastępca Dyrektora	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku
8.	Janina Mironowicz	Dyrektor	Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku
9.	Bożenna Barbara Krasnodębska	Dyrektor	Centrum Kształcenia Ustawicznego
10.	lek. med. Krzysztof Aureliusz Teodoruk	Dyrektor	Samodzielny Szpital Miejski im. PCK w Białymstoku
11.	Elżbieta Murawska	Inspektor ds. Administracyjnych	Samodzielny Szpital Miejski im. PCK w Białymstoku
12.	Zdzisława Sawicka	Dyrektor	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku
13.	Eugeniusz Marian Zysk	Prezes Zarządu	Komunalne Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Białymstoku
14.	Anna Zajkowska-Głowacka	Rzecznik Praw Pacjenta	Podlaski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia
15.	Maria Jolanta Ambrożej	Dyrektor	Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku
16.	Lucja Nimierowicz	Dyrektor	Przedszkole Samorządowe Nr 14 w Białymstoku
17.	Piotr Górski	Dyrektor	Zespół Szkół Integracyjnych Nr 1 w Białymstoku
18.	Mariusz Łupiński	Dyrektor	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Białymstoku
19.	Małgorzata Sutula	Dyrektor	Zespół Szkół Budowlano- Geodezyjnych w Białymstoku
20.	Marian Maciejewski	Dyrektor	Biuro Zarządzania Kryzysowego UM w Białymstoku

C. Zespół ds. Rozwoju Gospodarczego

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Prezydent Miasta dr hab. Tadeusz Truskolaski, prof. UwB	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Zastępca Prezydenta Miasta Michał Wierzbicki	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Zastępca Prezydenta Miasta Adam Poliński	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
6.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
7.	dr hab. Bogusław Pławgo, prof. UwB	Uniwersytet w Białymstoku
8.	p.o. Dyrektora Piotr Firsowicz	Departament Urbanistyki UM w Białymstoku
9.	Kierownik Barbara Kokoszkiewicz	Referat Programowania Rozwoju Przestrzennego Departament Urbanistyki UM w Białymstoku
10.	Dyrektor Janusz Ostrowski	Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich UM w Białymstoku
11.	Zastępca Dyrektora Bożena Zawadzka	Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich UM w Białymstoku
12.	Dyrektor Krzysztof Lachowski	Departament Informatyki UM w Białymstoku
13.	Dyrektor Alina Pisiecka	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
14.	Monika Tałałaj	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
15.	Andrzej Remża	Biuro Funduszy Europejskich UM w Białymstoku
16.	Dyrektor Tomasz Buczek	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
17.	Zastępca Dyrektora Małgorzata Piekarska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
18.	Kierownik Magdalena Kieda	Biuro Analiz Społeczno-Gospodarczych Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku
19.	Sekretarz Zespołu Izabela Maleszewska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

PANEL EKSPERTÓW ds. Rozwoju Gospodarczego

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	prof. dr hab. Andrzej F. Bocian	Profesor	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Katedra Polityki Ekonomicznej i Rozwoju Gospodarczego
2.	dr hab. Robert Ciborowski, prof. UwB	Profesor UwB	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Katedra Systemów Ekonomicznych
3.	dr hab. Henryk Wnorowski, prof. UwB	Profesor UwB	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Zakład Przedsiębiorczości
4.	dr Zbigniew Ejsmont, prof. WSE	Profesor WSE	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku
5.	Maciej Muczyński	Wykładowca	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku
6.	doc. dr Anatoliusz Kopczuk	Docent	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
7.	Andrzej Parafiniuk	Prezes	Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego
8.	Andrzej Kozakiewicz	Dyrektor Generalny	Przedsiębiorstwo Wdrażania Technik Komputerowych ATLAS
9.	Paweł Tadejko	-	Przedsiębiorstwo Wdrażania Technik Komputerowych ATLAS
10.	Mariusz Madejczyk	Dyrektor	Wojewódzki Ośrodek Informatyki Terenowego Banku Danych w Białymstoku
11.	Danuta Kaszyńska	Prezes	Podlaskie Stowarzyszenie Właścielek Firm – Klub Kobiet Biznesu
12.	Lech Pilecki	Prezes Zarządu	Podlaski Klub Biznesu
13.	Witold Karczewski	Prezes	Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku
14.	dr inż. Wojciech Winogrodzki	Prezes	Podlaski Związek Pracodawców
15.	Zbigniew Lenart	Prezes	Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości
16.	dr inż. Wiesław Urban	Adiunkt	Politechnika Białostocka Wydział Zarządzania Katedra Organizacji i Zarządzania
17.	Łukasz Siemieniuk	Dyrektor	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Białymstoku

D. Zespół ds. Kultury, Sportu i Turystyki

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Zastępca Prezydenta Miasta Tadeusz Arłukowicz	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	dr hab. Dariusz Kiełczewski, prof. UwB	Uniwersytet w Białymstoku

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
6.	Dyrektor Wojciech Janowicz	Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
7.	Zastępca Dyrektora Lucja Orzechowska	Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
8.	Justyna Sokólska	Organizacja Gimnazjów Referat Organizacji Szkół Departament Edukacji, Kultury i Sportu UM w Białymstoku
9.	Dyrektor Adam Popławski	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
10.	Piotr Janicki	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
11.	p.o. Kierownika Monika Kamińska	Biuro Promocji UM w Białymstoku
12.	Martyna F. Zaniewska	Biuro Promocji UM w Białymstoku
13.	Kierownik Danuta A. Pieciul	Biuro Kultury i Ochrony Zabytków UM w Białymstoku
14.	Jolanta Koller-Szumska	Biuro Kultury i Ochrony Zabytków UM w Białymstoku
15.	Kierownik Artur Wojtkowski	Biuro Sportu i Rekreacji UM w Białymstoku
16.	p.o. Kierownika Agnieszka Tyszkiewicz	Biuro ds. Strategicznych Projektów Kulturalnych
17.	Ewa Sosnowska	Biuro ds. Strategicznych Projektów Kulturalnych
18.	Agnieszka Marciszewska	Biuro ds. Strategicznych Projektów Kulturalnych
19.	Radny Rady Miejskiej Stefan Nikiciuk	Rada Miejska Białegostoku
20.	Radny Rady Miejskiej Krzysztof Jan Stawnicki	Rada Miejska Białegostoku
21.	Radna Rady Miejskiej Alicja Biały	Rada Miejska Białegostoku
22.	Sekretarz Zespołu Anna Orzechowska	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

PANEL EKSPERTÓW ds. Kultury, Sportu i Turystyki

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	dr hab. inż. Marcin Smoleński, prof. PB	Profesor PB	Politechnika Białostocka Wydział Zarządzania Katedra Turystyki i Rekreacji
2.	dr Adam E. Szczepanowski	Adiunkt	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
3.	dr Elżbieta Szymańska	Adiunkt	Politechnika Białostocka Wydział Zarządzania
4.	Eugeniusz Ławreniuk	Prezes	Podlaski Oddział Polskiej Izby Turystyki
5.	Grażyna Dworakowska	Dyrektor	Białostocki Ośrodek Kultury

6.	Marek Waszkiel	Dyrektor	Białostocki Teatr Lalek
7.	Monika Szewczyk	Dyrektor	Galeria „Arsenał”
8.	Jan Leończuk	Dyrektor	Książnica Podlaska
9.	Adam Kamiński	Wicestarosta	Powiat Białostocki
10.	Andrzej Bajguz	Członek Stowarzyszenia	Stowarzyszenie Fabryka Bestsellerów
11.	Marek Kozłowski	Wiceprzewodniczący	Rada Miejska w Białymstoku
12.	Janusz Kochan	Wiceprzewodniczący	Rada Miejska w Białymstoku
13.	Marta Rau	(założycielka)	Teatr K3
14.	Bartłomiej Andruk	Dyrektor	Departament Edukacji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego
15.	Jolanta Szczygieł-Rogowska	Dyrektor	Galeria im. Słędzińskich

E. Zespół ds. Metropolii

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	INSTYTUCJA
1.	Prezydent Miasta dr hab. Tadeusz Truskolaski, prof. UWB	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	Zastępca Prezydenta Miasta Adam Poliński	Urząd Miejski w Białymstoku
3.	Sekretarz Miasta Krzysztof M. Karpieszuk	Urząd Miejski w Białymstoku
4.	Doradca Prezydenta ds. Strategii dr Dorota Perło	Urząd Miejski w Białymstoku
5.	Asystent Prezydenta ds. Strategii dr Anna Augustyn	Urząd Miejski w Białymstoku
6.	Ekspert wiodący dr Grzegorz Dobrzański	Politechnika Białostocka
7.	Przewodniczący Rady Miejskiej Białegostoku Włodzimierz L. Kusak	Rada Miejska Białegostoku
8.	Pełnomocnik ds. Metropolii Waldemar Pawłowski	Departament Prezydenta Miasta UM w Białymstoku
9.	Dyrektor Ewa Maria Matowicka	Biuro Prawne UM w Białymstoku
10.	Główny Specjalista Tomasz Sierzputowski	Biuro Prawne UM w Białymstoku
11.	Radny Rady Miejskiej Rafał Rudnicki	Rada Miejska Białegostoku
12.	Sekretarz Zespołu Henryk Chodkiewicz	Departament Strategii i Rozwoju UM w Białymstoku

PANEL EKSPERTÓW ds. Metropolii

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	prof. dr hab. Henryk Sasinowski	Profesor	Politechnika Białostocka Wydział Zarządzania Katedra Zarządzania Produkcją
2.	dr hab. Marek Proniewski, prof. UWB	Profesor UWB	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania Katedra Polityki Ekonomicznej i Rozwoju Gospodarczego
3.	Wiesław Kamieński	Dyrektor	Departament Polityki Regionalnej Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
4.	inż. Wiktor Grygientz	Burmistrz Supraśla	Urząd Miejski w Supraślu
5.	Antoni Pełkowski	Burmistrz Wasilkowa	Urząd Miejski w Wasilkowie
6.	Zenon Szypcio	Wójt Gminy Dobrzyniewo Kościelne	Urząd Gminy Dobrzyniewo Kościelne
7.	Mirosław Lech	Prezes	Stowarzyszenie Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego
8.	Witold Liszewski	Członek Zarządu	Stowarzyszenie Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego

KONWENT STRATEGICZNY

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
1.	dr hab. Tadeusz Truskolaski	Prezydent Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
2.	prof. dr hab. Barbara Kudrycka	Minister	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
3.	Włodzimierz L. Kusak	Przewodniczący	Rada Miejska
4.	Rafał Rudnicki	Przewodniczący	Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości
5.	Zbigniew Nikitorowicz	Przewodniczący	Klub Radnych Platformy Obywatelskiej
6.	Michał Karpowicz	Przewodniczący	Klub Radnych Sojuszu Lewicy Demokratycznej
7.	Jan Dobrzyński	Senator RP	Prawo i Sprawiedliwość
8.	Bohdan J. Paszkowski	Senator RP	Prawo i Sprawiedliwość
9.	Krzysztof Jurgiel	Poseł RP	Prawo i Sprawiedliwość
10.	Mariusz Kamiński	Poseł RP	Prawo i Sprawiedliwość
11.	Józef P. Klim	Poseł RP	Platforma Obywatelska
12.	Jarosław Matwiejuk	Poseł RP	
13.	Damian Raczkowski	Poseł RP	Platforma Obywatelska
14.	Robert Tyszkiewicz	Poseł RP	Platforma Obywatelska
15.	Jacek Żalek	Poseł RP	Platforma Obywatelska
16.	Jarosław Dworzański	Marszałek	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
17.	Maciej Żywno	Wojewoda	Podlaski Urząd Wojewódzki
18.	Wiesław Pusz	Starosta	Powiat Białostocki
19.	Franciszek Budrowski	Starosta	Powiat Sokółski
20.	Janina Mironowicz	Dyrektor	Wojewódzki Urząd Pracy
21.	Barbara Wacławska	Dyrektor	Powiatowy Urząd Pracy
22.	Andrzej Parafiniuk	Prezes Zarządu	Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego
23.	Wojciech Strzałkowski	Prezes Zarządu	Podlaskie Forum Gospodarcze

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
24.	Katarzyna Łotowska	Prezes	Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych – Białystok
25.	prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz	Rektor	Uniwersytet w Białymstoku
26.	prof. zw. dr hab. inż. Tadeusz Citko	Rektor	Politechnika Białostocka
27.	prof. dr hab. Jacek Nikliński	Rektor	Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
28.	prof. dr hab. Jerzy Kopania	Rektor	Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku
29.	doc. dr Edward Hościłowicz	Rektor	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
30.	dr Zbigniew Ejsmont, prof. WSE	Rektor	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku
31.	Inspektor Igor Parfieniuk	Komendant	Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku
32.	Inspektor Mirosław Zwada	Komendant	Komenda Miejska Policji w Białymstoku
33.	bryg. mgr inż. Jan Gradkowski	Komendant	Podlaska Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
34.	st. bryg. mgr inż. Jan Popławski	Komendant	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku
35.	płk Leszek Czech	Komendant	Podlaski Oddział Straży Granicznej
36.	Mirosław Sienkiewicz	Dyrektor	Izba Celna w Białymstoku
37.	Józef Mozolewski	Przewodniczący	Region Podlaski NSZZ „Solidarność”
38.	Marcin Nałęcz-Niesiołowski	Dyrektor	Opera i Filharmonia Podlaska
39.	Piotr Dąbrowski	Dyrektor	Teatr Dramatyczny im. A. Węgierki w Białymstoku
40.	Krzysztof Kolenda	Komendant	Straż Miejska w Białymstoku
41.	Adam Poliński	Zastępca Prezydenta Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
42.	Tadeusz Arłukowicz	Zastępca Prezydenta Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
43.	Michał Wierzbicki	Zastępca Prezydenta Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
44.	Aleksander Sosna	Zastępca Prezydenta Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
45.	Krzysztof Marek Karpieszuk	Sekretarz Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
46.	Stanisława Kozłowska	Skarbnik Miasta	Urząd Miejski w Białymstoku
47.	dr hab. Bogusław Pławgo, prof. UwB	Ekspert	Uniwersytet w Białymstoku
48.	dr hab. Dariusz Kiełczewski, prof. UwB	Ekspert	Uniwersytet w Białymstoku
49.	dr inż. arch. Bartosz Czarnecki	Ekspert	Politechnika Białostocka
50.	dr Grzegorz Dobrzański	Ekspert	Politechnika Białostocka
51.	doc. dr Jerzy Paszkowski	Ekspert	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
52.	dr Dorota Perło	Doradca Prezydenta ds. Strategii	Urząd Miejski w Białymstoku
53.	dr Anna Augustyn	Asystent Prezydenta ds. Strategii	Urząd Miejski w Białymstoku
54.	Tomasz Buczek	Dyrektor	Departament Strategii i Rozwoju Urząd Miejski w Białymstoku
55.	Małgorzata Piekarska	Zastępca Dyrektora	Departament Strategii i Rozwoju Urząd Miejski w Białymstoku

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BIAŁEGOSTOKU
NA LATA 2011-2020 PLUS

URZĄD MIEJSKI
W BIAŁYMSTOKU

www.bialystok.pl

ZAŁĄCZNIK
DO UCHWAŁY NR LVIII/777/10
RADY MIEJSKIEJ BIAŁEGOSTOKU
Z DNIA 13 WRZEŚNIA 2010 R.